

Luka

Yesuac suruc yomi Lukanéŋ Tiofiluac oma miyec.

¹ Neŋaŋ sucninaiguc haka hélacnec hicŋi nénécmiyec imuac ac suruc imi areŋgéma owin zé sasalanéŋ batucgéma aigina hénigic.

² Imi mia hénihéniya igucnec kicginanéŋ hémma ackuazéc imuac héipuc ic zéma ai ic kecgic ienen nénézégic séc dindiŋanec ogic.

³ Ni aguc haka imi moczoŋ hénihéniya igucnec dindiŋanec niŋgésima hicŋi hicŋima éréyec séc areŋgéma oma ic kewu eŋeŋana Tiofilus guac haiwa hamac iminéŋ hia wammac zéma niŋi.

⁴ Imuac mia kiwi yomi olomma ackuazéc gézégic imi hélacnec zéma nimbésémaŋ.

⁵ Herodenéŋ Yuda baec imuac ic kewu kerec nalé imuaru ic ménŋ kerec, qara imi Zakaraia. Inéŋ hofac ooic ménŋ qara Abiya iwac ai areŋ igucnec. Waŋu Zakaraiawac iniŋa imi Aronac sac kitic igucnec. Waŋu iwac qara imi Elisabete.

⁶ Iereŋ imi Anutuac kiwaiguc solaŋanec kecaŋoc. Kecma Miŋ Kewuac zézé seli zéma hena ac moczoŋ kápésic qahac tohoma kecaŋoc.

⁷ Waŋu Elisabete imi héfiŋac kecaŋec imuac niŋ iereŋ qeligira qahac kecmá ic embac yanda waŋoc.

⁸ Nalé sura ménŋ Zakaraianéŋ eŋeya ai ic tuŋa ionac ai nalégina ducŋiyu hofac oo ai imuac galenŋ wamma Anutuac wésiaiguc ai mema kerec.

9 Wañu hofac oo ic eñañ hakagina tohoma sumbic négic Zakaraiawac ai buña wañu Miñ Kewuac ama téréyaiguc emma héfac héménaguc héimiyec.

10 Héimiyu hofac oo ai imuac suraiguc ic embac moczoñ yanda ienenj sénganjeniguc zéwelec welec ai mema nañgic.

11 Wañu Miñ Kewuac kua meme uña méhnénj iwaru wininima hofac oo zaki téréya imuac héiyaiguc nañec.

12 Nañu Zakarianénj héñu qeri yéwéc wammiyu bac yandi yandinénj sécgémiyec.

13 Imuhuc wañu kua meme uñanénj yomuhuc ézéyec; Zakaraia, bac yandi yandi ménda wanna, zéwelec welecga imi niñgénjña wañec. Imuac iniñga Elisabetenénj héri haima merac ménj megémmac. Megénju iwac qara Yohane zéwésémañ.

14 Wañu guaru ségiségi yanda hicñimac. Hicñiyu ic embac sasala ienenj iwac hicñi hicñiya niñac ségiségi wammu.

15 Ségiségi wammu imi hénia yomuhuc niñac; Inénj Miñ Kewuac kiwaiguc kunénjina wamma kecmac. Wañu inénj wainj zéma doku selia imuhucya méndagucnec nemac, néñ neñgocyawac héri qeriiguc heyunec Uña Téréyanénj ewa qeria sécgémima hemac.

16 Sécgémiyu Israelac qelihéra sasala melenj énécmiyu Miñ Kewugina Anutuac muru liliñgéma hamu.

17 Qeri uña zéma kuhanénj Eliawac séc hemiyu, Miñ Kewu ménda hayunec miha mema hama mañgoc ionac qerigina melenju nambérac ionac

lilingémac. Ewa seli ic melenj énécmiyu ic so-lanja ionac niniñ arenj imuac wamma lilingému. Imuhuc wamma Miñ Kewuac hénaorinj sécyá zémindiñi énécmiyu iwac mambéc kecmu.

¹⁸ Kua meme uñanéñ imuhuc ézéyu nimma Zakaraianéñ ac kitiwa yomuhuc melenjec; Ni imi ic yanda, wañu iniñna acguc yawuñá sasala yanda, imuac dimuhuc acga imi niñasarimañ?

¹⁹ Zéyu kua meme uñanéñ yomuhuc ézéyec; Ni qacna Gabiriel, Anutuac kiwaiguc nanaña imi mia. Anutunéñ buña suruc hiabia yomi gézéma zéau gémmañ zé méli néñu mazua.

²⁰ Ninzañ, acna zéwa ménda ninzéhégézañ, imuac niñ degucmuacnec gi ac zéwésémañac séc qahac wamma ac qahac kecnanec haka imi hicñimac. Naléya ducñiyu acna imuac héla hicñimac.

²¹ Wañu Zakaraianéñ Anutuac ocmuñ téréya qeriaiguc nalé ogicma keru, ic embac ieneñ iwac mambéc kecma welicgégic.

²² Imuhuc wañkecgic inéñ ionac muru mayec. Wañu ac zémacac séc qahac wañec. Wañu ic embac ieneñ imi inéñ ocmuñ téréya qeriaiguc iwawai tanec ménj héñec imi niñtecgic. Wañu inéñ méranéñ séséc sac wañ énécmima ara qahac-nec kerec.

²³ Wañu welenj qeqeyawac ai meme sasala imi welenj qeyu tecgédaru amayaiguc lilingéma keñec.

²⁴ Kemma keru ai meme tosara hama keñu iniña Elisabetenéñ hériyaguc wamma maso méra ménj sañgima kerec.

²⁵ Kecma yomuhuc zéyec; Sura yomuac Miñ Kewunéh nuac wannémma ic embac sugginaiguc gamuna qahac wammac niñac haka imuhuc wannéñec.

Kua meme uñanéñ Maria hicñimiyec.

²⁶ Maso 6 wañu Anutunéh kua meme uña Gabiriel Galilaia baec Nazarete tañiguc mélimiyec.

²⁷ Mélimiyu embac seraña mén qara Maria iwac muru keñec. Wañu embac imi ic mén qara Yosefe Dawidiac hicñisai areña imuarunec iwac iniñ buña qemiguc kerec.

²⁸ Wañu hosucgé mima yomuhuc ézéyec; Ohec wahec! Anutuac héñsorocya, Miñ Kewunéh giguc keczac.

²⁹ Imuhuc zéyu Marianéh kuneñ yandanec niñbipima yomuhuc niñec; Némac niñ imuhuc yai zézéna zézac?

³⁰ Wañu kua meme uñanéñ yomuhuc zéyec; Maria, Anutunéh ewa hia wañgéñu hénzañ imuac niñ gi bacga ménda yandiyu.

³¹ Ninzañ, gi héri haima nañga mewésémañ. Wañu qara imi Yesu zéwésémañ.

³² Inéh Miñ Kewu wamma keru, iwac qara imi Eñeña miñinawac Naña zémimu. Wañu Miñ Kewu Anutunéh iwac sakoña Dawidiac tatac edamuyaguc imi iwac miyu tacmac.

³³ Wañu Yakopac qelihéra ionac ama séc ic kewu wañ énécmima keru, iwac héngalen ama areña yanda imi nalé hémbénaña tetecgia qahac hema emma kecmac.

³⁴ Imuhuc zéyu, Marianéñ kua meme uña yomuhuc ézéyec; Ni ic hénia ménda nimmanec seraña keczua, imuac niñac haka imuhucyanéñ dimuhuc hicñi némmac?

³⁵ Zéyu kua meme uñanéñ ac kitiwa yomuhuc melemma ézéyec; Uña Téréyanéñ guaru mayu Eñeña miñinawac kuhanéñ hoturu gémmac. Imuac niñac merac mewésémañ imi téréya. Wañu iwac mia Anutuac Naña zémimu.*

³⁶ Ninzañ, sac kiticga Elisabete héfiña zémimianéñ yawuña sasala yanda wammaguc merac mén héri haima keru, bec maso 6 wanzac.

³⁷ Némac niñ, Anutuaru imi haka osiosiya méñnéñ mén ménda hezac.

³⁸ Imuhuc zéyu, Marianéñ yomuhuc ézéyec; Ni Miñ Kewuac welen qeçe embac, imuac zézan imuac séc hia hicñi némmac. Imuhuc zéyu kua meme uña iminéñ waima keñec.

Marianéñ Elisabeteac kemma ara niñec.

³⁹ Keñu sura mén imuaru, Marianéñ yacma kemma Yuda baec boña méñu Yuda tauñiguc focdac ekeñec.

⁴⁰ Ekemma Zakaraiawac amaiguc emma Elisabete yaizézé ac wammiyec.

⁴¹ Wammiyu Elisabetenéñ Mariawac yaizézé ac niñec imuarunec, merac qeriaiguc heyec iminéñ qitic qeyec. Wañu Uña téréyanéñ Elisabeteac ewa qeriaiguc sécgé miyec.

* **1:35:** Me Merac mewésémañ. Wañu iwac mia Téréya, Anutuac naña zémimu.

⁴² Sécgé miyu ewaya meyu enju kucnec qacma yomuhuc zéyec; Embac, gi embac tosara sucninaiguc guagiru mériaᅇ yandagaguc wanzaᅇ. Waᅇu héri qerigawac héla gocmia imi acguc mériaᅇ yandayaguc wanzac.

⁴³ Miᅇ Kewunawac neᅇgocyanéᅇ nuaru hazac. Haka yomi némac hiana niᅇac wamma hicᅇninéᅇzac me?

⁴⁴ Zéwa ninna, yaizézéganéᅇ gezacnaiguc hiᅇgaru, kokocnanéᅇ qerinaiguc qitic qema ségiségi wanzac.

⁴⁵ Ackuazéc ézéyec imi hélaguc wandacmacac hezac hénia imuac niᅇac ninzéᅇᅇgéc embac imi mériaᅇaguc.

Mariawac mepé qepésiac legic.

⁴⁶ (46a) Waᅇu Marianéᅇ yomuhuc zéyec; (48a) Inéᅇ eᅇyaya welenᅇ qeᅇe embac nidac imuhucyawac kiwa hinéᅇec. (46b) Imuac niᅇ qeri uᅇananéᅇ Miᅇ Kewu mepésizac.

⁴⁷ Qeri uᅇananéᅇ Anutu nuac aᅇᅇéᅇ titi miᅇjina iwac niᅇ wamma ségiségi wanzac.

⁴⁸ (48b) Zéwa niᅇᅇic, teteᅇgia qahac emma kemma ic embac hicᅇjisaiya moczoᅇ yanda imi nuac niᅇ mériaᅇaguc zénémmu.

⁴⁹ Kuc miᅇjinanéᅇ nuaru kiwi yanda mezac, waᅇu iwac qara imi Téréya!

⁵⁰ Anutu sicᅇémimia ionac muru Anutuac goi héihéi yandanéᅇ qeli yackumu emma emma he énécmimac.

⁵¹ Inéᅇ méria suluma wawaᅇ meme kuhaguc yanda wazaᅇzac. Inéᅇ ewa niniᅇginaiguc séwi eᅇeᅇ niᅇanzaᅇu ic imuhucya héndéᅇ énécmianzac.

52 Inéj ic kewu tatak igucnec ic kuc buŋaginaguc imi memaénéc mianzac, qeri memaamuma kekec imi meyac énécmianzac.

53 Ic yaka niŋ humuanzu ionac imi iwawai hia bia tiénécmianzac, néj iwawaigina sasala he énécmimia imi méragina héla qahac nesi énécmiyu eŋ kenanzu.

54 (54a) Inéj eŋeya wésé niniŋa niŋqelima

55 (55a) yanda hécnina zikiziki ac énézéyec séc
(54b) welenj qeŋe ichéra Israel imi méra énécmiyec.

(55b) Waŋu Abaraham zéma iwac qelihéra ionac imi tetecgia qahac waŋ énécmianzac.

56 Waŋu Maria imi Elisabeteguc keric, maso haréwéc tecgéyu, liliŋéma amayaiguc keŋec.

Yohane hicŋiyec.

57 Waŋu bec Elisabetenéj naléya hayu naŋa meyec.

58 Waŋu ama momachéra zéma eŋeya sac kitichéra ieneŋ Miŋ Kewunéj goiya kuneŋ yanda héimiyec imi nimma iguc momacnec ségiségi waŋgic.

59 Ai meme 8 waŋu meracac séwi taséya her-icbiŋ zé hama maŋgocyawac qac imi mema Zakaraia zéwiŋ zé waŋgic.

60 Waŋu neŋgocyanéj qetali énécmimia zéyec; Qahac, qara imi Yohane zéwiŋ.

61 Zéyu zégic; Ee, sac kitichécgina sugginaiguc qac imuhuc zémimia méj ménda keczac.

62 Zégic ménda sécgéyu maŋgocyanéj méré zémimia wammac zé ninzac? Imuhuc zéma nimma qesinimbiŋ zé, méranéj séséc wammigic.

⁶³ Imuhuc waᅅgic inéᅅ hilaneᅅ zéma zékalaᅅa niᅅac waᅅec. Waᅅu keᅅ mehana migic, qara imi Yohane imuhuc oyu, hémma welicgéᅅic.

⁶⁴ Waᅅu duᅅa kuaya zéma ezelaᅅa momacnec hulacmimia waᅅu, acac wamma Anutu mepési miyec.

⁶⁵ Waᅅu ic ama lelec lelec kecgic imi eneᅅ ac imi nimma zénéᅅgina hiriyec. Waᅅu Yuda baec boᅅa séc haka imuac eminimma kecgic.

⁶⁶ Waᅅu Miᅅ Kewuac mérianéᅅ iwaru imuhuc heyec imuac niᅅac, suruc imi niᅅgic séc ac imi qe-riginaiguc késa kecma yomuhuc zéaᅅgic; Merac imuhucyanéᅅ yandima ic dimuhucya wammac me?

Zakarianéᅅ bianᅅac ara zéma Miᅅ Kewu mepésiyec.

⁶⁷ Waᅅu maᅅgocya Zakarianéᅅ Uᅅa téréyanéᅅ qeria sécgéyu bianᅅac ara yomuhuc zéyec;

⁶⁸ Anutu i mama hama ic embachéra neᅅaᅅ doenina meyec. Mepé qepésinina imi neᅅaᅅ Miᅅ Kewunina Israelac Anutuac muru hemac.

⁶⁹ Waᅅu nonac niᅅ wamma weneᅅ qeᅅeya Daw-idi iwac ama areᅅhéra neᅅaᅅ muru aᅅgéᅅ titiac ilicya† meyac kumu nénécmiyec.

⁷⁰ Imi mia baec yomuac nalé hama keᅅec sura imuaru eᅅeya ichéra téréya Anutuac tilinᅅ tilinᅅ ic ionac kuagina mema ackuazéc nénézéyec séciguc

⁷¹ hazécnina ionac murunec zéma nimbiri waᅅ nénécmianzu ionac méragina igucnec metecgé nénécmima aᅅgéᅅnina tiyec.

† **1:69:** Hénia imi kucya.

⁷² Inéj yanda hécnina goi héihéi waŋ énécmimaŋ zé iniguc sisipac ac téréya zéseliyec imi mia niŋqeliyec.

⁷³ Imi mia sisipac ac yandanina Abaraham zéselimiyec imi mia.

⁷⁴ Bac yandi ménda wamma eŋeya mepésimiwiŋ niŋac hazéc hécnina ionac méragina igucnec metecgé nénécmiyu,

⁷⁵ Miŋ Kewuac wésiaiguc kecma météré amuma késpedes solaŋ kecma kekecnina séc welenŋ qemiwiŋ niŋac zéseliyec.

⁷⁶ Merac gi Eŋeŋa yandawac kua meme ic zégéŋgéŋa wammac. Miŋ Kewuac wésiaiguc miha mema kemma iwac hena mézézéŋ géwésémaŋ.

⁷⁷ Imuhuc wamma aŋgéŋ titiac niniŋa késpedes waiwai igucnec hahaya imi Miŋ Kewuac ic embachéra énézéna niŋasarimu.

⁷⁸ Anutuninawac wésé niniŋ imi bénzéŋa, imuac niŋac ou kurumeŋ igucnec kaiwe ésécnec neŋaŋ muru éréma ha nénécmimac.

⁷⁹ Mama hama siŋi zéma humucac tunumaŋiguc tatara neŋaŋ measari nénécmima hénanina luaeac henaiguc qindiŋi nénécmimac. (Zakaraianéŋ imuhuc zéyu tecgéyec.)

⁸⁰ Waŋu merac imi séwiya yandiyu ewa qeria momacnec meseli mimia waŋec. Waŋu baec kisiaiguc kerecac Israel ic onacmuru wininiyec.

2

Yesuac hicŋihicŋiya.

¹ Nalé imuaru Roma ic* eņeņagina Kaisa Augusitonéņ ic embachéra ionac qacgina mema odacmu niņac zézé seli ac oma haiyu eņeya héngaleņ baera séc kendarec.

² Waņu ic kewu Kirinionéņ méra bawu kecma Siria baec yanda imi galeņgéyec. Waņu nalé imuac suraiguc ic embac qac areņgina megic hatac momacguc waņec.

³ Waņu ic embac ieneņ moczoņ qacgina zégic oénécmimu niņac eņaņ tauņgina séc liliņgéma kendacgic.

⁴ Yosefe imi Dawidiac sac kitic igucnec imuac niņ, i acguc imuhucyanec Galilaia baec Nazarete tauņ imi waima Yuda baeciguc Dawidiac ama areņa yanda qara Betelehem imuaru

⁵ eņeya qara zéyu omimu niņac iniņ buņa qemimia Maria hériyaguc imi wagiru ekawu ekeņoc.

⁶ Ekemma keric Maria merac meme naléya imi waņec.

⁷ Waņu embac iminéņ naņa méréc merac meyec. Waņu ic kian amaiguc iorac ama duņ méņ ménda he érécmiyu, merac imi malekunéņ osoma burumakao wedeyaiguc haiyu heyec.

Rama galeņhéra zéma Anutuac kua meme uņahéra.

⁸ Waņu nalé imuhucgeņ baec imuhucgeņ rama galeņ tosara baec kisia lulucyaguc imuaru tacyac wamma siņi imuaru ramahécgina héngaleņ wamma kecgic.

* **2:1:** Girik aciguc; Kaisa.

⁹ Wañu Miñ Kewuac kua meme uña ménhénj wininima hosucginu nañu Miñ Kewuac edamuyanénj asac mararañ ésécnec hoturu énécmiyu bac yandi yandi kuneñ yanda wañgic.

¹⁰ Wañu kua meme uñanénj yomuhuc énézézec; Bacgina ménda yandiyu. Ninzu, ni ségiségiac buña suruc hiabia onac muru zéau énécmizua. Wañu ac yomi baec séc ic embac moczoñ eñañ buña wammac.

¹¹ Erac Dawidiac ama areña yandaiguc angénj titi miñina hicñi énécmizac. Imi mia Miñ Kewu Kristo.

¹² Ini kemma burumakao wedeyaiguc merac saccac ménj malekunénj oso osoya hezac imi mi-hicñimu. Wañu haka iminénj ac imuac asé kiwiya wañ énécmimac.

¹³ Imuhuc zéyu imuaru kurumeñ miñina kua meme uña tuñ yandanénj kua meme uña iwac muru élanzañnec wininima Miñ Kewu mepésima yomuhuc zégic;

¹⁴ Ou kurumeñiguc Miñ Kewuac muru mepé qepési hezac. Wañu you baeciguc, ic embac Anu-tunénj inicsoroc wanzac ionac muru luae hezac.

¹⁵ Imuhuc zémaguc kua meme uña ieneñ wai énécmima kurumeñiguc eñgic. Wañu nalé imuaru rama galeñ ieneñ eñaoc yomuhuc eminiñgic; Betelehem ama areñaiguc haka ménj hicñiyu Miñ Kewunénj zéau nénécmizac, kemma hénni.

¹⁶ Imuhuc zéma foc foc kemma Maria, Yosefe zéma merac sac burumakao wedeiguc heyec imi mihicñi énécmigic.

¹⁷ Wañu inicma ackuazéc merac iwac niñac zéyu niñgic imi zésaigic keñu nindacgic.

18 Wañu ic embac suruc imi niñgic séc haka rama galeñnéñ énézégic imuac nimma welicgégic.

19 Wañu Maria eñeyaoc imi haka imi moczoñ qerianéñ dongé nimma kerec.

20 Rama galeñ ieneñ ac zéyu niñgic imuac séc hicñi énécmiyu héla hémma niñgic imuac niñac Anutu mepésima edamuyawac zéhiarumima liliñgéma keñgic.

Yesu wagicma ocmuñ téréyaiguc eñoc.

21 Wañu séwi tasé hericheric memec naléya ai meme 8 hahéiyu qara Yesu zémiyoc. Wañu qac imi merac imuac hériyaguc ménda wañunec kua meme uñanéñ zémiyec imi mia.

22 Wañu Moseac héna ac heyec séciguc météré amuma kecgic naléya sécgéyu, iereñ merac imi wagicma Miñ Kewuac buña qemiwic zéma Yerusalem ekeñoc.

23 Imi mia Miñ Kewuac héna aciguc yomuhuc ooyawac heyec imi tohoma imuhuc wañoc; Embac méñnéñ héri haima merac ic méréc mérérawac memac séc, Miñ Kewuac buña téréya qemimu.✧

24 Wañu Miñ Kewuac héna aciguc zézéya heyecac hezac imuac séc kembo susuc éréhéc me kembo nei sac qelia éréhéc✧ mulu manañ omiwic zéma ekeñoc.

25 Wañu Yerusalem imuhucgeñ ic méñ kerec, qara imi Simeon. Ic imi ic solañ wañu Anutuac ewa siñsiñ wammanec kecañec. Wañu Israel

✧ 2:23: Mmh 13:2, 12 ✧ 2:24: Lew 12:8

ionac héibélac qéibélac niḡac mambéc keru, Uḡa Téréyanéh i guc kecaḡec.

²⁶ Waḡu Uḡa téréyanéh i ménda humuyunec Miḡ Kewuac Kristo hicḡiyu hémmac zéma zéauyu niḡec.

²⁷ Waḡu ic imi Uḡanéh tilingémiyu ocmuḡ téréyaiguc eḡec. Eḡu imuaru mia merac Yesu iwac neḡgoc maḡgocya ierenḡ merac imuac niḡac wamma héna acac haka tohoma éréyoc.

²⁸ Éréyic Simeonnéh merac imi wagicma tétécgéma namma yomuhuc zéma Miḡ Kewu mepésiyeḡ;

²⁹ (29a) Miḡ Kewuna, gi deguc welenḡ qeḡe icga ni ackuazécga nézénec séciguc

³⁰ nena kic éréhécnanéh aḡgéh titiga hénzua, (29b) imuac niḡac, deguc hia waina luaeiguc guac hamaḡ.

³¹ Aḡgéh titiga imi baec séc ic embac neḡaḡ kicninaiguc nénézéna hénziḡ.

³² Merac yominéh ic enia ionac muru héniaga zéau énécmimiawac asacmararaḡa waḡzac. Waḡu guac Israel nonac edamunina waḡzac.

³³ Imuhuc zéyu Yosefe zéma neḡgocya ierenḡ merac iwac niḡac zézéya waḡec ac imuac mia welicgéyoc.

³⁴ Waḡu Simeonnéh mozoc ac zéénécmima neḡgocya yomuhuc ézéyec; Héna, merac yomi Israel sucninaiguc ic embac sasalanéh yacmu me mama unumac niḡac Anutunéh kumuyu asé kiwi ésécnec naḡu, hazéc ac wammimuac niḡu hezac.

³⁵ (Imuhuc waḡgic sounéh geḡga ewa qeriga nézénégmac tanec wammac.) Waḡu inéh ic

embac sasala ionac ewa qeriginaiguc niniņgina hezac imi usuya auyu hémma nindacmu.

³⁶ Waņu ama yanda imuaru Anutuac kua meme embac méjnénj embac yanda wamma kerec. Qara imi Ana. Inénj Banuelac bérara, waņu Aseriac areņ igucnec. Inénj icya mema yawuņ 7 imuac séc euyaguc keroc.

³⁷ Waņu euya humuyu malé wamma keru yawuņ 84 waņec.† Inénj nalé séc ocmuņ téréya ménda waima siņi kaiwe séc nene zikima zéwelec wamma Anutu mepésima kecaņec.

³⁸ Waņu nalé imuaru embac iminénj éréma Anutuac ewa hia ac ézéyec. Ézéma ic embac tosara Anutunénj Yerusalem ic embac doegina memac niņac mambécma kecgic imi onac muru merac iwac hénia zéasari énécmiyu nindacgic.

Yesuguc Nazarete ama areņaiguc liliņgéma keņgic.

³⁹ Yosefe zéma Maria iereņ Miņ Kewuac hénia ac tohoma ai imi moczoņ meyić tecgédaru, Galilaia baeciguc liliņgéma mekemma ekaņ taņgina Nazarete keņoc.

⁴⁰ Waņu Merac imi séwiya yandiyu meseli mimia waņu niņtegic qințegicyanéj sécgémiyec. Waņu Anutuac goi héihéianénj iwaru hemiyec.

Merac Yesu ocmuņ qeriaiguc eņec.

⁴¹ Waņu Yesuac neņgoc maņgocya iereņ imi yawuņ séc nagu sacyaguc ogicogira imuac kendoņa ducņiyu, Yerusalem ekeņaņoc.

† **2:37:** Kiwi tosaraiguc; yawuņ 84 imuac séc malé wamma kerec.

42 Wañu kenkecma Yesuac yawuñ 12 wañec nalé imuaru imuhucyanec kendoñ imuac hakaya tohoma Yerusalem ekeñgic.

43 Ekemma ai meme sécy a kecgic tecgédaru liliñgéma ama areña yandagiraiguc mekeñoc. Wañu merac Yesu inéñ Yerusalemiguc waima kerec. Wañu Yosefe zéma neñgocya iereñ imi ménda niñtegiroc.

44 Imuac niñ ic kiañ sugginaiguc kenzac zéma nimma héna imi ai meme momacgucac séc kemma sac taséhécgira zéma alahécgira ionac sugginaiguc horoc.

45 Wañu ménda mihicñima mihicñiwi zé hocmanec Yerusalem ekeñoc.

46 Imuhuc hocma keric ai meme haréwéc tecgéyuguc ocmuñ téréyaiguc emma imuaru mia mihicñiyoc. Mihicñima héñic héna acac kiwi ic ionac sugginaiguc tacma acgina nimma qesiénécmima tarec.

47 Wañu iwac ara niñgic séc niñ asac asaria niñac zéma zéquesiqesi ginawac héla énézéyu nimma welicgéigic.

48 Wañu neñgoc mañgocya iereñ imi hémma auriyoc. Wañu neñgocyanéñ yomuhuc ézéyec; Nañna, gi némac niñac haka imuhucya wañ nérécmizañ? Niricna, mañgocga zéma ni nekawu kuneñ yanda niñyéwérima hocgémma keczic.

49 Imuhuc zéyu Yesunéñ ac bakia yomuhuc melené érécmiyec; Iri némac niñac ni hoc nénzaoc? Ni Mañgocnawac amaiguc kecmañac hezac hénia imi ménda niñtegiroc?

50 Imuhuc zéyec, néñ iereñ ac érézéyec imuac hénia imi ménda niñasariyoc.

⁵¹ Wañu Yesunénj yacma iriguc mekemma Nazarete ama arenjaiguc hagic. Hama imuaru acgira tohoma kerec. Wañu neñgocyanénj Yesuac ara imi moczoñ qerianénj eeya héima késakerec.

⁵² Yesu imi niniña zéma séwiya yandiyu, Anutu zéma ic embac ienenj hémma hénsorocgic.

3

Yesuac héna meme ic Yohane.

¹ Ic kewu enejagina Kaisa Tiberionénj Roma galeñgéma keru yawuñ 15 wañec. Wañu nalé imuaru Pontio Pilatonénj Yuda baec galeñ keru, Herodenénj Galilaia baec galeñ kerec. Wañu munia Filiponénj Iturea zéma Trakoniti baec galeñ kerec. Wañu Lisanianénj Abilene baec galeñ kerec.

² Wañu nalé imuaru Hanasi zéma Kayafa ierenj hofac oo ic kiwa keroc. Wañu nalé imuaru Anutuac ackuazéc méñnéñ baec zéléñjaiguc Zakariawac naña Yohane iwac muru mayec.

³ Mayu Yohanenénj Yodan doku téfara néwéc néwéc ama séc hama késpedesgina qahac wammacac niñ ewa qeri melenj melenjac doku naec imuac hénia zéau énécmiyec.

⁴ Anutuac tiliñ tiliñ ic Yesaiawac kiwiiguc yomuhuc oyecac hezac; Baec zéléñjaiguc ic méñnéñ qarú ac ewaya yomuhuc hicñizac; Miñ Kewuac héna hémindinji wañgicguc. Iwac niñ wamma hénaya mindinjigic didiña wañu.

⁵ Baec wéñwéngia séc tilogi éredaru. Baec boña zéma baec héngeñ héngeña imi moczoñ madaru.

Waŋu héna kuken kuha imi didiŋa wandaru, waŋu héna eneŋ mamaya imi solanŋa wandaru.

⁶ Waŋu baec ic embac momac yanda Anutuac aŋgéŋ titi imi hémmu.✧

⁷ Yohanenén ic embac tuŋ yandanén doku naec énécmimac niŋac harégic, inicma yomuhuc énézéyec; Qaté mokoleŋ ionac qelihécgina Anutuac qeri geric hahaya imuacnec néŋgacmu niŋac mérénén goro ac waŋ énécmiyec?

⁸ Néŋgacmuac séc qahac imuac, ewa qerigina melemma héla imuac séc haimu. Imuhuc ménda wamma ewa qeriginanén Abaraham imi neŋaŋ yandanina imuhuc ménda zému. Ni énézéwa niŋgic, Anutunén hoc yomuac zéyu melen dacma Abarahamac qelihéra hia wandacmu.

⁹ Bec ic héniaiguc naka haiyu hezac. Imuac ic ménac mén héla hiabia ménda haihaiya imi, héima geric bélaniguc giliyu hiŋgacdacmac.

¹⁰ Imuhuc zéyu, ic tuŋ eneŋ qesima zégic; Imuhuc zéna duŋa nenen dimuhuc waŋŋiguc sécgémac?

¹¹ Zégic yomuhuc melemma énézéyec; Ic mén malekuya éréhéc késama keczac inén méndemma ic mén malekuya qahac keczac iwac mén mamac. Waŋu neneyagucnéŋ imuhucyanec waŋ énécmimac.

¹² Takis meme eneŋ acguc doku naec énécmimac niŋac hama zégic; Kiwi ic nini dimuhuc wambiŋ?

¹³ Zégic zéyec; Ini soukiwa, qété zézéya imi ménda ogicma memu.

✧ **3:6:** Yes 40:3-5

14 Téngrin ic enen imuhucyanec haréma zégic; Wañu nini dimuhuc wambin? Zégic yomuhuc énézéyec; Ini ic ménda tericgé énécmima iwawaigina ménda onogicma héipuc ac ikora ménda zéma maso séc ai bongina imuac ninjic sécgémac.

15 Wañu icya icya Kristoac mambéc kecma ewa qeriginanéñ Yohaneac nimma ic imi Kristo* gezan zéma ninjumbi ninjun wañanjic.

16 Wañu Yohanenén acgina kitiwa melemma ic embac momac yanda yomuhuc énézéyec; Ni dokunén naec énécmianzua, néñ ic mén ni nogicma kuc yanda kesa keczac iminén hamac. Nidac imuhucyanén iwac hena usuyawac hésiya imi hulacmañac séc qahac. Inén mia Uña Téréya zéma geric bélañanéñ kápésicgina zuac énécmimac.

17 Inén mériaiguc sarac yanda késama keczac. Wañu sombeña imi moczon usun héréracgéma héla gocmia imi qutulangéma hofiyaiguc haidacmac. Imuhuc wamma inén gorosonja imi geric bélaña méwécgwiñac séc qahac imuaru giliyu zemac.

18 Inén toroqema ac sasala imuhucya imuhucya énézéma qerigina meseli énécmima buña suruc hiabia imi ic embac zéau énécmiyec.

19 Wañu nalé imuaru baec galeñ Herodenén muniawac iniña Herodia meyec. Wañu imi sac qahac, haka biria hénia hénia momacnec wañec. Imuac niñac, Yohanenén ac geriwaguc zémiyu niñec.

20 Nimma toroqema haka biria mén wamma Yohane késama hésa amaiguc oporec.

* 3:15: Me Mesia.

Yohanenéh Yesu doku naec haka wammiyec.

²¹ Hésa amaiguc ménda kerecnec Yohanenéh ic embac moczon doku naec énécmiyec, Yesu imuhucyanec iwac muru hayu, doku naecmiyec. Naecmiyu zéwelecma nanu imuarunec kurumén naguya angéyec.

²² Angéyu Uña Téréyanéh kembo nei ésécnec héiyaguc mama iwac qahu mayu kurumén igucnec ewa méj yomuhuc mayec; Gi nena nan sorocna ni guac niñ ségiségi wananzua.

²³ Wanu Yesunéh yawuña 30 imuac séc wanu aiya hénima meyec. Wanu ic embac ienen iwac ningic Yosefeac nana wanec. Wanu Yosefeac manꞑocya imi Eli.

²⁴ Eliac manꞑocya Matata, Matataac manꞑocya Lewi, Lewiac manꞑocya Melki, Melkiac manꞑocya Yannai, Yannaiac manꞑocya Yosefe,

²⁵ Yosefeac manꞑocya Matadia, Matatiawac manꞑocya Amosi, Amosiac manꞑocya Nahum, Nahumac manꞑocya Esili, Esiliac manꞑocya Nanꞑai,

²⁶ Nanꞑaiac manꞑocya Maati, Maatiac manꞑocya Matadia, Matatiawac manꞑocya Semein, Semeinac manꞑocya Yosek, Yosekac manꞑocya Yoda,

²⁷ Yodawac manꞑocya Yoanan, Yoananac manꞑocya Resa, Resawac manꞑocya Zorobabel, Zorobabelac manꞑocya Salatiel, Salatielac manꞑocya Neri,

²⁸ Neriac manꞑocya Melki, Melkiac manꞑocya Adi, Adiac manꞑocya Kosam, Kosamac manꞑocya Elmadam, Elmadamac manꞑocya Eri,

²⁹ Eriac maᅇgocya Yesua,† Yesuawac maᅇgocya Eliezere, Eliezereac maᅇgocya Yorim, Yorimac maᅇgocya Matata, Matatawac maᅇgocya Lewi.

³⁰ Lewiac maᅇgocya Simeon, Simeonac maᅇgocya Yuda, Yudawac maᅇgocya Yosefe, Yosefeac maᅇgocya Yonam, Yonamac maᅇgocya Eliakim,

³¹ Eliakimac maᅇgocya Melea, Meleawac maᅇgocya Menna, Mennawac maᅇgocya Matata, Matadawac maᅇgocya Natan, Natanac maᅇgocya Dawidi,

³² Dawidiac maᅇgocya Yesi, Yesiac maᅇgocya Obedi, Obedac maᅇgocya Boasi, Boasiac maᅇgocya Salmon, Salmonac maᅇgocya Nason,

³³ Nasonac maᅇgocya Aminadap, Aminadapac maᅇgocya Adimin, Adiminac maᅇgocya Arini, Ariniac maᅇgocya Hesiron, Hesironac maᅇgocya Feresi, Feresiac maᅇgocya Yuda,

³⁴ Yudawac maᅇgocya Yakobo, Yakopac maᅇgocya Isaka, Isakawac maᅇgocya Abaraham, Abarahamac maᅇgocya Tara, Tarawac maᅇgocya Nahori,

³⁵ Nahoriac maᅇgocya Serugu, Serukac maᅇgocya Ragau, Ragauac maᅇgocya Pelek, Pelek iwac maᅇgocya Eberi, Eberiac maᅇgocya Sala,

³⁶ Selawac maᅇgocya Kainan, Kainanwac maᅇgocya Arafaksat, Arafaksatac maᅇgocya Sem, Sem wac maᅇgocya Noa, Noawac maᅇgocya Lamek,

† **3:29:** Sisipac ac wahalaiguc Yesua zéma sisipac ac qeliaiguc Yesu imi Hebiraio ac zéma Girik aciguc momacguc, néᅇ Nei ac me 3ipilalec ac méndacma ooyawac heyu ekac ekac wanzac.

³⁷ Lamekac maṅgocya Metusela, Metuselalac maṅgocya Enoko, Enokoac maṅgocya Yaret, Yaretac maṅgocya Mahalale, Mahalaleac maṅgocya Kainan,

³⁸ Kainamac maṅgocya Enosi, Enosiac maṅgocya Set, Setac maṅgocya Adam, Adamwac maṅgocya Anutu,

4

Yesu manam batuc wammiyec.

¹ Waṅu Uṅa Téréyanén Yesu sécgémiyu, Yodan doku igucnec lilingéma hama baec kisiaiguc sinji kaiwe 40 keru, Uṅa Téréyanén wagiru kenḡha waṅoc.

² Waṅu ai meme 40 imuac séc Biria miṅinanén ala batuc wammiyec. Waṅu iwawai ménḡ ménda nema keru nalé imi moczoṅ tegéyu yaka niṅ humuyec.

³ Yaka niṅac humuma keru, Biria miṅinanén hama ézéyec; Gi Anutuac Naṅa wanzaniguc zéna hoc yominénḡ melemma nene waṅu.

⁴ Zéyu melemma zéyec; Kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac; Ic ménḡnéṅ séwiac nene sac nema ménda kecanzac.✧

⁵ Imuhuc melenḡ Biria miṅinanén Yesu wag-icma ou emma héṅgaleṅ ama areṅa yanda baec séc hema kenzac imi moczoṅ focnec ézéyu héndarec.

⁶ Waṅu ézéma yomuhuc zéyec; Iwawai moczoṅ yanda imuac kuc buṅa yanda zéma edamuya imi neṅ guac waigémmanḡ zé wanzua. Imi mia

✧ 4:4: Hén 8:3

nuac méranaiguc haihaiya imuac neñ méñac mén
mimañ zé hia mimañac séc.

⁷ Imuac gi simiñ héima mepési némbésémañiguc
iwawai imi moczoñ guac buña wandacmac.

⁸ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec;
Yomuhuc mia ooyawac hezac; Miñ Kewu
Anutuga mepésima iwacnec sac welen
qemiwésémañ.✧

⁹ Imuhuc zéyu Biria miñinanéñ i muñguc
wagicma Yerusalem keñoc. Kemma ama
téréya imuac witiyaiguc ou oporu nañu
yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac Naña wanzañiguc
yomuarunec luma emu hiñgacbésémañ.

¹⁰ Zéyu zéyec; Ac mén yomuhuc ooyawac hezac;
Anutunéñ guac wamma galeñgé gémmu niñac
kua meme uñahéra énézémac.

¹¹ Wañu kua meme uña eneñ gi ménda mama
gumac niñac méraginanéñ lolonjéma gépésigic
hénaga hocnéñ ménda héimac.✧

¹² Imuhuc zéyu Yesunéñ muñguc melemma
zéyec; Yomuhuc ooyawac hezac; Miñ Kewu guac
Anutuga ménda batucgé miwésémañ.✧

¹³ Imuhuc zéyu Biria miñinanéñ manam batuc
ai imi metecgéma waimima kemma nalé méñac
mambéc kerec.

*Yesunéñ Galilaia baeciguc welen qeénécmima ai
hénima meyec.*

¹⁴ Wañu Yesunéñ Uña Téréyawac kuciguc
Galilaia baeciguc liliñgéma keñu iwac surucya

✧ 4:8: Hén 6:13 ✧ 4:11: Leg 91:1, 12 ✧ 4:12: Hén 6:16

imi ama lelec lelec tacma kenjec séc saima kendarec.

¹⁵ Wañu Yesu enjeyaoc tocgotocgo amaya amaya emma ackuazéc ku énécmiyu ic embac momac yanda ienenj mepésimigic.

¹⁶ Wañu Yesunéj Nazarete ama areñaiguc kereñec. Inéj ama areña yanda imuaru mia yandiyec. Wañu Sabata nalé méñu haka wañañec ésécnec tocgotocgo amaiguc emma kiwi téréya olommañ zé nañec.

¹⁷ Anutuac tilinñ tilinñ ic Yesaiawac kiwi limbi limbiña miyu hutuma kiwi ooya yomuhuc mi-hicñiyec;

¹⁸ Ic maqeqeya ionac buña suruc hiabia imi énézémañ niñac Anutuac Uña téréyanéj ni halécnéj naecnemma météré néjec. Wañu hésa ic ionac ziki sipacgina metecgé énécmima kichilic ionac kichihi meénécmima welenñ qeqe ic ionac yéwérigina metecgé énécmimañ niñac inéj ni méli néjec.

¹⁹ Wañu Miñ Kewuac goi héihéi yanda imuac yawuña hazac zéma zéau énécmimañ niñac méli néjec.✧

²⁰ Imuhuc olommaguc kiwi imi limbima imuac galeña mima mama tarec. Taru tosara tocgotocgo ama imuac qeriaiguc tacgic ienenj héjsosoligic.

²¹ Wañu Yesunéj hénima ac yomuhuc énézéyec; Deguc kiwi ooya olomba gezacginanéj niñgic imi hélaguc wanzac.

²² Ienenj moczoñ héipuc ac zémima kuaya iguc-nec ackuazéc hiabia zéhicñiyu nimma welicgéma

✧ **4:19:** Yes 61:1-2

yomuhuc zégic; Ic yomi Yosefeac naña ménda wanzac?

²³ Wañu Yesunéh énézéyec; Niñtegiac qin̄tegiac ac méñ yomuhuc hezac; Mehiahiaru ic gi gen̄gac séwiga mehiaruna. Ini imi ac imi mema tinduc yomuhuc nézému; Kafanaum amaiguc kiwi mena surucga zégic niñiñ. Wañu haka imuhucya you gen̄ga tañgaiguc mena hénni.

²⁴ Imuhuc zéma toroqema yomuhuc zéyec; Hélaacnec énézéwa niñgic, Anutuac tilin̄ tilin̄ ic méñac méñ en̄eya tañgaiguc imi zézé ségiségi wammimia méñ ménda hezac.

²⁵ Hélaacnec énézéwa niñgic, Elia kerec imuaru yawuñ haréwéc zéma maso 6 séc kurumen̄ zikiyu, baec séc béti yanda hicñiyec. Wañu nalé imuaru Israel baec yandaiguc embac malé sasala kecgic.

²⁶ Wañu Anutunéh Elia imi méñac méñ ménda mélimiyec, néñ Sidon baec Sarepta ama areña yandaiguc embac malé méñ kerec iwac sac mélimiyu keñec.

²⁷ Wañu Anutuac tilin̄ tilin̄ ic Elisa kerec nalé imuaru Israel baec yandaiguc ic wizi warihaguc sasala kecgic, néñ sugginaiguc méñac méñ ménda mehiaruyec, néñ Siria ic Naman sac mehiaruyec.

²⁸ Imuhuc zéyu tocgotocgo amaiguc tuñaguc tacgic enen̄ ac imi niñgic qeri biricnéñ sécgé énécmiyec.

²⁹ Wañu ienen̄ yacma tañ heyec baec imuac tetecgiaiguc sia yanda nañec imuaru Yesu nan̄gégic hiñgacmac niñ nesimima tañ imuac séñgan̄gen̄iguc héréma keñgic.

³⁰ Wañu inéh sugginaiguc qeric énécmima

keṇec.

Yesunéh Kuwic mén nesiyu éréma keṇec.

³¹ Waṅu Yesunéh Galilaia baec Kafanaum ama areṅa yandaiguc mama hama imuaru Sabata naléiguc ackuazéc ku énécmima kerec.

³² Waṅu niṅgic ara imi ḡac buṅayaguc waṅu welicgégic.

³³ Waṅu tocgotocgo ama imuaru ic mén kuwic zapi qeḡeyaguc* ménéh tacma ḡac geṅgelaṅgéma ḡarec.

³⁴ Aa, Nazarete Yesu gi zéma nini imi neṅac neṅac. Waṅu gi mebiri nénécmimaṅ zé hazan? Ni ninzua gi méré, gi imi Anutu arunec Téréya.

³⁵ Imuhuc zéyu Yesunéh qetalimima zéyec; Acga qaiyu ic iwarunec éréma mana. Imuhuc zéyu kuwic iminéh ic imi ic tuṅ imuac sugginaiguc hérékeṅ héréha wammima éréyu ic iminéh mama qeyec, néṅ séwiya mén ménda biriyec.

³⁶ Waṅu haka imi hémma ic embac moczoṅ welicgéma eminimma zégic; Ackuazéc imi dimuhucya! Kuc buṅa zéma kuc yandayaguc! Kuwic zapi qeḡeya ézéyu ara tohoma érezac!

³⁷ Waṅu Yesuac surucya imi ama areṅ lelec lelec hezac séc saima kendarec.

Yesunéh ic embac haḡiginaguc sasala mehiaru énécmiyec.

³⁸ Waṅu Yesunéh yacma tocgotocgo ama imuac-nec mama kemma Simonac amaiguc eṅec. Eṅu

* **4:33:** Girik ic ionac niniṅginaiguc uṅa imuhucya imi ewa soho, haḡi tosara, zéma ziki sipac ai imuhucya mihicṅi énécmima ic mebiri énécmiaṅec. Kembraṅa 36 imuaru acḡuc ac imi hezac.

Simonac howuhaya imi séwi geric yandanéñ késayu heyu, ic embac eneñ iwac niñ wamma Yesu welecmigic.

³⁹ Welecgic Yesunéñ hosuraiguc namma séwi geric imi qetalimima zéyec. Zéyu hafi imi waimiyu embac iminéñ nalé sosola qahac yacma welen qeénécmiyec.

⁴⁰ Kaiwe hiñgacmañ zé wañu ic embac ieneñ ic tosara hafigina hénia hénia zéma zepaginaguc imi onagicma harégic. Wañu harégic séc Yesunéñ méria hai énécmima mehiaru énécmiyec.

⁴¹ Wañu uña birianéñ momacnec ic embac sasala ionarunec éréma qacma zégic; Gi imi Anutuac Naña. Imuhuc zégic uña biria ieneñ Yesu imi Kristo wanzac hénia imi niñgic imuac niñac Yesunéñ qetali énécmima ac ménda zému niñac neñ héiéncmiyec.

⁴² Wañu ama gianjiyu Yesunéñ sénganğen mama baec kisia mén hétéña qahac imuaru kemma tackeru, ic tuñ eneñ hocma mihicñima ménda wai énécmima kemmac niñac zéqetali wammigic.

⁴³ Imuhuc wañgic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ama yanda tosara imuac ic embac ionac imuhucyanec Anutuac héngaleñ ama areña yandawac buña suruc hiabia imi énézémanac hezac. Ni imi ai imuac mia méli néñu mayi.

⁴⁴ Imuhuc zéma kemma Yuda baeciguc† tocgo-tocgo amaya amayaiguc ackuazéc énézéyec.

5

† **4:44:** Yuda ic ionac baec; kiwi méranéñ ooya tosaraiguc Galilaia.

Yesunéh hénima ai ichéra énépésiyec.

¹ Yesunéh Genesarete zékéñ yanda* giñgiñaguc nankeru tuñ yandanéh Anutuac ackuazéc nimbiñ zé héfacgé amuma hosuraiguc lelecgé migic.

² Wañu Yesunéh héñu zékéñ giñgiña imuaru zéic komora éréhéc taroc. Taric lambéc héréhéré ic ieneñ imuacnec mama ufigina zuacma kecgic.

³ Wañu Yesunéh zéic méniguc eñec. Wañu zéic imi ic mén çara Simon iwac zéic. Yesunéh Simon ézéyu zéic imi nangéyu élélahunec† komora dokuguc mekemma taru imuaru tacma tuñ yanda imi ku énécmiyec.

⁴ Kuénécmiyu tegéyu Simon yomuhuc ézéyec; Gi doku hiñgac hiñgaraiguc kemma ufiga haima lambéc héréna.

⁵ Zéyu Simonnéñ melemma zéyec; Kiwi ic nini siñiyaiguc ai yanda meni ama gĩañizac, néñ mén ménda mihicñiziñ. Wañu zézan imuac wamma ufigna moczoñ muñguc haiwa hiñgacdacmu.

⁶ Imuhuc zéma Yesu zéyec séc wamma lambéc sasala yanda héréyu ufigina hénima tegirec.

⁷ Wañu alahécgina zéic méniguc kecgic eneñ hama méra énécmimu niñac méra kaec ku énécmima welec énécmigic. Wañu ieneñ hama zéic éréhéc nec tigic kuagira qeyu zéic éréhéc imi doku qeriaiguc hiñgacbi zé wañoc.

⁸ Wañu Simon Peteronéh haka imi hémma Yesuac simiña igucgeñ sicgéma yomuhuc zéyec; Miñ Kewu ni imi késpedesic ic, imuac wainémma kembésémañ.

* **5:1:** Imi mia, Galilaia konduñ. † **5:3:** Baec igucnec.

⁹ Imi mia eneya zéma ic tosara i guc kecgic enen moczon lambéc hérégic imi hémma welicgégic hénia imuac niñ imuhuc zéyec.

¹⁰ Wañu Zebedaioc nanhérera Simonac ai momac Yakobo zéma Yohane imuhucyanec welicgégoc.

Wañu Yesunéñ Simon yomuhuc ézéyec; Zénéñga ménda hiriyu, kecma gi ic embac énépésiwésémañ.

¹¹ Wañu ieneñ zéic héréma élélahu‡ haima iwawai moczon imuaru waidacma Yesu méndacma keñgic.

Yesunéñ ic mén wizi selia warihaguc mehiaruyec.

¹² Yesunéñ ama areña yanda ménjiguc kerec. Keru ic mén wizi seli séwiya§ sécgémiyu kerec inéñ Yesu hémma sigéma welecma zéyec; Miñ Kewu, nuac ewa siñga hegéñu ni hia mesolañi némbésémañac séc.

¹³ Zéyu Yesunéñ méria suluma osimima yomuhuc zéyec; Ni imuac wanzua, solaña wanna. Imuhuc zéyu wiziya imi bec qahac wañec.

¹⁴ Wañu Yesunéñ ic imi neñ héimima yomuhuc ézéyec; Ic ménac mén ménda zéwésémañ, néñ kemma hofac oo ic séwiga ézéna hémma solaña wanzañ imi héñu Mosenéñ zéyec séc Anu-tuac buña haina ogéñu haka iminéñ héipuc wañ énécmiyu ninzéñgému.

¹⁵ Wañu Yesuac qac buñanéñ muñguc yanda saima keñu ackuazécya nimma hafigina mehiaru

‡ 5:11: Girik aciguc; baeciguc. § 5:12: Girik aciguc séwi wizi hénia hénia imuac lepra zéañgic.

énécmimac niṅ ic embac tuṅaguc sasala tocgéma hamanec hagic.

¹⁶ Waṅu Yesunéṅ elinḡé amuma eṅeyanec baec kisiaiguc kemma zéwelerec.

Yesunéṅ ic puriṅ ménḡ mehiarumiyec.

¹⁷ Kaiwe ménḡ Yesunéṅ ic embac ac ku énécmimanec naṅu Galilaia ama areṅa areṅa zéma Yuda baec zéma Yerusalemnec Farisaio ic zéma héná acac kiwi ic eneṅ hama momacnec tacgic, Anutuac hafi mehiahiaruac kuhanéṅ iwaru hemiyec.

¹⁸ Waṅu ic tosanéṅ ic puriṅ ménḡ sasaṅiguc huama hama Yesuac wésiaiguc haiwiṅ zé wag-icma embiṅ zé waṅgic.

¹⁹ Néṅ tuṅ yanda tacma hénaya hézicgégic titiṅa qahac waṅec. Imuac ama qahaiguc emma ama bauya augic kifaṅa hicṅiyu ic puriṅa imi sasaṅaguc ic embac sugginaiguc Yesuac wésiaiguc haigic hiṅgarec.

²⁰ Yesunéṅ ionac ninzéṅ ninzéṅgina imi hémma yomuhuc ézéyec; Ic ala guac kápésicga waiwaiya wanzac.

²¹ Imuhuc zéyu héná acac kiwi ic zéma Farisaio ic eneṅ qeriginanéṅ yomuhuc niṅgic; Ic yomi mérénéṅ Anutu zébiri qébiri wammima imuhuc zézac? Baec ic ménḡnéṅ ménḡ neṅaṅ kápésicnina aumacac séc qahac! Imi mia Anutunéṅ sac wammacac séc.

²² Imuhuc emiṅgic Yesunéṅ imi niṅtegicma melemma zéyec; Ini qeriginaiguc némac ac em-inizu?

23 Ic héna méria humumia ézémanj zéma ac diminéj efefia wammac? Képésicga waizua iminéj efefia me yacma hehega mema kembésémanj imi?

24 Icac Naŋa ni imi baeciguc kápésicgina wai énéc mimiawac kuc buŋana henénzac imi héntegicmu. Imuhuc zéma ic héna méria humumia i yomuhuc ézéyec; Ni gézézua, yacma sasaŋa mema amagaiguc kembésémanj.

25 Imuhuc zéyu ic imi zélandac kicginaiguc yacma iwawai heaŋec imi mema Anutu mepésima eŋeya amaiguc liliŋéma keŋec.

26 Keŋu ic embac moczoŋ kilenj yanda welicgéma Anutu mepésigic. Waŋu zénéŋgina hiriyu zégic; Deguc nini haka méréra hénziŋ.

Yesunéj Lewi qaru méndacmiyec.

27 Imuac andiaiguc Yeusunéj hiŋgacma kemma héŋu takis meme ic ménj qara Lewi** inéj ai amayaiguc taru hama ni méndac néna zéma ézéyec.

28 Zéyu inéj yacma iwawai moczoŋ andé qedacma méndac miyec.

29 Lewinéj Yesuac eeya héima amayaiguc aria yanda waŋu takis meme ic tosara zéma ic embac sasala tosara momacnec hama nene newiŋ zé tacgic.

30 Waŋu Farisaio ic zéma ionac kiwi oo ic eneŋ Yesuac tohotoho ichéra ŋidic ŋuduc ac waŋ énécmima zégic; Ini dimuhuc takis meme ic zéma kápésic ic iniguc nene doku nema taczu?

** 5:27: Mataio zémimia.

³¹ Zégic Yesunéh melemma zéyec; Ic hafigina qahac ienej dokta niñac ménda wañanzu, néh hafiginaguc ienej mia imuac wañanzu.

³² Ni mia ic solañ unurumanj zéma ménda mayi, néh biria meme ic ewa qerigina melemmu niñac unurumanj zé mayi.

Nene waima zéwelecwelec imuac ara.

³³ Imuhuc zéyu ienej Yesu yomuhuc ézégic; Yohaneac tohotoho ichéra ienej hatac sasala nene zikima zéwelecanzu. Wañu Farisaio ic ionac tohotoho ichécgina imi imuhucyanec wañanzu. Wañu guac tohotoho ichécga imi enej nalé séc nene doku neanzu.

³⁴ Zégic Yesunéh melemma énézéyec; Ic qañ tosara ic ménj embac memañ zé wanzac i guc keczuguc nene zikima zéwelec ai memu niñac hia énézémuac séc me?

³⁵ Imi qahac, néh kecma nalé imi ducñiyu euya imi wagicma kenjic qahac wañuguc nalé imuaru mia nene zikima zéwelecmu.

³⁶ Imuhuc zéma toro qema séséc ac yomuhuc zéma énézéyec; Ménñéh ménj maleku qelia mericma maleku wahalaiguc ménda qotoanzac. Imuhuc wammaciguc maleku qelia imi mebirimac, néh susuria qelia imi maleku wahalaiguc haimac imi, séc ménda héimac.

³⁷ Wañu ménñéh ménj wainj doku qelia yañ séwélanéh gésé memeya wahalaiguc ménda tianzac. Imuhuc wammaciguc wainj qelianéh melemma wainj selia wammanj zé wéséséya mihicñjima gésé imi épépéñgéyu tegiru wainj imi mama biriyu, gésé imi momacnec biridacmac.

³⁸ Imuac wainj doku qelia imi gésé qeliaiguc timacac hezac.

³⁹ Wainj imi nalé horua heheyawac wainj qacguc zéanzac imuac ninjac ménénén wainj wahala kuh-aguc imi nemaguc wainj qelia kuha qahac mén ninjac ménda wananzac.

6

Sabata nalé minjina Yesu.

¹ Sabata nalé ménu Yesunénj padi ai namunjina igucnec qericma keñec. Keñu tohotoho ichéra ienenj méndacma kemma padi héla momac momac kuma mema méraginánénj asasañgéma negic.

² Imuhuc wanjic Farisaio ic tosara enenj yomuhuc zégic; Némac ninj haka Sabata naléyaiguc ménda wawaña imuhucya wanju?*

³ Zégic Yesunénj acgina melemma zéyec; Ini Dawidi zéma ichéra ienenj yaka ninj humugic nalé imuaru, néma haka wanec imi ménda olon ninjanju?

⁴ Inénj Anutuac ama qeriaiguc emma saménj haimimia, tosara qahac, néñ hofac oo ic ienenj sac nemuac héna aciguc hezac imi mema neyec. Nema ichéra i guc kecgic imi acguc énécmiyu nedacgic.

⁵ Yesunénj imuhuc zéma ac yomuhuc toroqema zéyec; Icac Naña imi Sabata naléyawac minjina wanjac.

⁶ Wanju Sabata nalé ménu Yesunénj tocgotocgo amaiguc emma ackuaazéc ku énécmiyec. Wanju

* **6:2:** Ninjic ai tanec wanju imuhuc zégic.

imuaru ic ménj tarec. Wañu iwac méra héiya imi séléc sélécgia.

⁷ Héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ieneñ Yesu aciguc opocbiñ zé késpedesira ménj mihicñiwiñ zéma Sabataiguc hafi ic mehiarumac me qahac zéma awima kecgic.

⁸ Wañu Yesunénj ewa qerigina niñtegicma ic méraya séléc sélécgia ézéma zéyec; Yacma sucn-inaiguc nanna. Zéyu inénj yacma nanjec.

⁹ Nañu Yesunénj yomuhuc énézéyec; Qesiéncmizua. Diminénj héna acwac séciguc? Sabata naléiguc haka hiabia wambiñ me haka biria wambiñ? Kekec imi mehiaruwiñ me qehumuwiñ?

¹⁰ Imuhuc zéma hénarorñ lelecgéma inicmaguc ic iwac mia yomuhuc ézéma zéyec; Méraga suluna. Imuhuc zéyu méria suluyu hiaruyec.

¹¹ Imuhuc wañu ieneñ qerigina geric bélañanéñ sécgé énécmiyu, Yesu dimuhuc wammiwiñ zéma eminiñgic.

Yesuac Méliméli ic 12.

¹² Wañu nalé imuaru Yesunénj zéwelec wammañ zéma baec boñaiguc keremma sinji herec séc tacma Anutu zéwelecmiyec.

¹³ Wañu ama gianñyu tohotoho ichéra un-uruma sugginaiguc 12 énépésima qacgina Yesuac Méliméli ic zéénécmiyec.

¹⁴ Yesuac Méliméli ic ionac qacgina imi Simon (Petero zémimia, hénia imi zamanziñ.) zéma iwac munia Anderea, wañu Yakobo, Yohane, Filipino, Batolomaio,

15 Mataio (qara mén Lewi), zéma Toma, Alfaioac naña Yakobo, Simon Zelote zémimia,

16 Wañu Yakoboac naña Yuda, zéma Yuda Karioto, wañu ic yominéh mia kecma Yesu andé qeyec.

Mozoc ac zéma saec ac.

17 Wañu Yesunéh tohotoho ichéra iniguc baec boña igucnec mama baec kondonjaiguc nañec. Nañu tohotoho ic tosara tunaguc zéma ic tun kuneñ yandanéh Yuda baec ama lelec lelec zéma Yerusalem zéma Tiro zéma Sidon zékéh yanda giñgiña igucnec

18 ackuazéc nimbiñ zé me hafigina mehiaru énécmimac niñac hagic. Wañu Yesunéh ic tosara uña zapi qeqeyanéh mebiri énécmiyu qenzen manzen qegic imi momacnec mehiaru énécmiyec.

19 Wañu Yesuarunec kuc yandanéh éréma icya icya moczon mehiaru énécmidarec. Wañu imuac niñ ic embac moczon méraginanéh Yesu osiwiñ zé wañgic.

20 Yesunéh kiwa hima tohotoho ichéra inicma yomuhuc zéyec; Anutuac héngaleñ ama areña yanda imi ic maqeqeya onac buña, imuac niñ, ic maqeqeya ini imi ségiségi ginaguc.

21 Sécgé énécmimac, imuac niñ deguc yaka niñ humuzu ini imi ségiségi ginaguc. Ségiségi wamma desimu, imuac niñ deguc siacma keczu ini imi ségiségi ginaguc.

22 Icac Naña iwac niñac ic embac ieneñ hazéc wañ énécmima elicgé énécmima zébiri énécmima onac qac buña imi biria zéma wai énécmimu nalé imuaru ini ségiségi ginaguc.

²³ Nalé imuaru imi ini ségiségi wamma ewa hia nimma legicgina hirimu. Héngic! Kurumenə amaiguc onaru bakia hiabia imi kuneḡ yanda he énécmimac. Haka biria imuhucya imi yandahécgina eneḡ Anutuac tiliḡ tiliḡ ic ionac acguc imuhuc waḡ énécmiaḡc hénia imuac niḡac ini imuhuc wammuc hezac.

²⁴ Saecginaguc, iwawai saméḡa heénécmimia ini. Ini imi bec zézé ségiségi he énécmidaru tecgézac.

²⁵ Saecginaguc, deguc tomeḡgina qeanzac ini. Ini imi Kecma yaka niḡ humumu. Saecginaguc, deguc desi yanda waḡanzu ini. Ini imi kecma ewa biric yanda wamma siacmu.

²⁶ Ic embac moczoḡ ieneḡ onac zézé ségiségi waḡ énécmianzu iguc, ini imi saecginaguc. Yanda hécgina ieneḡ Anutuac tiliḡ tiliḡ ic ikora ionac mia imuhuc waḡ énécmiaḡc.

Hazéchécgina goigina héimu.

²⁷ Waḡu gezacgina haima ninzu onac zézua; Hazécgina ala waḡ énécmigic. Waḡu ic tosara nimbiri énécmianzu ionac haka hiabia waḡ énécmimu.

²⁸ Saecgé énécmianzu imi onac mia mozocgé énécmimu. Waḡu gamu qeḡe ac waḡ énécmianzu ionac niḡac wamma zéwelec wammuc.

²⁹ Méḡnéḡ nekaḡa qeyu nekaḡa néwécgeḡa imi imuhucnec melenḡa qemac. Méḡnéḡ guac saḡeḡa malekuga guagiru maleku qeriaiguc héihéiya imi acguc waimina.

³⁰ Ménéñ méné iwawai méné niñac welec géñu hia miwésémañ. Ménéñ guac iwawaiga mema keñu melen néna ménda zéwésémañ.

³¹ Wañu haka hiabia méñac méné alahéçginanéñ wañ énécmimuc wanzuiguc haka imuhucya imi eñaoc walac wañ énécmimu.

³² Ini ic tosara ala wañ énécmianzu ionac sac ala wañ énécmianzu iguc imi némac hiabianéñ he énécmiwacnec? Képésic ic ieneñ acguc ic tosara ala siñ wañ énécmianzu ionac ala siñ wañ énécmianzu.

³³ Ic ménéñ méné haka hiabia wañ énécmianzu ionac mia haka hiabia wañ énécmianzu iguc imi némac hiabianéñ he énécmiwacnec? Képésic ic eneñ acguc imuhuc wañanzu.

³⁴ Ini bakia mewin zé iwawai méné alahéçgina méra mizuiguc imi némac hiabianéñ he énécmiwacnec? Képésic ic ieneñ acguc bakia séha mewin zé niñkumuma kápésic ic méñac méné méra énécmianzu.

³⁵ Imuac ini hazéc héçgina ala wañ énécmima goi héihéi wañ énécmiwin zé bakia niñac ménda wamma eñdac méra énécmimu. Imuhuc wañanzuiguc imi bakia héla yanda he énécmiyu, Eñeña miñinawac nambérac héra wammu. Inéñ mia ewa hiawac énécmimia imi ménda niñtegicanzu ionac zéma kaiziliweñ ic ionac imi, séc imuhucyanec goi héihéi wañ énécmianzac.

³⁶ Onac kurumeñ Mañgocnéñ wéséséya niñénécmianzac imuac séciguc ini imuhucyanec wéségina niñénécmimu.

Niñ gésigésiac haka.

37 Ménda zégési énécmigic, ménda zégési énécmimia wammac. Képésicginaguc ménda zéénécmigic, képésic ginaguc ménda zéénécmimia wammac. Wañu alahécgina ionac képésicgina wai énécmigic, eñañ képésicgina imuhucyanec wai énécmimia wammac.

38 Eñ énécmigic, eñ énécmimia wammac. Iwawai géséginaiguc tiyu, hiñgacma kuaya qeyu, hélanzima tima méndéñu kenha wañu hiñgaru, muñguc tiyu kuaya qema mayu, onac énécmiyu tétécgéma memu. Eneñ géségina tima énécmigic imuac sécyaguc tima melenñ énécmiyu memu.

39 Wañu inéñ muñguc séséc ac wamma yomuhuc zéyec; Kic hilicnéñ kic hilic ménñ hia hérémimac me? Imuhuc wammaciguc imi, éréhéc ekawu baec séséñiguc ménda hiñgacmaoc me?

40 Tohotoho icnéñ kiwi icya ménda ogicma keczac, néñ ménñac ménñ kiwi icyanéñ ninñña moczoñ didiñanec kumiyu niñarenñ gédacmaciguc, inéñ mia kiwi icya éséc dac wamma kecmac.

41 Némac niñac alagawa kiwaiguc goc héñtegitma genñac kicgaiguc ic kembraña hezac imi ménda niñtegitcanzañ me?

42 Gi imi guac kicga qeriaiguc ic kembraña hezac imi ménda héñtegitma dimuhuc guac alagawac zéma Alana wainénna neñ guac kicga qeriaiguc goc hezac imi memañ zéwésémañ me? Ic ikora gi walac guac kicga qeriaiguc ic kembraña hezac imi memaguc iwawai guac alagawac kiwa qeriaiguc hezac imi hiabianec hémma mewésémañ.

43 Némac niñ? Ic hésa hiabia ménñnéñ héla gocmia biria haimacac séc qahac. Wañu ic hésa

biria méjnéj héla gocmia hiabia haimacac séc qahac, imuac mia imuhuc zézua.

⁴⁴ Ic hésa imi imuac héla gocmia hémma hénia héjtegicanziñ. Ic hésa waiyaguc imuarunec fik ic gocmia ménda mihicñianziñ. Wañu sanñaniguc waiñ gocmia ménda mihicñianziñ.

⁴⁵ Ic embac enej iwawai ewa qeriginaiguc qauqau haigic hezac imuacnec mema kuaginanéj ac zéanzu, imuac niñac ic hiabianéj ewa qeriaiguc ninij hiabia qauqau haigic hezac imuacnec mema ac hiabia zéhicñianzac. Wañu ic birianéj ninij biria ewa qeriaiguc kuaya qema hezac imuacnec mema ac bira zéhicñianzac.

⁴⁶ Ini imi nuac niñ Miñ Kewu, Miñ Kewu zénémmanec dimuhuc ac zéanzua imi ménda tohoma wañanzu?

⁴⁷ Méjnéj méj nuaru hama nuac acna nimma tohoanzu ienej ic dimuhucya wañzu imi séséc ac zéma énézéwa hémmu.

⁴⁸ Ic imuhucya imi ama memañ zé baec hiñgac hiñgarawac éséma baña mihicñima imuac qahaiguc simenñ haima mezac ésécnec. Doku yanda luma ama imi qeyec, néj hiabianec seligima nañec imuac niñ ménda mehiriyeç.

⁴⁹ Wañu nimma ménda tohoanzac inéj baec bébélaçgia baña qahac imuaru amaya meyec ésécnec. Doku yandanéj luma qeyu ama imi focdac zéjgéma kunenñ yanda biriyec.

7

Téjñij ic galeñ méñac ninzéñ ninzéña.

¹ Yesunéh ackuazéc imuhuc moczon énézéyu gezacginanéh niŋgic tecgéyu, Kafanaum ama arenja yandaiguc kerejec.

² Imuaru téngiŋ ic 100 ionac galenġina méŋac welen qeŋe ic héŋ soroc wammimia méŋnéŋ hafi kiyu humumaŋ zé waŋec.

³ Waŋu galen iminéŋ Yesuac suruc nimma Yesunéh hama welen qeŋe icya imi mehiaru mimac niŋ qesimimu niŋac Yuda ic ionac galen tosara méli énécmiyec.

⁴ Méli énécmiyu kemma Yesuaru qeriginanéŋ moczon yomuhuc welecmigic; Galen imi ara niŋmiwésémaŋac séc ic héla kecanzac.

⁵ Inéh Yuda ic nonac ala siŋ waŋ nénécmima tocgotocgo amanina menénécmiyec.

⁶ Imuhuc zégic Yesunéh iniguc momacnec keŋec. Kemma ama imi lakec qahac zézéyawac séc keŋkeru, téngiŋ ic 100 ionac galenġinanéh alahéra Yesuaru méli énécmima ac yomuhuc haiyec; Miŋ Kewu, gi ai yanda ménda mewésémaŋ. Ni dac imuhucya nuac ama baenjanéh logi gémmacac séc qahac.

⁷ Ni nena niŋ nimba ménda sécgéyu guaru hamaŋ zé osizua. Imuac niŋ gi imuaru kecma eŋ zéna welen qeŋe icna imi hiarumac.

⁸ Ni ic eŋeŋana ionac méra bacġinaiguc kecanzua. Waŋu nuac bacnaiguc imuhucyanec téngiŋ ic hécna kecanzu. Waŋu neŋ méŋac kenna zéwa keŋu, méŋac hana zéwa haanzac. Waŋu welen qeŋe icnawac, ai yomi mena zéwa meanzac.

⁹ Ara imuhuc zégic nimma Yesunéh welicgéma ic tuŋ méndacmigic ionac muru liliŋgéma

yomuhuc énézéyec; Ni énézéwa niŋgic, Israel ic onarunec ninzéh ninzéh séha imuhucya mén ménda mihicŋiyi.

¹⁰ Waŋu méli énécmiyu hagic ieneŋ liliŋéma amaiguc kemma héngic welenŋ qeŋe ic inéh hiaruma séwiya hia kerec.

Yesunéh embac malé méŋac naŋa humuc iguc-nec meqelimiyc.

¹¹ Kecma Yesunéh tauŋ ménŋ qara Nain imuaru keŋu tohotoho ichéra zéma ic tuŋ yandanéh méndacmima keŋgic.

¹² Waŋu tauŋ imuac saŋgulaŋa hosuraiguc kereŋu qamoc ménŋ huama magic. Waŋu humuyec imi embac malé méŋac naŋa. Naŋa imi momacguc sac kerec. Waŋu tauŋ imuac ic embac sasalanéh embac malé i guc momacnec magic.

¹³ Waŋu Miŋ Kewunéh embac malé imi hémma ewaya biriyu zéyec; Ménda siacna.

¹⁴ Imuhuc zéma hosuru kemma katapa osiyu ic wagicma keŋkecgic ieneŋ bénzéh zikima naŋgic yomuhuc zéyec; Merac ni gézézua, yacna.

¹⁵ Imuhuc ézéyu humuc ic iminéŋ yacma acac hénima zéyec. Waŋu Yesunéh i neŋgocya miyec.

¹⁶ Waŋu ic eneŋ moczoŋ imi hémma zénéŋgina hiriyu Anutu mepésima yomuhuc zégic; Anutuac tilij tilij ic kuneŋ yanda méŋnéŋ sucninaiguc hicŋiyecac keczac. Tosara eneŋ zégic; Anutunéh ichéra niŋnéncmima hazac.

¹⁷ Waŋu Yesuac surucya iminéŋ Yuda baec séc zéma baec néwéc néwéc saima kendarec.

Yesunéh Yohaneac hénia zéyec.

18 Yohanenéh hésa amaiguc tackeru iwac tohotoho ichéra enej haka hichiyec imi moczon ézedacgic. Wañu ac imi nimma tohotoho ic éréhéc héihéré érécmima

19 Miñ Kewu yomuhuc zéma qesimimaoc niñ méli érécmiyec; Ha nénécmimac niñ zézéya imi gi mia me méñac mambéc kecbiñ?

20 Wañu ieren Yesuaru kemma zéyoc; Doku naec haka ic Yohane yomuhuc zéma méli nérécmizac; Hanénécmimac niñ zézéya imi gi mia me méñac mambéc kecbiñ?

21 Wañu nalé idacmuaru Yesu imi ic hafi zepaginaguc zéma ic uña biriaguc imi sasala mehiaru énécmima kic hilic sasala imi kichihi meénécmiyec.

22 Wañu imuhuc qesiyic yomuhuc melemma érézéyec; Iri kemma iwawai hémma niñanzaoc imuac suruc Yohane wammima yomuhuc ézémaoc; Kic hilicnéñ kicgina hima héñanzu, puriñ enej hena kenzu, wizi seliginaguc imi solañanima keczu, gezacgina héhéñgia ienen gezacginanéñ ninzu, humuc ic enej qelima yaczu, wañu maqeqeya ionac buña suruc hiabia imi énézézac.

23 Wañu méñnéñ méñ nuac niñ niñ éréhécguc ménda qonzon tongezac imi ségiségiyaguc.

24 Imuhuc zéyu Yohaneac kua meme ichérra ieren lilingéma keñoc. Keñic Yesunéh Yohaneac zéma yomuhuc énézéyec; Ini baec kisiaiguc némac iwawai hémbiñ zé keñgic? Uñ méñ luhucnéñ qeyu hirima nañu hémmu niñac keñgic?

25 Imi qahac wañu némac iwawai hémbiñ zé keñgic? Ic méñ malekuya hiabia héima keczac

imuac hémbiņ zé keņgic? Qahac, ic maleku hiabia héima iwawaigina hiabia sasala késa kecanzu imi eneņ ama kewuyaiguc kecanzu.

26 Waņu imi qahac waņu, némac iwawai hémbiņ zé keņgic? Anutuac tiliņ tiliņ ic méņac me? O, imi hélacnec! Énézéwa niņgic; Ic imi kua meme ic onogicdacma séc méņ wanzac.

27 Iwac mia ac kiwi méņ yomuhuc oyec hezac; Héņgic, ni kua meme icna méņ méliwa walac kemma hénaga mindiņimac.

28 Énézéwa niņgic; Embac igucnec hicņihicņiya tosara yanda ionarunec méņnéņ méņ Yohane ménda ogiczac, néņ Anutuac héņgaleņ ama areņa yanda qeriaiguc mamayagina méņnéņ Yohane i hia ogiczac.

29 Ic momac yanda zéma takis meme ic ieneņ Yohaneac doku naecgic imuac niņac ackuazéc imi nimma Anutu imi solaņa zéma zéaugic.

30 Waņu Farisaio ic zéma hénac acac kiwi ic ieneņ sac Yohaneac doku ménda naecma Anutuac ewa siņ eņaņ niņac heyec imuac héņara megic.

31 Yesunéņ toroqema zéyec; Nalé yomuac hicņisai imi iwawai némaciguc séc héimaņ? Ieneņ dimuhucya ésécnec zémaņ?

32 Imi nambérac tosara nénagémba sombeņiguc aria meanzu ésécnec. Nambérac ieneņ sombeņ imuaru tacma ac yomuhuc zékeņ zéha waņanzu. Nini onac niņac kuņa héiénécmiņi ini legic ménda hirizu, nini soņgoņac legic héini ini ménda zésiāc wanzu!

33 Hénia imi yomuhuc; Doku naec haka ic Yohaneņéņ hama nene ménda nema zéwelecma waiņ

doku ménda neyu, eney hémma uᅇa birianey késazac zégic.

³⁴ Waᅇu Icac Naᅇanéᅇ hama nene nema waiᅇ doku neyu, eney yomuhuc zéanzu; Héᅇgic iney hémbaoc wamma nene nema doku selia siᅇa nimma nema takis meme ic zéma biria meme ic ionac alagina keczac.

³⁵ Waᅇu niᅇtegic qᅇᅇtegic imi imuac nambérac héra ieneᅇ méndacma wamma hénia solaᅇa mewinianzu.

Embac méᅇnéᅇ siacma Yesuac hénia halécnéᅇ naecmiyec.

³⁶ Farisaio ic méᅇnéᅇ eᅇyaguc nene nemac niᅇac Yesu héihéré miyu Yesuney iwac amaiguc emma nene nema tarec.

³⁷ Tackeru ama areᅇa yanda imuaru biria meme embac méᅇ kerec iney Yesuney Farisaio ic iwac amaiguc emma tarec imi nimma alabasita kiruᅇ halécyaᅇuc imi mema hama éréyec.

³⁸ Éréma Yesu hénaya suluma tackeru iwac qéhéréᅇaiguc hénaya haiyec imuhucgeᅇ namma siarec. Siacma tacma eᅇeya kic masinéᅇ hénaya naecmima oruc zucyaney kereᅇ meyu zicgéyu kuayaney hénaya kiricne mima haléc héméᅇa hiabia imi imuac qahaiguc qocgémiyec.

³⁹ Qocgéyu Farisaio ic Yesu héihéré miyec iney hémma qerianey yomuhuc niᅇec; Ic yominey Anutuac tiliy tiliy ic kecbacnec eᅇeya hénia osizac embac imi biria meme embac imuac niᅇ embac imi mérénéᅇ me dimuhucya imi niᅇ tegicbacnec.

⁴⁰ Imuhuc niᅇu, Yesuney imi niᅇtegicma yomuhuc melemma zéyec; Simon, neᅇ ac méᅇ

zémaṇac ninzua. Zéyu zéyec; Kiwi ic, hia zéna nimba.

⁴¹ Zéyu Yesunéṇ yomuhuc zéyec; Ic éréhécnéṇ soukiwa ic méṇac murunec soukiwa meyi méṇac muru tasia yawuṇ momacguc zéma maso éréhéc imuac ai boṇa séc hemiyu, méṇac muru tasia maso éréhéc imuac ai boṇa séc hemiyec.

⁴² Waṇu ic éréhéc ekaoc taségira melenṇ mimaocac séc qahac waṇu soukiwa ic iminéṇ tasé iorac muru hezac imi moczoṇ auérécmiyec. Waṇu suggiraiguc mérénéṇ iwac siṇ kuneṇnec ogicma nimmimac?

⁴³ Imuhuc qesiyu Simonnéṇ melemma yomuhuc zéyec; Neṇ nimba taséya kuneṇnec aumimia waṇec inéṇ mia siṇ kuneṇnec nimmimac. Zéyu zéyec; Gi dindiṇanec niṇgésizaṇ.

⁴⁴ Imuhuc zéma embacac muru lilingéma Simon yomuhuc ézéyec; Embac yomi hénzaṇ? Neṇ amagaiguc éréwa geṇ hénana zuacmaṇac doku méṇ ménda nénzaṇ. Néṇ embac yominéṇ eṇeya kic masinéṇ hénana naecnéma oruc zucyanéṇ kereṇ menénzac.

⁴⁵ Geṇ ménda kiricne menénzaṇ, néṇ embac yominéṇ éréwa imuarunec hénima hénana kiric nemanec keczac.

⁴⁶ Geṇ orucnaiguc oliwa halécdac méṇ ménda naecnénzaṇ, néṇ embac yominéṇ haléc héméṇaguc alabasitanéṇ hénanaiguc naecnénzac.

⁴⁷ Hénia imuac niṇ neṇ gézéwa ninna; Embac yominéṇ siṇ kuneṇ yanda hemizac imuac niṇ késpedesya kuneṇ yanda aumimia wanzac, néṇ késpedes komodia dac aumimia wanzac inéṇ siṇ

komodia hemizac.

⁴⁸ Imuhuc zéma embac imi yomuhuc ézéyec; Embac, késpedesga waigéngéna wanzac.

⁴⁹ Imuhuc zéyu ic momacnec nene nema tacgic eneñ qeriginaiguc yomuhuc niñgic; Yomi némac icnéñ késpedesya waizac?

⁵⁰ Wañu Yesunéñ embac yomuhuc ézéyec; Ninzénñ ninzénñ guac muru hezac iminéñ gi añgénga tigéngzac imuac luaeiguc kembésémañ.

8

Gocmiawac séséc ac.

¹ Imuac andiaiguc Yesunéñ ama areñ yanda yanda zéma ama areña areña lelecgéma Anutuac héngaleñ ama areña yandawac buña suruc hiabia imi zéau énécmiyu tohotoho ichéra 12 ieneñ momacnec keñgic.

² (2a) Wañu embac tosara Yesunéñ uña biria nesi énécmima hafigina mehiaru énécmiyec

³ (3a) imi eneñ iniguc momacnec kemma eñañ iwawaigina mema welen qeénécmigic.

(2b) Qacgina imi yomuhuc; Makdala embac Maria, Yesunéñ becnec iwac murunec uña biria 7 nesi énécmiyec imi zéma ^(3b) Herodeac soukiwa galeñ ic Kuza iwac iniña Yoana zéma Susana zéma embac tosara sasala.

⁴ Ama areña yanda igucnec séc ic embac eneñ tocgéma Yesuac muru hagic tuñ yanda wañu, Yesunéñ séséc ac yomuhuc énézéyec;

⁵ Ai ic méñnéñ iwawai gocmia qesamañ zé keñec. Kemma qesayu gocmia tosara imi héna

zécgériaiguc mama héiyec. Héiyu tosara ic embac ienen tигic biriyec. Tosara nei ienen hama nedacgic

⁶ Tosaranéh baᅇa qahaiguc mama héiyec. Héiyu qérawia éréyec, néᅇ dokuya qahac waᅇu sélécgédarec.

⁷ Waᅇu gocmia tosaraneᅇ hésa waiyaguc sasala imuac qeriaiguc mama héiyec. Héiyu hésa waiyagucnéᅇ momacnec yandima hézicgégic.

⁸ Waᅇu gocmia tosaraneᅇ baec halécyaguc imuaru mama héiyec. Héiyu qérawia éréma 100 mesaiyec. Yesunéh ac imi zémaguc qacma yomuhuc zéyec; Gezacginaguc ienen nimmu.

⁹ Tohotoho ichéra eneᅇ sésécac imuac hénia imi dimuhuc wammac zéma qesimigic.

¹⁰ Qesimigic zéyec; Onac imi wai énécmiyu Anutuac héᅇgaleᅇ ama areᅇa yandawac hénia sasaᅇia imi hia niᅇasarimuac hezac. Waᅇu tosara ionac imi imuhuc qahac; Hémmu, néᅇ hia ménda héᅇteᅇgicmu. Waᅇu nimmu, néᅇ hia ménda niᅇteᅇgicmuac niᅇ qeqaiᅇ aciguc énézéanzua.✧

Yesunéh séséc acwac hénia zéasari énécmiyec.

¹¹ Séséc ac imuac hénia imi yomuhuc; Gocmia imi Anutuac ackuazéc.

¹² Gocmia hénia zécgériaiguc mama héiyec imi ic embac tosara ackuazéc niᅇgic Biria miᅇinanéh hama ic imi eneᅇ niᅇzéhégic aᅇgéh tiénécmiwac niᅇac ackuazéc imi qerigina igucnec onagicanzac imuac sécyac.

¹³ Gocmia tosara baᅇa qahaiguc héizac imi ic embac tosara ackuazéc imi nimma ségiségi

✧ 8:10: Yes 6:9

wamma késagic. Wañu zalia ménda hiñgac késayacgéyu nalé dahecac séc ninzéngeña kecgic manam batuciguc onoporu waima kenanzu imuac sécyá.

¹⁴ Gocmia tosara hésa waiyaguc imuac qeriguc mama héiyec imuhucyanéh ackuazéc ninzu wañu baecac niñyéwéria me hinac yanda me séwíac siñanéh hézicgéyu ninzén ninzéngina séha ménda yandianzac imuac sécyá.

¹⁵ Wañu gocmia tosara baec halécyaguc imuaru héiyec imi ic embac tosara ewa héla zéma ewa hiabia kecma ackuazéc nimma selianec késama seliseli wamma héla haianzu imuac sécyá.

Lambe zae qahaiguc haihaiya.

¹⁶ Méñnéñ méñ lambe otorima kewucnéñ ménda hoturumac me duñ tatac bawu ménda haimac, néñ ic embac ama qeriaiguc érému eneñ asaha imi hémmuac wamma zae qahaiguc haianzac.

¹⁷ Iwawai saña imi moczoñ auyu hémmacac séc wañu iwawai sasañgiaiguc hezac imi moczoñ meyu wininimacac séc.

¹⁸ Imuac ini gezacginanéh dimuhuc niñanzu haka imuac héngésimu. Méñnéñ méñ ackuazéc késakeczac imi toroqemimia wammac. Wañu méñnéñ méñ ackuazéc ménda késakeczac imi iwawai henénzac zéma ninzac imi momacnec wagiru qahac wandacmac.

Yesuac sac kitichéra héla.

¹⁹ Yesuac neñgoc munahéra ieneñ hagic. Wañu ic embac tuñ yanda niñac hosuraiguc kembinjac séc qahac wañec.

20 Waṅu ic mérnéné Yesu yomuhuc ézézec; Guac neṅgoc munahécga ieneṅ gémbiṅ zé hama séṅgaṅgeṅ nanzu.

21 Zéyu Yesunéné melemma zéyec; Anutuac ackuazéc nimma tohoma séciguc kecanzu youmi eneṅ mia nuac neṅgoc muna hécna wanzu.

Yesunéné luhuc yanda ézéyu néṅ qeyec.

22 Kaiwe méṅu Yesunéné tohotoho ichéra iniguc zéiciguc emma yomuhuc énézézec; Doku zékéṅ néwécgeṅac kenni. Zéyu ieneṅ eṅawu zéic nesima hénima keṅgic.

23 Kemma kecgic Yesu gauya heyec. Heyu nalé imuaru luhuc yandanéné konduṅ imuaru mama qeyu doku temboṅnéṅ éréma zéic qeriguc hiṅgaru zéicnéṅ konduṅiguc hiṅgacmaṅ zé waṅec.

24 Yesuac tohotoho ic tosaranéné Yesuac muru kemma yomuhuc zéma mindigic; Galeṅnina, galeṅnina, nini humuqai wambiṅ niṅac.

Zéigic Yesunéné gau igucnec yacma luhuc zéma konduṅ temboṅ zéqetali érécmiyu néṅ qema heyoc.

25 Heyic tohotoho ichéra ionac yomuhuc énézézec; Ninzéné ninzénégina dimia?

Imuhuc zéyu zénéṅgina hiriyu welicgéma eṅaocnec eminimma zéigic; Ic yomi méré waṅu, luhuc zéma doku ac érézéyu ara tohozaoc?

Yesunéné uṅa biria nesi énécmiyu beric qeriginaiguc hiṅgacdacgic.

26 Ieneṅ nesima kemma Galilaia doku qericma néwécgeṅaciguc Gerasa baeciguc kereṅgic.

27 Keremma Yesunéh imuacnec mama élélahu* enu ama areña yanda imuac miñina ic kuwiraguc méhnéh hama Yesu mihicnijec. Wañu ic iminéh nalé horua owo maleku ménda héima ama gericiguc ménda kecma kic suañ sugginaiguc heañec.

28 Inéh Yesu hémma qacma iwac wésiaiguc mama sicgéma kucnec qacma yomuhuc zéyec; Eñeña miñina Anutuac Naña Yesu, gi zéma ni nekac nekac, welecgénzua, yéwéri ménda menémbésémañ.

29 Ac imi mia Yesunéh i hémma uña birianéh iwarunec éréma kemmac niñac bec ézéyu nimma ara imuhuc melemma zéyec. Ic imi uña zapi qeqeyanéh hatac sasala késayu señ hésanéh hénia qatémima galenégic, néh qericma uña birianéh hérémigic séc baec kisiaiguc kemma lelecgéañec.

30 Imuhuc zéyu Yesunéh qesimima zéyec; Gi qacga méré? Qesimiyu zéyec; Tuñ yanda.

Imi mia iwac qeriaiguc uña biria sasalanéh hiñgacma kecgic imuac niñ imuhuc zéyec.

31 Imuhuc zéma Yesunéh uña biria ionac baec dumuñaguc ménda nesi énécmiyu hiñgacmu niñac welecmigic.

32 Wañu baec boña imuaru beric sasalanéh gété kulumma kecgic uña biria eneñ wai énécmiyu beric ionac qeriginaiguc hiñgacmu niñac welecmigic niñénécmiyec.

33 Niñénécmiyu uña biria ieneñ ic iwarunec éréma kemma beric qeriginaiguc hiñgacgic beric tuñ yanda ieneñ usuñec kemma sia yanda iguc-

* 8:27: Girik aciguc; baeciguc.

nec hiŋgacma dokuiguc hiŋgacgic dokunéŋ hoturu énécmiyec.

³⁴ Ic tosara beric galengéma kecgic ieneŋ haka hicŋiyec imi hémma focdac néŋgacma ama areŋa yanda zéma ai ama leclelec heyec imuaru kemma ac suruc imi énézégic.

³⁵ Zégic nimma ic embac ieneŋ haka hicŋiyec imi hémbiŋ zéma Yesuac muru hagic. Hama héŋgic ic uŋa biria ieneŋ éréma kendacgic ic iminéŋ Yesuac héniaiguc malekuya héima solananeŋ wamma bénzéŋ tackeru zénéŋgina hiriyec.

³⁶ Ic uŋa biriaguc kerec iminéŋ dimuhuc hiaruyec imi héŋgic imi eneŋ tosara suruc énézégic niŋgic.

³⁷ Énézégic nimma Gerasa baec imuac miŋina ieneŋ zénéŋgina kuneŋ yanda hiriyu wai énécmima kemmac niŋac Yesu welecmigic. Inéŋ zéiciguc emma baec imi waima keŋec.

³⁸ Waŋu ic uŋa biria waimima keŋec inéŋ Yesuguc kecmaŋ zé welecmiyec, néŋ Yesu imi yomuhuc ézéma mélimiyec;

³⁹ Gi amagaiguc liliŋéma kemma Anutunéŋ guac muru haka kuneŋ yanda dimuhucya waŋgénzac imuac suruc imi énézéwésémaŋ. Imuhuc zéyu ic iminéŋ waima kemma Yesunéŋ némac iwawai wammiyec imuac suruc imi ama areŋa yanda séc lelecgéma énézédarec.

Yesunéŋ embac seraŋa ménŋ humuc igucnec meqeliyec.

⁴⁰ Waŋu Yesunéŋ doku néwéc liliŋéma hayu ic embac tuŋ yandanéŋ Yesuac mambéc kecgic imuac niŋac zézé ségiségi wammima hérémigic.

41 (41a) Wañu hénjic, ic ménj qara Yairo zémimia inén hayec. Ic imi mia tocgotocgo ama ménjac galeñ kerec.

42 (42a) Wañu iwac muru bérara embac serañja momacguc sac kerec. Embac imi yawuñja 12 wañec. Wañu inén hafi kiyu humumañ zé wañec. (41b) Imuac niñac ic iminénj hama Yesuac héniaiguc sicgémima eneya amaiguc hamac niñac welecmiyec. (42b) Weleru Yesunénj amayaiguc keñu ic embac tuñ yandanénj lelecgémima momacnec keñjic.

Hafi embac ménjénj ninzénjéma Yesuac malekuya késama hiaruyec.

43 Keñkecgic sugginaiguc embac ménj kerec inén yawuñ 12 imuac séc sacya mayu hafi wamma kecañec. Wañu inén soukiwa iwawaiya késakerec imi moczoñ séwi galeñ ic énécmima audarec, nén ménjénj ménj mehiaru mimacac séc qahac wañec.

44 Wañu inén Yesuac andiaiguc hosuru kemma malekuya susuriaiguc osiyec. Osiyu imuarunec sac maañec imi zicgéyec.

45 Wañu Yesunénj qesima mérénénj nosizac zéma zéyec. Wañu moczoñ qaecgégic, Peteronénj yomuhuc ézéyec; Miñ Kewunina, tuñ yandanénj lelecgéma qéfacgé génzu.

46 Zégic Yesunénj melemma zéyec; Ménjénj nosiyu kucnanénj éréma ai meyu ninzua.

47 Imuhuc zéyu embacnéñ qaecgémacac séc qahac wañec imi niñasarima bac yandi yandi wamma hama mama sicgéma hénia némac niñ osiyec imi zéauma, osiyu hafiya imuarunec

bec tecgéyec imi ic embac moczoñ kicginaiguc ézédarec.

⁴⁸ Imuhuc zéyu Yesunéh ézéyec; Béracna, geñga ninzéh ninzénganéh mehiaru génzac. Imuac gi ewaga luae wañu bénzéh kembésémañ.

⁴⁹ Imuhuc zémanec nañu tocgotocgo amawac galeñ iwac amaya igucnec ic mérnéh hama Yairo yomuhuc ézéyec; Guac béracga bec humuzac imuac niñ kiwi ic yéwéri ménda miwésémañ.

⁵⁰ Imuhuc zéyu Yesunéh nimma yomuhuc ézéyec; Zénénga ménda hirimac. Wañu ninzéngéna béracga imi hiarumac.

⁵¹ Imuhuc zéma iwac amaiguc kemma ic embac tosara qetali énécmima Petero, Yohane, Yakobo zéma embac seraña iwac neñgoc mañgocya sac onagiru eñgic.

⁵² Eñgic ic embac ieneñ embac merac iwac niñ wamma zésiac yanda wamma qeweloñ wañgic Yesunéh énézéyec; Ménda siacgic embac merac yomi ménda humuzac, néñ gauya hezac.

⁵³ Imuhuc zéyu bec humuzac imi niñtegicgic imuac niñ zédesi wammigic.

⁵⁴ Wañu Yesunéh embac merac iwac mériaiguc késama qacma zéyec; Meracna yacma nanna.

⁵⁵ Imuhuc zéyu uñayanéh liliñgéyu imuarunec yacma nañec. Nañu nene mimu niñac énézéyec.

⁵⁶ Wañu neñgoc mañgocyanéh hémma welicgéyoc. Welicgéyic Yesunéh haka hicñiyec imi méñac mén ménda zému niñac neuñ héiérecmiyec.

Yesunéj tohotoho ichéra 12 ai memuac méli énécmiyec.

¹ Yesunéj tohotoho ichéra 12 unuruma uña biria moczoj nesi énécmima hafi mehiaru énécmimu niñac kuc buña zéma qac buña énécmiyec.

² Anutuac héngalenj ama areña yanda imuac énézéma hafi zepa wanzu imi mehiaru énécmimu niñac méli énécmiyec.

³ Wañu méli énécmima yomuhuc énézéyec; Ini keñha wambiñ zéma iwawai yomuhucya ménj ménda mema eñdac kemmu, tac me gésé me héná mañj me soukiwa me maleku saméña imuhucya.

⁴ Kemma ama geric ménjiguc emmuiguc imuaru tacyac wañkecmu, wañu baec ménju kembñj zémaguc ama geric imi waimu.

⁵ Ic embac enej ménda héihéré énécmimuiguc tañj imi waima kemmu. Wañu waima kembñj zé imuaru héná usuginaiguc seitotoñj tacmac imi qegic mamac. Wañu ienenj hakagina imi hémma imuac hénia imi niñasarimu.

⁶ Imuhuc zéyu tohotoho ic ienenj kemma ama arenj yanda yanda lelecgéma ama arenj séc buña suruc hiabia imi énézéma hafi ic embac mehiaru énécmigic.

Herodenéj Yesuac hénia niñasarimanj zé wañec.

⁷ Wañu haka méréra imi hémma ic embac tosanéñj Yohanenéñj humuc igucnec qelima yarec, imuac niñ kuha imuhucya wininizac zégic. Imuac niñ Perea baec galenj Herodenéñj iwawai imi moczoñj nimma nimbipiyec.

⁸ Waŋu tosara imi Elianéh munɣuc wininima keczac zégic, néŋ tosara imi Anutuac tiliŋ tiliŋ ic walaha ionarunec méŋnéŋ humuc igucnec qelima yarec imuhuc zégic.

⁹ Herodenéh zéyec; Yohane imi becnec neŋ déméŋa qeriri. Waŋu suruc imuhucya imuhucya imi mérac niŋac zéma imuhuc zéanɣu? Imuhuc zéma Yesu imi hémmaŋ zé waŋec.

Yesunéh ic zaŋgégina 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹⁰ Waŋu Yesuac Méliméli ic ieneŋ lilingéma hama ai megic imuac suruc moczoŋ Yesu ézégic. Yesunéh suruc imi nimma onagicma eŋawu baec imi waima Betsaida ama areŋa yandaiguc keŋgic.

¹¹ Waŋu ic embac ieneŋ niŋtegicma méndac énécmima hagic. Hagic Yesunéh unuruma Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandawac ackuazéc énézéyec. Waŋu hafigina qahac wammac niŋac waŋgic mehiaru énécmiyec.

¹² Kaiwe kiwa hiŋgacmaŋ zé waŋu Yesuac Méliméli ic 12 ieneŋ Yesuac muru hama ézégic; Nini you baec kisiaiguc keczin imuac niŋ ic embac méli énécmina ama areŋa me ama komoc komoc lelec lelec hezac imuaru kemma nenegina zéma hehe duŋ tatacgina mihicŋimu.

¹³ Imuhuc zégic acgina yomuhuc melemma zéyec; Eŋaoc nene gumu énécmigic nemu. Zéyu zégic; Nini kemma ic embac ionac nene boŋ ménda mewiniguc nonaru imi saméh méra mén zéma lambéc éréhéc sac he nénécmizac.

¹⁴ Imi mia suginaiguc ic ionacnec zaŋgégina oloŋgic 5,000 imuac séc waŋec imuac niŋ imuhuc

zégic. Wañu Yesunéh 50 imuac séc tuña tuña nene newiñ zé tacmu niñac tohotoho ichéra énézéyec.

¹⁵ Énézéyu zéyec séc wañgic ic embac moczoñ nene newiñ zé tacdacgic.

¹⁶ Wañu Yesunéh saméh méra méné zéma lambéc éréhéc imi mema kiwa hiyu eñu mozoc ac zéma méséma ic embac ionac wéséginaiguc hai énécmimu niñac tohotoho ichéra énécmiyec.

¹⁷ Wañu hai énécmigic moczoñ negic sécgé énécmiyec. Wañu tohotoho ic ieneñ bororoña waigic heyec imi tocgégic neñgeñ yanda 12 kuagina qedarec.

Peteronéh Yesu niñac Kristo zéma ninzéh ninzéh zéauyec.

¹⁸ Nalé méniguc Yesunéh sasañgiaiguc kecma zéwelec wañu tohotoho ichéra i guc momacnec kecgic. Wañu inéh yomuhuc qesiénécmiyec; Ic embac ieneñ nuac niñ méré zéanžu?

¹⁹ Zéyu melemma zégic; Tosaranéh doku naec haka ic Yohane zéanžu, wañu tosaraneñ Elia zéanžu, wañu tosaraneñ Anutuac tiliñ tiliñ ic wahala becneç kecgic sugcina igucnec méñnéñ liliñgéma hiçñizac imuhuc zéanžu.

²⁰ Zégic zéyec; Wañu eñaoc imi nuac niñ méré zéanžu? Zéyu Peteronéh ara melemma zéyec; Anutuac Kristo.*

Yesunéh humuma yacmac imuac ara zéyec.

²¹ Imuhuc zéyu ac imi ic méñac méné ménda énézému niñac neuñ héiénécmiyec.

* **9:20:** Me Mesia.

²² Wañu toroqema zéyec; Icac Nañanéh qenzen manžen sasala nimma qeriawac galeñ zéma ho-fac oo ic kiwa hécgina zéma héna acac kiwi ic ieneñ waimigic qegic humumac. Wañu ai meme haréwéc wañu tinduc qelima yacmacac hezac.

²³ Imuhuc zémaguc Yesunéh ic embac moczoñ ionac yomuhuc énézéyec; Ic méñnéñ ni méndac némmañ zémaciguc eñeya memaamuma naléya naléya eñeya ic héñgeña wéndara imi huama méndac némmac.

²⁴ Ic méñnéñ méñ kekecyá aṅgé timañ zé wañu kekecyá imi sohomac. Wañu ic méñnéñ méñ nuac niñ wamma kekecyá waimaciguc kekecyá aṅgé timac.

²⁵ Ic méñnéñ baec imi moczoñ aṅgé timaguc eñeya kekecyá sohomac me wagiru qahac wañu, iwawai iminéñ dimuhuc nañgémimac?

²⁶ Méñnéñ méñ ni zéma nuac ackuazécna niñac gamuya nimmaciguc Icac Naña imi Mañgoc zéma kua meme uñahéra téréya zéma eñeya edamuyaiguc liliñgéma hamac nalé imuaru imuhucyanec ic iwac niñ mia gamuya nimmac.

²⁷ Ni hélacnec énézéwa niñgic, you nanzu onarunec tosara ini humucnéñ ménda énépésiyu Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi hémmu.

Yesuac séwiyanéñ melemma tanera méñ wañec.

²⁸ Ac imi zéyec imuac andiaiguc ai meme 8 wañu Yesunéh Petero zéma Yohane zéma Yakobo onagicma zéwelecmañ zé baec boñaiaguc eñec.

²⁹ Inéñ zéwelecma kerunec séwiyanéñ melemma tanera méñ wañu malekuya melemma pilitic asaha ésécnec asariyec.

³⁰ Imuaru mia ic éréhécnéh Yesuguc ac eminimma nanjic. Imi mia Mose zéma Elia.

³¹ Asac mararanjic hicnjic enjauw kecma Yesunéh Yerusalemiguc humumac imuac ara eminijic.

³² Wañu Petero zéma i guc momacnec kecgic ienen gau réwéria niñ qeka meka wamma tacgicac moczoñnec yacma Yesuac edamuya zéma ic éréhécnéh i guc nanjic imi inicgic.

³³ Wañu ic éréhécnéh waima keñic Peteronéh Yesu ézéyec; Kiwi ic nini you kecziñ imi hiabia soroc. Imuac nini hali haréwéc meénécmi, mén Miñ Kewu guac, mén Moseac, mén Eliawac wammac. Wañu ac imi némac ac zékerec imuac hénia ménda niñasarima imuhuc zéyec.

³⁴ Wañu ac imi zémanec nanu hosusunéh mama hoturu énécmiyec. Hoturu énécmiyu hosusu qeriaiguc kecgic zénéngina hiriyec.

³⁵ Wañu hosusu qeriaiguc ewa mén hicñima yomuhuc zéyec; Ic yomi nena nanña imi nenaoc gésimiyi. Ini iwac ackuazéc imi niñtohomu.

³⁶ Ac imi zéyu tecgéyu héngic Yesu enjeyanec nanec. Wañu tohotoho ic ienen iwawai héngic imi nalé imuac suraiguc ménac mén ménda énézégic.

Yesunéh unja biria nesima merac mén mehiaruyec.

³⁷ Ama gianjiyu Yesunéh baec boña imuarunec mama hayu ic embac tuñ yandanéh mihicñi migic.

³⁸ Tuñ imuac sucginaiguc ic méñnéñ qacma yomuhuc zéyec; Kiwi ic, ni welecgénzua nuac

nañnawac hama hénna. Imi mia nuac merac momacguc téngéñ.

³⁹ Wañu uña birianéñ élanzañnec késayu imuarunec qacma qeme qeyu kua hololoña mayu séwiya mebiri qebiri wammima waimañ zé waibipianzac.

⁴⁰ Wañu nesigic kemmac niñ tohotoho ichécga welec énécmiwa ieneñ batucgégic ménda sécgéyec.

⁴¹ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Yai hicñisai ninzén ninzégina qahac qaríñ qaríngia yomi. Nalé dahecac séc iniguc kecma bisiqatén wañ énécmimañ? Guac nañga you wagicma hana.

⁴² Wañu merac imi wagicma hamanec nañu imuarunec uña birianéñ mema baeciguc giliyu hiñgacma qeme qeyec. Qeyu Yesunéñ uña zapi qeçeya imi qetalimima merac imi mehiaruma melemma mañgocya miyec.

⁴³ Wañu ic embac moczoñ Anutuac kuha niñac welicgégic.

Ieneñ moczoñ iwawai Yesunéñ mema wañec imuac welicgéma nañgic Yesunéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

⁴⁴ Ac yomi zémañ imi gezac haima hiabi-anec nimmu. Icac Naña imi kecma ic ionac méraginaiguc opocopora wammac.

⁴⁵ Wañu ieneñ ac imuhuc zéyu nimma hénia ménda niñtegicgic. Imi mia hénia ménda niñtegicmu niñac musañgé énécmiyec imuac niñ hénia ménda niñsarigic. Wañu bac yandi yandi wamma hénia ménda qesimigic.

Yesunéñ ic kiwa kekerawac héna ac énézéyec.

⁴⁶ Wañu tohotoho ic ionac sucginaiguc méréněj kunenġina wanzac me zéma tualefic hénima emigic.

⁴⁷ Emigic Yesuněj qerianěj niniġina niñtegicma merac komoc mén wagicma qéhérénġaiguc haiyu nañec.

⁴⁸ Nañu yomuhuc énézéyec; Ménéněj mén qac-naiguc merac komoc yomi héihéré mizac imi ni héihéré nénzac wanzac. Ménéněj mén ni héihéré nénzac imi méli néñec i héihéré mizac wanzac. Sucginaiguc mamayagina keczac iminěj mia eñenġagina wammac.

Ménéněj mén hazéc ménda wañ énécmizac iminěj alagina wanzac.

⁴⁹ Wañu Yohaneněj yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, nini ic ménéněj guac qacga qacma uña biria nesi énécmiyu hémma ménda méndac nénécmianzac imuac niñ neuñ héimiyiñ.

⁵⁰ Imuhuc zéyu Yesuněj yomuhuc zéyec; Ménda qetalimimu ménéněj mén hazéc ménda wañ nénécmizac iněj nonac wamma keczac.

Samaria ic ieněj qeġetali wammigic.

⁵¹ Yesuněj eñeyaoc kurumenġiguc emmac imuac naléya hosuru ducñiyu Yerusalem emmañ zé niñseliyec.

⁵² Nimma kua meme ichéra walac méli énécmiyu keñġic. Kemma iwawai mézézén ġéwiñ zé Samaria ic ionac ama arenġ komora ménġiguc kereñġic.

⁵³ Néñ Yesuněj Yerusalem kemmañ zé wañec hénia imuac niñ ama miñina eneñ ménda héihéré énécmigic.

54 Imuhuc waṅgic tohotoho ic Yakobo zéma Yohane ieren haka imi hémma yomuhuc zéyoc; Miṅ Kewu nini geric bélaṅa kurumenṅ igucnec mama onomac niṅ zéwelecbiṅ niṅac wanzaṅ me qahac?†

55 Imuhuc zéyic Yesunéṅ liliṅgéma iricma ac geriwaguc waṅ érécmiyec.

56 ‡ Waṅu ienen ama arenṅ méniguc keṅgic.

Yesunéṅ tohotoho ic ionac pakeṅ ac énézéyec.

57 Héna keṅkecgic ic ménénṅ Yesuac yomuhuc ézéyec; Gi dimia me dimia kembésémaṅ imi ni kilenṅ méndac gémma kemmaṅ.

58 Imuhuc zéyu Yesunéṅ melemma zéyec; Haséṅ kazu ienenṅ teṅginaguc. Sawa nei ienenṅ haecginaguc, néṅ Icac Naṅa imi oruc qeheheac ama duṅa ménṅ ménda hemizac.

59 Waṅu Yesunéṅ ic ménṅac yomuhuc zéyec; Gi hama méndac néna. Waṅu inéṅ ara yomuhuc melemma zéyec; Waina ni walac kemma maṅgocna téngémaguc.

60 Imuhuc zéyu Yesunéṅ melemma zéyec; Waina humumia ienenṅ qamocgina imi téngégic, néṅ geṅ imi kemma Anutuac héṅgaleṅ ama arenṅa yandawac énézéwésémaṅ.

61 Waṅu ic ménénṅ muṅguc ézéyec; Miṅ Kewu, neṅ gi méndac gémma kemmaṅ, néṅ waina walac

† **9:54:** Kiwi méranéṅ ooya tosaraiguc; Elia waṅec ésécnec.

‡ **9:56:** Kiwi méranéṅ ooya tosaraiguc, inéṅ zéyec; Icac Naṅa imi ic onac kekecgina mebirimaṅ zé qahac, néṅ mehiaru énécmimaṅ zé mayi. Imuac nimba, ini Uṅa dimuhucyawac murunec hahaya imi ménda niṅtegiczu.

lilingéma kemma sac kitichéna ewa gezacgina énézé qemaguc hawa.

⁶² Imuhuc zéyu Yesunéj énézéyec; Ménénéj mén baec méséj méséjac kinonj§ mériaiguc késama kemma lilingéma andiaiguc hénzac imuhucyanéj Anutuac hénhalenj ama arenja yandawac ai mén memacac séc qahac.

10

Yesunéj tohotoho ic 70 buja suruc hiabia énézému niñac méli énécmiyec.

¹ Imuac andiaiguc Miñ Kewunéj tohotoho ic tosara 70* kumu énécmima baera baera, ama arenja kunéj kunéj séc eneyaoc kemmanjac niñec imuaru éréhéc éréhéc méli énécmiyec.

² Méli énécmima yomuhuc énézéyec; Héla memeyawac séc imi sasala wazima hezac, néj ai ic sasala qahac imuac ini ai miñina Anutunéj ai ic méli énécmimac niñac zéwelec wammimu.

³ Zéwa niñgic, neñ ini méli énécmima nimba rama komoc komoc haséj kazu sugginaiguc méli énécmimiawac tanec wanjac. Bec yacma kenjic.

⁴ Ini soukiwa konoñ me gésé me héná usu imi ménda mema kemmu. Kemma hénáiguc ic embac mihicñj énécmimuiguc yaizézé ac ménda wamma kemmu.

⁵ Kemma ama ménjiguc emmuiguc walac yomuhuc énézému; Ama yomuaru luae hemac.

§ **9:62:** Yuda ic enéj kinonj imi burumakaoiguc qatégic héréyu méraginanéj késá nesima baec patoanñic. * **10:1:** Kiwi tosaraiguc; 72.

6 Imuaru luae ic ménj kezcaciguc luae qeénécmizu imi iwac muru hemac. Wañu qahac wañu onac muru lilingéma hamac.

7 Wañu ama imuaru tacyac wañgic iwawai gumu énécmigic efima nemu. Ai icnéj ai boña memuac hezac. Wañu ama areñ ménjac qeriaiguc amaya amaya lelecgéma tacyac ménda wammu.

8 Ama areña yanda ménjiguc kereñgic héihéré énécmiuguc wéséginaguc nene haigic hemac imi efima nemu.

9 Nema bec hafi ic mehiaru énécmima Anutuac héngaleñ ama areña yanda hosucginu hazac imuhuc énézému.

10 Ama areña yanda ménjiguc kereñgic ménda héihéré énécmiuguc imuac héna yanda séc keremma yomuhuc énézému;

11 Onac tañgic sei totoñ nonac hénaiguc hezac imi qeni onac muru mazac. Wañu ini Anutuac héngaleñ ama areña yanda imi hosucginu hazac imi niñasarimu.

12 Neñ énézéwa niñgic; Nalé tetecgiaiguc ama areña imi bakia yéwéria yanda Sodom tañ meyec imi ogicma memu.

Ewa qerigina ménda melemmu ionac muru yéwéri yanda he énécmimac.

13 O, ewa biric! Korasin ama areña miñina. O, ewa biric! Betsaida tañ yanda miñina, onacmuru kuc yanda baec icnéj ménda memeya measariyi imi moczoñ Tiro zéma Sidon ama areña yandaiguc wambinec imuac ama miñina ieneñ becneç soñgoñac maleku héima toma qahaiguc tacma siacma ewagina bec melembunec.

14 Gésigési naléiguc Tiro zéma Sidon ama areña yanda miñinanén onogicma késpedes ginawac bakia efefia memu.

15 Kafanaum ama areña yanda miñina ini eñañac niñgic emma kurumenj késamanj zé wanzac me? Anutunénj memaénéc miyu humumia ionac baec dumuñaiguc emu hiñgacmu.

16 Tohotoho ichéna zéwa niñgic; Méñnéñ mén onac ackuazéc ninzac imi nuac ackuazéc ninzac wanzac. Wañu ménnéñ mén onac andé unuzac imi ni andé nuzac wanzac. Wañu ménnéñ mén andé nuzac imi méli néñec i andé qezac wanzac.

Tohotoho ic 70 ienenj liliñgéma hagic.

17 Tohotoho ic 70† ienenj ségiségi wamma liliñgéma hama yomuhuc ézégic; Miñ Kewu, guac qacgaiguc uña biria enenj acnina tohogic.

18 Imuhuc zégic acgina melemma zéyec; Neñ hémba Biria miñinanénj kurumenj igucnec pilitic ésécnec baeciguc mama qeyec.

19 Neñ ini mokoleñ zéma girisoñañ tima hazéc ionac kucgina moczoñ onogicmu niñac qac buña énécmizua. Iwawai ménnéñ mén hia ménda mebiri énécmimac.

20 Néñ uña biria ienenj acgina tohozu, imuac niñ ségiségi ménda wammu, néñ qacgina kurumenjiguc oyu hezac imuac niñ mia ségiségi wammu.

Yesunénj ségiségi wamma Anutu mepésiyec.

21 Nalé imuarunec Yesunénj Uña Téréyaguc ségiségi wamma yomuhuc zéyec; Mañgoc, baec

† 10:17: 10:1 Imuac héñgic.

kurumenjac miņina, iwawai imi musaņģéna ninin zéma niņtegic qințegiac kuha ginaguc eneņ ménda hénzu, néņ nambérac ionac auénécmina héņanzu imuac ewa hia ac gézézua. Oaec, Maņgoc, guac ewa siņganéņ imuac mia heyec.

²² Maņgocna geņgaoc mia iwawai moczoņ nuac nénec. Waņu gi qahac waņu, méņnéņ méņ méréneņ Naņga wanzac imi ménda ninzac. Waņu méņnéņ méņ qahac, néņ Naņganéņ eņeya ewa siņiguc auénécmiyu hénzu ieneņ sac Maņgoc gi méré imi ninzu.

²³ Imuhuc zémaguc tohotoho ichéra ionac muru lilingéma inicma ionacnec sac ewaya meyu mayu yomuhuc énézéyec; Iwawai ini hénzu imi momacnec hénzu ionac kicginanéņ mériaņaguc wanzac.

²⁴ Énézéwa niņgic; Kuameme ic sasala zéma ic kewu ieneņ iwawai ini hénzu imi hémbiņ zé waņgic, néņ ménda héņgic. Waņu iwawai ini ninzu imi nimbiņ zé waņgic, néņ ménda niņgic.

Dac muna héla ionac ala kekec.

²⁵ Héna acac kiwi ic méņnéņ yacma Yesu batucgéma yomuhuc qesimiyec; Kiwi ic, ni némac iwawai wamma kekec hémbénaņa imi mihicņimaņ?

²⁶ Zéyu Yesunéņ ara yomuhuc melemma qesimiyec; Héna aciguc néma ac heyu gi dimuhuc oloņ niņanzaņ?

²⁷ Zéyu zéyec; Ewa qeriga moczoņnec, kekecga moczoņnec, kucga moczoņnec zéma ewa siņga moczoņnec Miņ Kewu guac Anutu goi héihéi wammiwésémaņ. Waņu gi geņga

siñ niñamuanzañ éséc nec alagawac siñ nimmiwésémañ.✠

28 Imuhuc zéyu Yesunéñ ara melemma zéyec; Ac bakia melenzañ imi dindiña. Imuhuc tohoma kekec hémbénaña mewésémañ.

29 Imuhuc zéyu ic imi Yesunéñ iwac niñ niñu hiarumac niñac yomuhuc qesimiyec; Wañu, mérénéñ nuac alana wanzac?

30 Imuhuc zéyu Yesunéñ séséc ac mén yomuhuc zéyec; Ic mén Yerusalemnec yacma Yeriko kemman zé hiñgarec. Hiñgacma hénaiguc kowu nene ic mihicñi énécmiyu kowu nene ic ieneñ malekuya hetecgéma humumianec qema waima keñgic.

31 Nalé imuhucgeñ hofac oo ic méñnéñ héna imuacnec hiñgacma ic imi hémma héna néwécgeñacnec qizizíñ géma keñec.

32 Wañu Lewi ic méñnéñ imuhucyanec imuaru haréma ic imi hémma héna néwécgeñacnec qizizíñ géma ogicma keñec.

33 Wañu Samaria ic méñnéñ ic kian wamma kemma imuaru keremma ic imi hémma wéséniniñ wammiyec.

34 Wañu hosuraiguc kemma haléc zéma doku selia wiziyaiguc qocgéma naecmima osomiyec. Osomima doñkiya qahaiguc haima ic kian ama méñguc wagicma kemma galenjë miyec.

35 Ama gianjiyu Romawac soukiwa Denarion‡ éréhéc ic kian ama imuac miñina mima yomuhuc zéyec; Ic yomi galenjë miwésémañ. Imuac me imuac wammiman zé soukiwa imi ogicma

✠ **10:27:** Hén 6:5, Lew 19:18 ‡ **10:35:** 1 Denarion imi ic méñac ai meme méñac ai boña.

kiriwésémanḡ imi lilingéma hamanḡ imuaru taséga melenḡ gémmanḡ.

³⁶ Imuhuc suruc wandacma Yesunéhḡ yomuhuc qesimiyec; Geḡ ninna ic haréwéc ionac sucginaiguc mérénehḡ mia kowu nene méraginaiguc eḡec iwac ala wanzac me?

³⁷ Zéyu ara melemma zéyec; Ic goi héihéi wammiyec imi mia. Imuhuc zéyu Yesunéhḡ yomuhuc ézéyec; Gi kemma imuhuc wambéséanḡ.

Yesunéhḡ Mata zéma Maria iorac amaiguc keḡec.

³⁸ Héna keḡkecma Yesunéhḡ ama areḡ komora méniguc kereḡec. Kereḡu embac ménḡ qara Matanéhḡ héihéré miyu iwac amaiguc eḡec.

³⁹ Waḡu iwaru munia kerec, qara imi Maria. Inéhḡ Yesuac héniaiguc tacma iwac ackuazéc niḡec.

⁴⁰ Waḡu Mata imi ai yanda meyu ai yandanéhḡ ewaya mesohoyec. Waḡu Yesuac muru hama yomuhuc ézéyec; Miḡ Kewu nuac munananéhḡ wainéhḡ ni nenacnec ai mema nanzua. Waḡu gi imuac ewa biric ménda waḡ nénzanḡ? Ézéna hama méra némmac.

⁴¹ Zéyu Miḡ Kewunéhḡ ara melemma zéyec; Mata, Mata, gi iwawai hénia hénia niḡac niḡyéwéri wanna ewaga goro wanzac.

⁴² Néḡ éréhéc dac sac mewésémanḡ, qahac waḡu momacdac imi sécgémac. Marianéhḡ héna hiabia gésima aḡgétizac imuac imi iwarunec wagicmanḡac séc qahac wanzac.

11

Yesunéh zéwelec welecac hénia ku énécmiyec.

¹ Yesunéh baec méngiguc zéwelerec. Zéweleru tecgéyu tohotoho ichéra ionarunec méhéné yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu doku naec ic Yohanenéh tohotoho ichéra dimuhuc zéwelecmu imuac hénia ku énécmiyec. Gi imuhucyanec zéwelec welecac hénia ku nénécmína.

² Zéyu zéyec; Ini zéwelecbiñ zéma yomuhuc zéwelecmu; Mañgocnina, guac qacga mepésini téréya hemac. Guac héngalen ama arenja yanda imi mama hamac.

³ Gi kaiweya kaiweya imuac nene sécnina nénécmiwésémañ.

⁴ Nini ic tosara biria wañ nénécmigic séc késpedescina wai énécmiziñ, imuac gi imuhucyanec késpedescina wai nénécmína. Wañu manam batuciguc ménda nonopocbésémañ.

⁵ Imuhuc zéma inéh yomuhuc toroqema zéyec; Sugina igucnec méhéné alayaguc wañu alaya iminéñ siñi yandaiguc iwac muru kemma yomuhuc welecmic; Alana, saméh haréwéc néna bianguc melemmañ.

⁶ Ic kian alana méhéné nuaru hazac. Wañu nene mén gumu mimañ zéma hoczua.

⁷ Imuhuc zéyu alayanéh ama qeria igucnec yomuhuc melemma zémac; Gi gau qeli qeli nunuzañ, ni ama naguya bec héima nambérac hécna iniguc gau niñac wamma heziñ imuac niñ yacma yaka gémmañac séc qahac.

⁸ Wañu zéwa niñgic, ama miñinanéh ic imi alaya wanzac imuac wamma ménda yacma nimmimac,

néh ic imi seliseli wamma welecma nanu imuac niñac mia yacma iwawai méné niñac wawaña imuac sécyá mimac.

⁹⁻¹⁰ Méñnéñ méné weleru miyu meanzac. Wañu méñnéñ méné hochoc ai mema mihicñianzac. Wañu méñnéñ méné nagu qeyu aumimia wañanzac. Imuac niñac zéwa niñgic; Welecgic énécmimac. Hochoc ai mema mihicñimu. Naguya qegic auénécmimac.

¹¹ Guac nanñanéñ lambéc niñac qesigéñu mañgoc onac sugcina igucnec méréñéñ lambécac tasia qaté mokoleñ mimac?

¹² Wañu kuruc gocmia niñac welecgéñu méréñéñ tasia girisoñañ mimac?

¹³ Ini ic biria, néñ kilen iwawai hiabia nambérac hécgina gumu énécmianzuiguc onac kurumeñ Mañgocñinanéñ welecmianzu onac Uña Téréya séc ogicqogicma dimuhucya énécmimac?

Yesu zéma Beelsebul.

¹⁴ Wañu Yesunéñ uña biria ara qahac imi nes-imiyu éréma keñu merac imi ac zéyec. Zéyu ic embac tuñ ieneñ imi hémma welicgégic.

¹⁵ Wañu sugcinaiguc tosanéñ yomuhuc zégic; Inéñ kuwic ionac ic kewugina Beelzebulaac kuha mema uña biria nesi énécmianzac.

¹⁶ Wañu ic tosanéñ Yesu batucgémima séséc baec icnéñ ménda memeya kurumeñ igucnec mamaya méñac meyu hémbiñ niñac welecmigic.

¹⁷ Welecmigic Yesunéñ ionac niniñgina niñtegicma yomuhuc zéyec; Héñgaleñ ama yandawac miñinanéñ eñacnec euhéndéñ wañamuzu séc kisi wañanzac. Wañu ama méñac

miñinanéñ eñacnec euhési wañamuanzu imi mama birianzac.

18 Neñ Beelzebulac kuha mema uña biria nesi énécmianzua imuhuc zénénzu, néñ Biria miñinanéñ eñacnec héndéñ amuanzuiguc ionac héngalen ama areña yandanéñ dimuhuc nañselimac?

19 Neñ Beelzebulac kuha mema uña biria nesi énécmizuaiguc imi nañhécgina ienenéñ mérac kuha mema uña biria nesi énécmianzu? Imuac nañhécgina eñac mia zégési énécmimu.

20 Néñ neñ Anutuac méria merawanéñ uña biria nesi énécmianzuaiguc Anutuac héngalen ama areña yandanéñ bec onacmuru mama hazac.

21 Ic kawalinéñ tewi maleku séha meyu kiyunec amaya galengéyu ama imi luaeiguc hia heanzac.

22 Wañu ic kawali kuha eñeña ménénéñ hama ic imi ogiczaciguc tewi maleku selia niñkumuma mekeczac imi moczonéñ wagicma iwac hinacya momacnec wagicma sécgina méndemma énécmianzac.

23 Ménénéñ ménéñ niguc ménda keczac inéñ andé nuzac. Wañu iwawaina niguc ménda tocgézac inéñ iwawaina héndénzac.

24 Uña biria ménénéñ ic ménéñac murunec éréma kemma baec kisiaiguc keñha wamma tachiaru-manéñ zé wañu ménda sécgézac. Ménda sécgéyu inéñ yomuhuc zézac; Ni amana éréma hazua imuaru lilingémanéñ.

25 Imuhuc zéma lilingéma hama héñu ama imi usuñma mindinijecac hiabia hezac.

²⁶ Heyu kemma uŋa biria kawalihéra 7 onagiru hama hiŋgacma kecgic walac birima kerec imi muŋguc yanda ogicqogic wamma kuneŋnec birima keczac.

²⁷ Ac imuhuc zémanec naŋu tuŋ yanda imuac sugcina igucnec embac méhŋnéŋ qacma zéyec; Gi héri haima megémma namu gumugéŋec neŋgoc iminéŋ ségiségiyaguc!

²⁸ Imuhuc zéyu Yesunéŋ melemma zéyec; Ic méh Anutuac ackuazéc nimma tohoanzac iminéŋ mia ségiségiyaguc wanzac.

Séséc ac Yonawac muru héiyec imuac hénia.

²⁹ Ic tuŋ muŋguc yanda toroqe énécmima naŋgic Yesunéŋ hénima yomuhuc énézéyec; Nalé yomuac hicŋisai imi hicŋisai biria, séséc mérérawac hémbiŋ zé waŋanzu, néŋ séséc méŋ qahac, néŋ Yonawac muru haka hicŋiyec imi sac hicŋi énécmimac.

³⁰ Yonanéŋ Niniwe ama areŋa yanda imuac miŋhéra ionac muru séséc waŋec ésécnec, Icac Naŋa imuhucyanec nalé yomuac hicŋisai onac muru imuhuc wammac.

³¹ Héŋgaleŋ ama yanda méŋ baec waŋgoŋa Saut iguc hezac imuac embac garata méhŋnéŋ Solomonac niŋtegitic qinŋtegiticac kuha nimmaŋ zé baec tetcgia igucnec hayec, néŋ nalé yomuac hicŋisai eneŋ Solomonac Kuneŋa neŋ you kecma énézéwa ménda niŋnéŋzu. Imuac zégésigési naléya ducŋiyu embac garata iminéŋ ini zégési énécmimac.

³² Niniwe ic eneŋ Yonawac ackuazéc nimma ewagina melenŋic, néŋ nalé yomuac hicŋisai

eneḡ Yonawac Kuneḡa neḡ you kecma énézéwa ménda niḡnézḡu imuac niḡ zégésigési naléyaiguc Niniwe ic ieneḡ ini zégési énécmimu.

Séwiac lambe.

³³ Méḡnéḡ méḡ lambegina otorima sasaḡgiaiguc me kewuc bawaiḡuc ménda haianzu, néḡ qémbéḡ qahaiguc haianzu. Imi mia ic embac ama qeriaiguc érému eneḡ asaha hémmu niḡac imuhuc waḡanzu.

³⁴ Waḡu néwécgeḡac zéwa niḡic; Guac kicganéḡ séwigawac lambe wanzac. Kicganéḡ hia keczaciguc séwiga moczoḡ asahanéḡ sécgémimia wanzac. Waḡu kicganéḡ birizaciguc séwiga moczoḡ siḡinéḡ sécgémimia wanzac.

³⁵ Imuac ewa qerigaiguc asac mararaḡ hezac imi ménda siḡidéḡgézac me qahac imi niḡésina.

³⁶ Imuac guac séwiga asaha sécgégéḡu siḡi méḡ ménda hegéḡu lambeac asahanéḡ asarigéḡanzac ésécnec kekecga moczoḡ asahaguc wammac.

Saec 6.

³⁷ Yesunéḡ ac imuhuc zémanec naḡu Farisaio ic méḡnéḡ eḡeyaguc momacnec tacma nene nemac niḡac Yesu welecmiyu emma tarec.

³⁸ Néḡ nene nemaḡ zé wamma méria ménda zuaru Farisaio ic iminéḡ hémma ewa éréhéc waḡec.

³⁹ Waḡu Yesunéḡ yomuhuc zéyec; Farisaio ic ini sokoc zéma zéic séwéla imi hiabianec zuacanḡu, néḡ ewa qerigina imi hémbaoc haka zéma kaiziliweḡ hakanéḡ kuaya qema hezac.

40 Niniņgina qahac ini, séwéla mihicņiyec inéņ qeria momacnec mihicņiyec imi ménda niņteģiczu?

41 Waņu qerigaiguc hegénzac séciguc haleņ énécmína iwawai moczoņ solaņa waņgémmac.

42 Néņ saecginaguc ini Farisaio ic, ini miņsupe zéma zuazua héméņa hiabia tosara imi méndéņģic méra éréhéc waņu momacguc mema Anutuac buņa haianzu. Néņ haka dindiņa zéma goi héihéi Anutuac buņa haihaiya imi giligic qahac wanzac. Méņ ménda waima imuac me imuac momacnec wandacmu iminéņ hia wammac.

43 Saecginaguc ini Farisaio ic, ini tocgotocgo amaiguc tatak ou eņeņa hezac imuaru tacbiņ niņac waņanzu. Waņu nénnagémba sombeņiguc zézé séģiségi waņ énécmimu niņac waņanzu.

44 Saecginaguc ini imi kicsuaņ suaņa qahac kondora heheya ésécnec waņu, ic embac ieneņ imuac qahaiguc tima namma héliagina ménda niņtecgicanzu.

45 Imuhuc zéyu héna acac kiwi ic méņnéņ Yesu yomuhuc melemma zéyec; Kiwi ic ģi imuhuc zéma nini momacnec mutulaņģéma zébirí nénécmizaņ.

46 Saecginaguc héna acac kiwi ic ini, iwawai yéwéria yanda sécgina ogicogicya imi ic tosara ionac hai énécmigic bisianzu, néņ ini eņaoc imi méragina merawa méņ ménda suluma osianzu.

47 Saecginaguc ini, eneņ Anutuac tilíņ tilíņ ic becneç yanda hécgina ieneņ unugic ionac kicsuaņ imi meyacģéanzu, néņ ackuažéc imi ménda tohoanzu.

48 Yandahécgina Ieneṅ Anutuac tiliṅ tiliṅ ic unugic Farisaio ic eneṅ imi kua meme ic ionac kicsuaṅ meyacgézu. Imuhuc wamma ini yanda hécginawac ai imuac ewa momac wanzu imuac héipuc ac zéauzu.

49 Imuac niṅ Anutunéṅ niṅtegic qinṅtegicac kuhaiguc yomuhuc zéyec; Neṅ ionac muru walac zézé ichéčna zéma méliméli ic méli énécmimaṅ, waṅu ionarunec tosara unuhumumu, waṅu tosara ununesi waṅ énécmimu.

50 Baec kurumeṅ zéyu hicṅiyec imuarunec hénima éréma kecma deguc imuac suraiguc Anutuac tiliṅ tiliṅ ic unugic sacgina mayec imuac bakia moczoṅ nalé yomuac hicṅisai ionac qacginaiguc emmac.

51 Imi mia Abelac sac igucnec hénima éréma kecma zaki téréya sombeṅiguc naṅec imi zéma ama téréya imuac géṅgéṅaiguc qegic humuyec Zakaraia iwac sacya imuac bakia moczoṅ nalé yomuac hicṅisai eneṅ mia bisidacmu.

52 Saecginaguc héná acac kiwi ic ini, ini imi nininac nagu wétéya késa kecma eṅaoc ménda emma imuhucyanec naguya hézicgéma naṅgic ic embac embiṅ zé wanzu imi eneṅ momacnec emmuac séc qahac wanzac.

53 Imuhuc zémaguc Yesu ama imi waima kemaṅ zé mayu Farisaio ic zéma héná acac kiwi ic ieneṅ hénima hazéc geriwaguc wammima acgina melemmac niṅac selianec hinocgémima zéqesiqesi sasala wammigic.

54 Imuhuc wamma ac késpedesira ménṅ zéyu késawiṅ zéma galeṅ megic.

12

Yesunéh qeqaiñ ac zéma meme seli ac énézýec.

¹ Suraiguc ic embac tuñ yanda tausenja tausenja tocgéma hénagina tiloc paloc tima nanjic. Yesunéh walac tohotoho ichéra yomuhuc énézýec; Farisaio ic qeri ikocginaguc ionac yis imuac galeñ memu.

² Iwawai méñnéñ mén, usuyaguc hezac imi ménda auyu hemacac séc qahac, sasañgiaiguc hezac imi ménda niñmimiawac séc qahac.

³ Imuac niñ iwawai siñjiiguc zégic imi moczoñ kaiweac asahaiguc zéaugic nindacmu. Wañu iwawai ama qeriaiguc zégic imi moczoñ ama bauyaiguc namma zéaugic nindacmu.

Anutu momacgucac sac zénéngina hirimac.

⁴ Alahécna onac énézézua, séwígina sac unuhumuma imuac andiaiguc iwawai mén toroqema wañ énécmimuac séc qahac ionac niñ zénéngina ménda hirimac.

⁵ Mérac kileñ zénéngina hirimac imi zéasariwa niñgic. Unuhumuma imuac andiaiguc geric siaiguc gili énécmimacac kuc buñaya hemizac iwac mia zénéngina hirimac. Owec, énézézua, iwac mia zénéngina hirimac.

⁶ Sirikic méra méñac boña soukiwa Toya* éréhécdac ménda haianzu? Wañu Anutuac kiwaiguc sirikic nei ionac murunec méñac niñ eluñ ménda qeanzac.

⁷ Ini imi Anutunéh oruc zucgina zañgéya acguc moczoñ oloñ nindaczac, imuac zénéngina ménda

* **12:6:** Girik aciguc; Asarion.

hirimac. Enac enac kekecgina imi sirikic nei sasala onogicma enenja wanzac.

⁸ Waņu ni énézéwa ninjic; Méjnénj ménj ic embac kicginaiguc zéauma ni ninzénjé némmaciguc ni imuhucyanec Anutuac kua meme uņa kicginaiguc zéauma i ninzénjé miman.

⁹ Ic embac kicginaiguc ni qaecgé nénzac imi ni Anutuac kua meme uņahéra kicginaiguc qaecgémiman.

¹⁰ Méjnénj ménj Icac Naņa zébiri mizaciguc késpedes imi waimimacac hezac, néj Uņa Téréyawac zébiri wammizaciguc késpedes imi ménda waimimac.

¹¹ Ic embac tosanénj ini tocgotocgo amaiguc me galej zéma ic kewu tosara qac buņaginaguc ionac muru onagicma kenjic ac bakia dimuhuc melemma ac dimuhucya zéwiņ zéma ewa goro ménda wammu.

¹² Nalé imuaru mia Uņa Téréyanénj némac ac zému imi ku énécmimac.

¹³ Waņu tuņ imuarunec ic méjnénj yomuhuc zéyec; Kiwi ic nuac dacna ac ézéna maņgoc niranénj iwawai mératéc wainérécmiyec imi niguc méndémma mewic.

¹⁴ Zéyu Yesunénj ézéyec; Ic mérénénj ni iwawai-gira méndénj érécmiman niņac zégésigési ai icgirawac kumunéjec?

¹⁵ Imuhuc zémaguc inénj ic embac yomuhuc énézéyec; Iwawai ménjac ménj hémbaoc ménda wamma ninj biria imuac galej memu. Ic ménjac kekecyia imi iwac iwawaiya sasala imuaru ménda hezac.

16 Imuhuc zéma inéŋ qelumbec ac ménŋ yomuhuc énézéyec; Soukiwa ic ménŋ kerec. Keru iwac aiiguc héla gocmia kindindiŋa hicŋimiyec.

17 Hicŋimiyu ewa qeriaiguc yomuhuc niŋec; Nuaru héla gocmia imi haihaiyawac titiŋa ménŋ ménda hezac. Imuac dimuhuc wammaŋ?

18 Imuhuc zéma zéyec; Ni yomuhuc wammaŋ, nuac hofi ama komora imi hericma kuneŋ yanda qelia ménŋ meyacgéma nuac ai yawuŋac héla zéma iwawai hiabia imi moczoŋ imuaru haiwa hemac.

19 Imuhuc wamma nuac uŋanawac yomuhuc zémaŋ; Nuac qeri uŋana, iwawai ai yawuŋ sasalawac sécyā qolacgéma haiwa hezac. Imuac gi bēnzēŋ tacnimma nene kulūŋ nema ségisēgi wamma kecbésēmaŋ.

20 Néŋ Anutunéŋ yomuhuc ézémac; Ic, gi imi niŋtegic qinŋtegicga qahac, deguc siŋiya guac qeri uŋaga guagicba iwawai qutulāŋgéma haina hezac imi moczoŋ mérac wammac me?

21 Ic imuhucya imi eŋeyawac iwawai sasala tiloyu emma hezac, néŋ Anutuac muru imi saméŋ bipiyaguc ménda hemiyu keczac.

Ewa goro ménda wambésēmaŋ.

22 Imuhuc zéma tohotoho ichéra énézéyec; Imuac néwécgeŋac yomuhuc énézéwa niŋgic; Kekecgina niŋac némac iwawai nemu, séwigina niŋac némac iwawai héimu imuac ewa goro ménda wammu.

23 Kekec imi nene ogiczac. Waŋu séwigina imi malekugina ogiczac.

24 Koeckoec nei imuac niŋgic, iwawai ménŋ ménda héhimic wamma meanzu. Waŋu ama

saméŋa me hofi amaya méné ménda he énécmizac, néŋ kileŋ Anutunéŋ gumu énécmianzac. Ini imi nei kunéŋ yanda ogicma eeginaguc wanzu.

²⁵ Sucginaiguc mérénéŋ ewa goro wamma kekecyat komodia méné mehorugimacac séc wanzac me?

²⁶ Iwawai komodia méné imuhucya hia mindinjiwésémaŋac séc qahac waŋu dimuhuc ménac méné ewa goro wambésémaŋ?

²⁷ Baorac zariŋac niŋgic, imi dimuhuc yandianzu? Ieneŋ ai ménda meanzu waŋu hésa méné ménda meyacgéanzu waŋu énézéwa niŋgic, Ic kewu Solomonnéŋ maleku héiyec imuac edamuya moczoŋ imi zariŋ ménac asaha ogicmacac séc qahac waŋec.

²⁸ Deguc keru oraŋguc qema oanzu zariŋdac imuhucyawac Anutunéŋ imuhuc hiabianec héi énécmianzac. Imuhucya imuhuc waŋ énécmianzac iguc onac imi ogicqogic wamma ménda héiénécmimac me? O! ic embac, ninzéŋ ninzéŋgina imi komocdia dac.

²⁹ Ini némac iwawai newiŋ zéma ewa goro ménda wammu, waŋu imuac ménda zéwelecmu.

³⁰ Baecac ic enia ieneŋ mia iwawai moczoŋ imuhucya niŋac wamma welecanzu. Onac Maŋgocginanéŋ ini iwawai imuac me imuac osizu imi bec niŋdacazac.

³¹ Ini mia iwac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac hochoc wammu. Imuhuc waŋgic iwawai tosara imi toroqema énécmimac.

³² Ic tuŋ komora ini zénéŋgina ménda hiriyu,

† 12:25: Séwiga witiya.

Manḡocnénḡ hénḡalenḡ ama arenḡa yanda imi énécmimanḡ zé ewa hia ninḡac.

³³ Iwawaigina haima soukiwa mihicḡima maqeqeya ionac énécmigic. Gésé tegictegira qahac kurumenḡac buḡa mihicḡima imuaru mia iwawai buḡa eḡeḡa imi tigic hemac. Imuaru imi kowu nene hosuru keḡkenḡawac séc qahac, waḡu gisic zinḡḡoc nemuac séc qahac.

³⁴ Iwawaigina buḡa eḡeḡa hezac imuaru onac ewa siḡgina heanzac imuac niḡac imuhuc zézua.

Técḡina nimma kecmu.

³⁵ Kembanḡ ginaiguc rikunḡina zikima kifagina otorigic zeyunec nanḡkecmu.

³⁶ Ini imi ic tosara miḡḡinanénḡ zammarénḡ meme ariac igucnec liliḡéma hama nagu qeyu focdac yacma nagu auwiḡ zé mambéc kecanzu ésécnec wamma kecmu.

³⁷ Miḡḡinanénḡ hama kic hihi kecgic inicmaciguc welenḡ qeqehéra imuhucya imi séḡiséḡi ginaguc wammu. Hélaçnec énézéwa niḡḡic, miḡḡinanénḡ rikunḡa zikima namma énézéyu tacḡic hosucginu hama welenḡ qeénécmimac.

³⁸ Inénḡ siḡiyawac 12 kilok me 3 kilok imuaru hama iniru imuhuc wamma kecmuiguc imi séḡiséḡi ginaguc wammu.

³⁹ Ini ninḡu ésécnec ama miḡḡinanénḡ némac naléiguc kowu nene hamu imi niḡanḡeciguc aw-ima taru amaya imi ménda héséma embunec.

⁴⁰ Imuac niḡ ini acḡuc téçḡina nimma kecmu. Ménda nimma kecmu nalé imuaru Icac Nanḡa imi hamac.

⁴¹ Imuhuc zéyu Peteronéh yomuhuc qesimiyec; Gi séséc ac imi nonac niñ sac zézan me nini moczoñ niñac zézan?

⁴² Zéyu Miñ Kewunéh melemma zéyec; Wañu mérénéh ai ic niñkumu mimia zéma niñtegic qñtegencyaguc wamma miñinawac welenqege ichéra galeñgé énécmima naléya ducñiyu séc nene yakaginawac buña méndéh énécmiammac?

⁴³ Wañu miñinanéh hama héñu imuhuc wamma keru, welen qege imuhucya imi ségiségiyaguc wammac.

⁴⁴ Ni hélacnec énézéwa niñgic; Miñinanéh ic imuhucya imi iwawaiya moczoñ galeñgémac niñac opocmac.

⁴⁵ Wañu welen qege icnéñ imuhuc ménda wamma ewa qeriaiguc eñeya miñinanéh bénzéh bénzéh hamac zéma iwawai hémbaoc wamma nema doku selia nema niñgoñ wamma welen qege ichéra zéma embachéra hénima unumac imi

⁴⁶ nalé mén kic hihi ménda wamma kecmac imuaru, wañu kaiwe kiwa mén ménda nimma kecmac imuaru mia miñinanéh hama bakia réwéria melen mima ic ninzéh ninzéhgina qahac iniguc momacnec onopocmac.

⁴⁷ Miñinawac ewa siñ imi dimuhuc hezac imi niñtegitmaguc kileñ técyá ménda nimma iwac ewa siña tohotoho ménda wammac imi sasalanec qemac.

⁴⁸ Ménda niñtegitma haka biria wanzac imi efefia qemac. Iwawai sasala meyec iwac muru sasala memañ zé hocmac. Wañu ai buña sasala késayec iwac muru imi iwawai sasala mihicñiman zé qesimimac.

49 Ni baeciguc geric zéc giliman̄ zé mayi. Wañu bec zezaciguc némac iwawai mén̄ niñac wamman̄?

50 Ni météré naec ai‡ mén̄ wañ némmuac hezac. Qeri yéwéri dimuhucyanén̄ kilanzi némma kenkeruguc yéwéri imi moczon̄ tecgénémmac!

51 Ini niñgic ni baeciguc luae qeénécmiman̄ zé hayi tanec wanzac me? Énézéwa niñgic; Imi qahac, méndén̄ énécmiman̄ zé hayi.

52 Kecma ama momacgucac qeria igucnec ic embac méra mén̄ kecma haréwécnéñ éréhéc hazéc wañ érécmigic éréhécnéñ haréwéc hazéc wañ énécmiyic méndén̄ amuma kecmu.

53 Mañgocnéñ nanaguc, nanjanén̄ mañgocyaguc, neñgocnéñ béraraguc, béraranén̄ neñgocyaguc, eranjanén̄ eranjiyaguc héndén̄ amuma anjan̄ qacgé amumu.

54 Imuhuc zéma toroqema zéyec; Ini hosusunén̄ kondun̄ igucnec hayu hémma kia focdac hamac zégic imuhuc wañanzac.

55 Wañu Saut baec kisia igucnec luhucnéñ éréyu hémma geriwaguc wammac zégic imuhuc wañanzac.

56 Ic ikocginaguc ini baec kurumen̄ac tanera imi héñtegiema dimuhuc nalé yomuac hakaginawac tanera imi ménda niñtegiicanzu?

57 Wañu némac niñac némac hakanén̄ solanja wanzac imi moacnec ménda niñgésianzu?

58 Gi ic hazécgaguc zégésigési icac muru kemmaoc imuaru hénaiyic ara mindin̄iman̄ zé

‡ **12:50:** Météré naec ai; Ic héñgeña wéndaraiguc qeyu humumac imuac séséc ac wanzac.

meefima luae ac zémaoc. Imuhuc ménda wanna, inéj gésigési ic iwac muru hérégemma keñu gésigési icnéj téngiñ ic ionac méraginaiguc goporu téngiñ ic ienej hésa amaiguc giligemma gopochu niñac.

⁵⁹ Gézewa ninna, kitiwa melemma Toya§ teteciawac ménj acguc moczoñ ménda melejña tecgéyu hia ménda mama hawañ niñac.

13

Ewa qerigina melemmu me humumu?

¹ Nalé imuaru tosanéj Yesuac muru hama Pilatonéj Galilaia ic embac tosara unuhumugic sacginanéj mama ionac zucmanañ ginawac sacguc momacnec sicsaoc wamma keñec.*

² Zégic Yesunéj acgina melemma zéyec; Ini imi Galilaia ic ienej haka imuhucya mihicñigic inicma niñgic ienej Galilaia ic tosara onogicma késpedes yanda wañgic ésécnec wanzac me?

³ Ni énézewa niñgic, imi qahac, ewa qerigina ménda melemmuiguc moczoñ yanda ini acguc imuhucyanec qahac wandacmu.

⁴ Wañu ic embac 18 Siloam ama areñaiguc awiawi ama héngēja horua herec imi mama qeyu imuac bawaiguc humugic. Wañu enej ionac niñgic késpedesgina imi Yerusalem imuac miñhéra tosara ionac késpedesgina ogiczac ésécnec wanzac me?

§ 12:59: Girik aciguc; Lepton. * 13:1: Galilaia ic ienej mulu ai mema nañgic Pilatoac téngiñ ichéra ienej hama unuhumugic ic zéma mulu yañac sacginanéj momacnec sicsaoc wamma keñec.

5 Ni énézéwa niŋgic, imi qahac, moczoŋ yanda ini acguc ewa qerigina ménda melenjic imuhucyanec humuma qahac wandacmu.

6 Imuhuc zéma séséc ac ménj yomuhuc zéyec; Ic ménjnéj waiŋ aiiguc fik ic ménj himiru heyu hama imuac gocmia niŋac horec, néj ménj ménda mihicŋiyec.

7 Waŋu inéj imuac ai ic yomuhuc ézéyec; Ni ai yawuŋ haréwéc hama fik ic yomuac gocmia niŋac hocma héla ménda mihicŋianzua. Imuac ic hésa imi héina qahac wammac. Némac niŋac baec imi eŋdac késama nammac?

8 Zéyu zéyec; Miŋ kewuna waina ai yawuŋ momacguc ménj naŋu neŋ giŋgiŋaiguc baec imi éséma guwec haima héwiŋa héimaŋ.

9 Héiwa kecma bianjuc héla haimac niŋac, kilenjac héla ménda haimaciguc nalé imuhucgeŋ zéna héiwa qahac wammac.

10 Waŋu Yesunéj Sabata naléiguc tocgotocgo ama ménjiguc emma ackuazéc ku énécmima naŋec.

11 Waŋu ninzu, embac ménj yawuŋ 18 imuac séc hafi uŋanéj késayu gemara momacnec licgémiyecac dindiŋanec nammacac séc qahac kecaŋec.

12 Waŋu Yesunéj hémma zéyu hama kicginaiguc naŋu ézéyec; Embac gi hafi zepaga igucnec hulacgé géŋgéŋa wanzac.

13 Imuhuc zéma méria haimima zéweleru embac iminéj imuarunec gemara mindiŋima dindiŋanec namma Anutu mepésiyc.

14 Tocgotocgo amawac galeŋnéj Yesunéj

Sabataiguc hafi mehiaru énécmiyu hémma qeri biric nimma ic tun̄ yomuhuc énézéyec; Ai meme 6 hezac, imuac niñ imuac suraiguc hagic mehiaru énécmimac, néñ Sabataiguc imi qahac.

¹⁵ Imuhuc zéyu Miñ Kewunéñ melemma zéyec; Ic onac kiciguc welen̄ qeque ic ini sugina iguc-nec méñnéñ méñ Sabata naléiguc eneya burumakao me don̄ki héréma kemma doku ménda gumuanzac me?

¹⁶ Abarahamac bérara embac yomi Biria miñinanéñ késayu yawun̄ 18 ziki sipacyaguc kecañec. Wañu Sabata naléiguc ziki sipacya imi hulac mimiawac ménda hezac?

¹⁷ Yesunéñ imuhuc zéyu ic embac hazéc wammigic imi eneñ moczon̄ niñgic gamuginaguc wañec, néñ ic tun̄ yanda tosanéñ haka moczon̄ kuc buñayaguc imi meyu hémma ségiségi wañgic.

Héngalen̄ ama yandawac séséc ac.

¹⁸ Anutuac héngalen̄ ama aren̄a yanda imi némac iwawai éséc nec wanzac? Neñ dimuhuciguc séc héima zéman̄?

¹⁹ Imi mia, ic hésa mén̄ qara zunzuan̄ imuac gocmia éséc nec, ic méñnéñ gocmia imi momacguc mema kemma aiiguc himiru yandima ic yanda wamma nan̄u nei sawaiguc kecanzu imi eneñ imuaru haecgina haigic.

²⁰ Inéñ muñguc toroqema zéyec; Ni Anutuac héngalen̄ ama aren̄a yanda imi némac iwawai-iguc séc héiman̄?

²¹ Imi mia embac méñnéñ saméñ oman̄ zéma fulawa uha sasala† imuac qeriaiguc yis haiyu

† **13:21:** Girik aciguc; Sata haréwéc imi 22 lita zézéya.

moczon sécgémiyec ésécnec.

²² Waņu Yesunéj Yerusalem kemmanj zé kemma hénaiguc ama areņa areņa, ama areņa kunej kunej séc lelecgéma ackuazéc ku énécmimanec keņec.

²³ Waņu ic ménéj yomuhuc qesimiyec; Miņ Kewu, ic embac efefia dac humucac buņa igucnec aņgéj tiénécmimac me? Imuhuc zéyu melemma zéyec;

²⁴ Énézéwa niņgic, embiņ zé waņgic ionac murunec sasalanéj meselimuac séc qahac wammac, imuac niņac nagu komoraiguc embiņ zé seliseli wammu.

²⁵ Ama miņinanéj yacma nagu héiyuguc ini séņgaņgeņ namma nagu imi qema Miņ Kewu nagu aunéncmina zégic, inéj melemma yomuhuc énézémac; Ini dimuacnec imi ni ménda niņénécmizua.

²⁶ Imuhuc zéyu ini yomuhuc hénima zému; Nini wéségaiguc nene zéma kuluj neyiņ. Waņu gi nonac ama areņ imuac hena yandaiguc ackuazéc ku nénécminec.

²⁷ Zégic inéj yomuhuc énézémac; Ni imi ini dimuacnec imi ménda niņénécmizua. Biria meme ic ini moczon néņgacgic.

²⁸ Yesunéj toroqema zéyec; Abaraham, Isaka, Yakop zéma Anutuac tiliņ tiliņ ic moczon Anutuac héngaleņ ama areņa yanda imuaru kecgic inicmu, inicma duņa liliņgéma héngic ini eņaoc imi nesi énécmimia waņu séņgaņgeņ hiņgacma imuaru zésiac yanda wamma zécgina aric aric kima tacmu.

²⁹ Waņu ic embac eneņ baec waņgoņa kembonj

qahac imuacnec hama Anutuac héngalen ama arenḡa yandaiguc tacma nene nemu.

³⁰ Ninzu, andu tosanenḡ walac wammu, waḡu walac tosanenḡ andu wammu.

³¹ Waḡu nalé imuaru Farisaio ic tosanenḡ hama Yesu ézégic; Hiḡgacma ama arenḡ yomi waima kembésémaḡ. Herodenḡ gi gumaḡac zé wanzac.

³² Imuhuc zégic melemma zéyec; Kemma hasénḡ kazu imi yomuhuc ézégic; Ni deguc zéma oraḡ uḡa biria nesi énécmima hafigina mehiaru énécmimaguc weruguc[‡] imi aina moczoḡ metecgémaḡ.

³³ Nénḡ Anutuac tilinḡ tilinḡ icnéḡ Yerusalem imuac séḡḡaḡḡeḡiguc humumacac séc qahac. Imuac ni deguc, oraḡ zéma weru imi hénana zénéḡec imi kileḡdac tima kemmaḡac hezac.

³⁴ Yerusalem, Yerusalem, Anutuac tilinḡ tilinḡ ic unuma onac muru méli énécmimia hocnéḡ un-uanzaḡ. Kuruc neḡgocyanénḡ qeḡḡaḡa bawaiguc eḡeya merachéra tizozo énécmianzac ésécnec ni guac nambérac hécḡa tocgé énécmimaḡ zé aina mewa hatac dahec wanzac? Nénḡ ini imuac ménda waḡaḡḡic.

³⁵ Héḡḡic amagina imi kisi wammac. Énézéwa ninḡic, ini ni ménda némma kecgicnec nalé ménḡ hayu ini yomuhuc zéma legic héinémmu; Miḡ Kewuac qaraiguc hahaya imi mériaḡḡaguc.[✧]

14

[‡] 13:32: Ac yomuac hénia ménḡ imi nalé ménda horugiyu.

[✧] 13:35: Leg 118:26

Yesunéh Farisaio ic méñac amaiguc emma tarec.

¹ Yesunéh Sabata méñiguc Farisaio ic galengina méñac amayaiguc nene neman zéma eñec. Eñu tosanéné Yesuac awima nanjic.

² Wanu ninzu, imuaru iwac wésiaiguc ic mén nénémeriñ hicñimimia mén tarec.

³ Yesunéh Farisaio ic qesiéncmima zéyec; Sabataiguc hafi mehiaru énécmimia imi niñgic hia wanzac me qahac?

⁴ Imuhuc zéyu ieneñ acgina qaiyu tackecgic, Yesunéh ic imi késa osimima mehiaruma méliyu keñec.

⁵ Keñu Yesunéh ac bakia melemma yomuhuc zéyec; Sucginaiguc méñnéñ Sabataiguc nanja me burumakaoyanéñ baec séséñiguc hiñgaczaciguc ménda héréyu érémac me?

⁶ Imuhuc qesiyu ieneñ ac bakia melemmuac séc qahac wanec.

⁷ Héihéré énécmimia eneñ tatac eñeña késa tacgic inicma séséc ac yomuhuc énézéyec;

⁸ Méñnéñ zammaréñac ségiségiiguc héihéré énécmiyu kemmuiguc tatac eñeñaguc ménda tacmu. Ic kuneñ gi gogiczac mén héihéré miyu hawac niñac.

⁹ Hamaciguc miñina gi zéma i héihéré érécmiyec iminéñ hama tatacga imi ic yomuac wai miwésémañ zéma gézéyu imuaru gi gamuga nimma tatac tetcgia hezac imuaru kemma tacbañ niñac.

¹⁰ Imuac héihéré géñu kemma tatac tetcgiaiguc hezac imuaru tacbésémañ. Imuhuc wanna ic héihéré géñec iminéñ hama guac zéma alana eri

emma tacna zéyu momacnec tacgic ionac kicgic naiguc eebipigaguc wambésémaṅ.

¹¹ Méṅnéṅ méṅ eṅeyaoc mepési amuyu memamimac. Waṅu méṅnéṅ méṅ eṅeyaoc memaamuyu meemmimac.

¹² Waṅu miṅjina Yesu héihéré miyec iwac yomuhuc ézéyec; Gi gau komoc me mariaiguc nene gumu énécmimaṅ zé alahécga, dac munahécga, sac kitichécga, zéma soukiwa ic ménda héihéré énécmiwésémaṅ. Imuhuc wambaṅnec ieneṅ imuhucyanec héihéré géṅgic bakia guac lilingéyu késawaṅ niṅac.

¹³ Imuac ségiségi hai énécmimaṅ zé maqeqeya, héna méria séléc sélécgia, puriṅ zéma kichilic ionac héihéré énécmiwésémaṅ.

¹⁴ Imuhuc wambésémaṅiguc ieneṅ bakia melenṅ gémmuac séc qahac wammac. Imuac niṅ gi zézé ségiségigaguc wambésémaṅ. Waṅu kecma ic solaṅa ionac yacyac naléiguc bakia melenṅéṅu mewésémaṅ.

Ségiségi ariacwac séséc ac.

¹⁵ Imuhuc zéyu momacnec tacgic suggina igucnec méṅnéṅ ac imi nimma yomuhuc zéyec; Anutuac héṅgaleṅ ama areṅa yandaiguc nene nemu imi eneṅ ségiségi mihicṅi énécmimia wammac.

¹⁶ Imuhuc zéyu Yesunéṅ yomuhuc zéyec; Ic méṅnéṅ nene yanda gumu énécmimaṅ zé ic embac sasala héihéré énécmiyec.

¹⁷ Waṅu imuac naléya ducṅiyu héihéré énécmimia ionac muru welenṅ qeṅe icya mélimiyu kemma yomuhuc énézéyec; Hagic iwawai moczoṅ mézézéṅ gédacziṅ.

26 Méñnéñ mén nuac muru hama imi eñeya neñgoc mañgocya, iniñ merachéra, dac mu-nahéra, naunhéra zéma eñeya kekec imi momac-nec hazéc ménda wañ énécmimac iguc imi nuac tohotoho ic wammacac séc qahac.

27 Méñnéñ mén eñeya ic héñgeña wéndara imi ménda huama méndac némmac imi nuac tohotoho ic wammacac séc qahac.

28 Onarunec méñnéñ galeñ meme ama héñgeña horua mén memañac zé ninzaciguc inéñ iwawai késakeczac iminéñ ai imi moczoñ metecgémacac sécyá wanzac me qahac imi niñgésimañ zé walac soukiwa ménda tacma oloñnimmac me?

29 Imuhuc niñgési ménda wamma hénia sac meyacgéma metecgémacac séc qahac wañu ic embac eneñ hémma yomuhuc zédesi wammiwu niñac;

30 Ic yomi amaya meyacgémañ zé aiya héniyec, néñ metecgémacac séc qahac wañec.

31 Wañu ic kewu méñnéñ ic kewu mén qemañ zé yaréiguc kemmañ zéma walac tacma yaré ichéra 10 tausen iminéñ hazécya yaré ichéra 20 tausenaguc hazac imi hia qemañac séc me qahac zéma ménda niñgésimac me?

32 Wañu niñu ménda sécgéyu hazécya lakec hamaneç nañu kua meme ic mélimima luae qemaoc niñac welecmimac.

33 Imuhucyanec onarunec méñnéñ iwawaiya moczoñ ménda waimaciguc nuac tohotoho ic wammac ac séc qahac.

34 Sei imi iwawai qacguc, néñ siña qahac wañu némacnéñ mindiñigic siñaguc wammac?

³⁵ Imi mia baec aiguc me guwec qahaiguc haimuac séc qahac wañu giligic kendacmac. Gezacginaguc ieneñ ac imi nimmu.

15

Rama sohosohoya imuac qepainj acya.

¹ Takis meme ic zéma biria meme ic eneñ moczoñ ackuazéc nimbiñ zéma hosucgémigic.

² Wañu Farisaio ic zéma héna acac kiwi ic eneñ andé lukuc qema yomuhuc zégic; Biria meme ic héihéré énécmima iniguc momacnec nene nezac.

³ Zégic Yesunéñ qepainj ac yomuhuc énézéyec;

⁴ Onarunec mérénéñ rama 100 késa keru sugina igucnec ménéñ sohozaciguc, 99 imi qézézac baeciguc wai énécmima momacguc sohozac imuac mihicñimacac séc ménda kemma hocmac me?

⁵ Wañu mihicñimaciguc ségiségi wamma huama hamac.

⁶ Wañu amaiguc hama alahéra zéma ama areñ momachéra héihéré énécmima yomuhuc zémac; Ramana méñ sohoyu mihicñizua. Imuac niguc ségiségi wanni.

⁷ Énézéwa niñgic, imuhucyanec biria meme ic ménéñ ewaya melenu kurumeniguc ségiségi kunéñ yanda hicñimac. Wañu ségiségi iminéñ ic solañ 99 ewa qerigina melemmuac ménda hezac ionac niñ ségiségi wañanzu imi ogicmac.

⁸ Embac méňac muru soukiwa 10* hemiyu suggina igucnec méň sohozaciguc mihicňimanjac zéma kifa otorima ama usunja ménda hocma kecmac me? Imuhuc wamma keňkecma mihicňimaguc hochoc ai imi waimac.

⁹ Mihicňizaciguc alahéra zéma ama arenj momachéra héihéré énécmima, Niguc ségiségi wanní, ní siliwa soukiwa momacguc sohoju hocma mihicňizua, zéma énézémac.

¹⁰ Énézéwa ninjic, hénia imuhucyanec biria meme ic méňnéň ewaya meleju Anutuac kua meme unja ionaru ségiségi yanda hicňi énécmimac.

¹¹ Imuhuc zéma Yesunénj munjuc toroqema zéyec; Ic méňaru nanjhéra keroc.

¹² Keríc munianénj manjocya yomuhuc ézéyec; Manjoc, guac iwawaiga imuarunec nuac buja hezac imi néna. Imuhuc zéyu manjocyanénj iwawai imi méndémma érécmiyec.

¹³ Waňu ai meme sasala ménda keju munayanénj iwawai moczoň haima soukiwaya mema baec méňiguc lakec kemma imuaru kaiziliweň wamma iwawaiya imi moczoň enjac sicsaoc gilidarec.

¹⁴ Gilidaru qahac waňu baec imuaru béti yanda hicňiyec. Hicňiyu inénj maqeqeya wamma iwawai ninjac wamma horec.

¹⁵ Hocma ama arenja yanda imuac miňina ionarunec méňac muru qékétama keru inénj ic

* **15:8:** Girik aciguc; 10 Dirakima, 1 Dirakima imi ic méňac ai meme méňac ai boňawac séha, néň ic méňnéň embacya memanjac zé 10 Dirakima hésaiuc qererema miangic. Imuac soukiwa yomi imi soukiwa enjomia qahac.

imi beric galenǵé énécmimac niṅac baec kisiaiguc mélimiyu keṅec.

¹⁶ Kemma nene beric eneṅ neaṅgič† imi neyu tomeṅa hélaguc wammac niṅac niṅec. Waṅu méṅnéṅ méṅ iwawai méṅ ménda miyec.

¹⁷ Imuac ewaya melemma yomuhuc niṅec; Maṅgocnawac ai ichéra imi daheac séc sasala kecma nene negic sécgé énécmiyu saméṅaguc heanzac, waṅu ni you béti wamma humumaṅ zé wanṅua.

¹⁸ Ni yacma maṅgocnawac kemma yomuhuc ézémaṅ; Maṅgoc ni kurumeṅ‡ zéma guac kic-gaiguc haka biria waṅi.

¹⁹ Degucmuacnec hénima guac naṅga zénémmuac séc ménda wanṅua, imuac nuac niṅ ninna soukiwa ai icga wammaṅ.

²⁰ Imuhuc zéma nimma inéṅ yacma maṅgocyawac muru liliṅgéma keṅec. Kemma lakec hama naṅunec maṅgocyanéṅ i héṅtegičma wéséniniṅ wamma usuṅnec kemma ewayaiguc giliyu meyu tétécgéma kiric nemiyc.

²¹ Kiric nemiyc naṅanéṅ yomuhuc Maṅgoc ézéyec; Ni kurumeṅ zéma maṅgocna guac muru késpedes mihicṅiyi. Deguc muacnec nuac niṅ guac naṅga zénémbésémaṅac séc ménda wanṅzac.

²² Imuhuc ac zéyec. Waṅu maṅgocyanéṅ welenṅ qeṅe ichéra yomuhuc énézéyec; Maleku hiabia mema hama héimima méria merawaiguc binéṅ haimima hena usuya héimigic.

²³ Waṅu kemma burumakao merawa

† 15:16: 3ipilalec aciguc; Carob icac gocmia neyec. ‡ 15:18: Anutu kurumeṅjiguc kecaṅzac iwac mia imuhuc zéanṅzu.

halécyaguc ménj héréma hama qegic oma nema ségiségi wanní.

²⁴ Naŋna yomi humuyec, néj qelizac, waŋu sohojec, néj hicŋinénzac imuhuc zéyu, nimma ségiségi waŋgic.

²⁵ Waŋu méréc merac naŋanénj aiiguc kecma lilingéma hama ama hosuraiguc hama legic hirigic imuac héténja niŋec.

²⁶ Nimma welenj qeqe ic méŋac qaru hayu qesimiyec; Haka wanžu imi némac niŋ?

²⁷ Qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Guac munaganénj yaŋ hafi qahac, néj hia lilingéma hayu maŋgocganénj burumakao merawa halécyaguc ménj qezac.

²⁸ Imuhuc zéyu inénj qeri biric wamma ménda emmaŋ zé waŋu maŋgocyanénj mama zéwelecmiyec.

²⁹ Waŋu inénj melemma maŋgocya yomuhuc ézéyec; Ni yawuŋ sasala welenj qegéma guac kuaga tohoma kecanzua, néj nuac imi ala hécna iniguc aria mewiŋ niŋac noniŋ merawa ménj méndadac nénec.

³⁰ Waŋu naŋga yomi guac iwawaiga mema kemma hénja yanda embac iniguc nedacma lilingéyu iwac niŋ wamma burumakao merawa halécyaguc ménj qezaŋ.

³¹ Imuhuc zéyu maŋgocyanénj yomuhuc zéyec; Gi imi nalé séc niguc kecanzaŋ imuac nuac iwawai imi moczoŋ guac wanzac.

³² Waŋu guac munaga yominénj humuyec, néj qelizac. Sohojec, néj hicŋi nénzac. Imuac neŋaŋ zézé ségiségi wamma ariac wambiŋac hezac.

16

Ama galeñ biriawac qepainj acya.

¹ Yesunéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ic soukiwa yandayaguc ménjac ama galeña ménj kerec. Wañu ai ic iminéñ miñinawac iwawaiya en auanzac zégic miñinanéñ niñec.

² Nimma miñinanéñ ic imi héihéré mima ézéyec; Guac ac zégic ninzua imi némac ac? Ama galeñ ai imi muñguc ménda mewésémañ, imuac ai dimuhuc galeñ menec imuac hénia imi oma néña.

³ Imuhuc zéyu ama galeña imi qerianéñ yomuhuc niñec; Miñinanéñ ama galeñ ai imi nuagiru dimuhuc wammañ? Usuñna qahac imuac baec ésémañac séc qahac. Wañu iwawai niñac welecmañ zé gamuna ninzua.

⁴ Owec! Némacac wammañ imi niñasarizua. Imuhuc wamba aina nuagicmac imuac andiaiguc ienen enañ amaginaiguc ni héihéré némmu.

⁵ Inéñ imuhuc zéma ic embac miñinawac taséya he énécmizac séc unuruyu ic ménj walac hayu yomuhuc qesimiyec; Guac muru miñnawac taséya dahec hegénzac me?

⁶ Qesiyu zéyec; Oliwa hénéñ baña yanda 100* meyi. Imuhuc zéyu zéyec; Focdac tacma you guac tasé kiwiga yomi mema 50 imi sac ona heyu.

⁷ Zéyu tecgéyu ic ménjac qesimiyec; Gi guac muru tasé dahec hezac? Qesiyu zéyec; Wit padi gésé yanda 100 meyi. Imuhuc zéyu zéyec; Gi tasé kiwiga yomi mema imuaru 800 sac ona hemac.

* **16:6:** 800 galonj (3,000 lita) imuac séc.

⁸ Miñinanén ama galeñ biria iminén ai imi imuhuc niñtegic qin̄tegicyaguc meyu mepésimiyec. Imuac, baec yomuac nambérac héra eneñ baec yomuac asac mararañac nambérac héra onogicma eñañ hicñisai sugginaiguc niñtegic qin̄tegic ginaguc ai meanzu.

⁹ Imuac yomuhuc zéwa niñgic; Baecac soukiwa iminén alahécgina méra énécmigic baecac iwawai imi qahac wammac nalé imuaru kekec hémbénaña ama imuaru héihéré énécmimu.

¹⁰ Méñnéñ mén ai komodiawac hélanec meanzac iminén ai kuney yandawac imuhucyanec hélanec memac. Ai komodiawac ikoc ikoc wañanzac iminén ai kuney yandawac imuhucyanec ikoc ikoc wammac.

¹¹ Ini baecac iwawai méraginaiguc haigic hélanec ménda galeñ géanzuiguc mérénéñ iwawai héla méraginaiguc hai énécmimac?

¹² Ini ic tosara ionac iwawai hélanec ménda galeñ géanzuiguc mérénéñ eñañ buña énécmimac.

¹³ Welenqeque momacnéñ miñ kewu éréhéc welen qeércmimacac séc qahac. Imuhuc wammaciguc méñac hazéc wammima méñac eeya héimimac. Wañu méñac niñu eñaña wañu méñac niñu mamaya wammac. Imuac ini baecac iwawai zéma Anutu momacnec mepési ércmimuac séc qahac.

¹⁴ Farisaio ic, soukiwa niñac hémbaoc wawaña, ienen imi moczoñ nindacma desimigic.

¹⁵ Desimigic Yesunén yomuhuc énézéyec; Ini eñaoc ic embac kicginaiguc mepési amuanzu. Wañu Anutunén ewa qerigina niñzac. Wañu ic embac sugginaiguc mepési énécmiyu eñaña

wanžu, néj Anutuac kiwaiguc imi ewa lolonaguc wammac.

¹⁶ Héna ac zéma Anutuac tiliņ tiliņ ic ionac naléya imi éréma Yohane hicņiyu tecgéyec. Imuac andiaiguc éréma deguc Anutuac héngalen ama areņa yandawac buņa suruc hiabia énézégic icya embacya imuaru seliseli wamma kereņanžu.

¹⁷ Baec kurumenj imi hia aulanğémac, néj héna ac imi kiwi kiticya ménj ménda qahac wamma hélaguc wandacmac.

¹⁸ Méréneņ iniņa waima embac ménj mezac imi kaisero wanzac. Méréneņ embac waimimia imi mezac imi imuhucyanec kaisero wanzac.

¹⁹ Baec ménju soukiwa ic ménj kerec. Inéj maleku qouc qoucġia zéma maleku qara lineņ hiabia imi héima naléya naléya kekec qaqla kecaņec.

²⁰ Waņu soukiwa ic iwac deminac nagu andiaiguc welec welec ic ménj kerec. Qara imi Lazaro. Waņu inéj wizi selianéņ kima hoturumiyu imuaru heaņec.

²¹ hema soukiwa ic iwac zae igucnec nene boporoņa mayu nemaņ zé wamma heaņec. Imuacnec sac qahac, kazu eneņ acguc hama wiziya bézéaņġic.

²² Waņu keņkecma welec welec ic imi humuyu kua meme uņa eneņ wagicma emma Abarahamac qéhéréņaiguc opocġic taru soukiwa ic imuhucyanec humuyu téņgégic.

²³ Inéj humumia ionac baec dumuņaiguc qenzeņ manzeņ nimma kiwa hima héņu ou lakecnec Abaraham taru iwac qéhéréņaiguc Lazaro taru irirec.

24 Iricma yomuhuc zéyec; Maṅgocna Abaraham wéséga niñnémma Lazaro mélina méria susuri-anéḡ dokuiguc tindunḡéma hama ezelaṅnaiguc héiyu saṅgeḡ qeyu. Ni you geric bélaḡ qeriaiguc qenzen manzeḡ yanda qezua.

25 Imuhuc zéyu Abarahamnéḡ ézéyec; Merac, gi imi baeciguc kec nec imuaru iwawai hiabia géḡu késa kecna, Lazaronéḡ qenzen manzeḡ qeriaiguc kerec imi niḡyacḡwésémaḡ. Deguc ic yomi ewaya mehiaru miyu taru gi imuaru imuhucyanec qenzen manzeḡ qema keczaḡ.

26 Imi sac qahac, nini zéma ini sucninaiguc sia yanda haiyu hezac. Imuac niḡac yomuac nec imuaru kembiḡ zé wanzu eneḡ kemmuac séc qahac. Waḡu imuac nec you hawiḡ zé wanzu ieneḡ acḡuc hamuac séc qahac.

27 Imuhuc zéyu melemma zéyec; Imuhuc waḡu maṅgoc welecgémba niñnémma, Lazaro mélimina nena maṅgocnawac amaiguc kemmac.

28 Ni dacmuna hécna méra méḡ kec zu imi énézémac. Qahac waḡu kecma qenzen manzeḡac geric sia yomuaru ieneḡ acḡuc hawu niḡac.

29 Imuhuc zéyu Abarahamnéḡ zéyec; Ionac muru Moseac héna ac zéma Anutuac tilinḡ tilinḡ ic ionac kiwi térya he énécmizac, waina imuac oloḡic nimmu.

30 Zéyu ara melemma zéyec; Imi qahac, maṅgoc Abaraham, humuc ic ionarunec méḡnéḡ liliḡéma kemma énézémaciguc kilenḡdac nimma ewagina melemmu.

31 Imuhuc zéyu melemma zéyec; Mose zéma kua meme ic ionac kuagina ménda tohozuiguc

humuc ic ionac murunec méññéñ qelima kemma hinocgé énécmimaciguc ménda ninzénégému.

17

Haka birianéñ ainina mebirianzac.

¹ Imuhuc zémaguc Yesunéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Manambatuc imi qahac wammacac séc qahac. Wañu méññéñ méñ manam batuc mihicñi énécmianzac imi saecyaguc.

² Nambérac komoc komoc yomuhucya suggina igucnec méñ manam batuc wammima mebirimacac hezaciguc imuac bakia ménda mema hoc yanda déméñaguc zikimima nanqémigic konduniguc hiñgacmac iminéñ séc méñ efefia wammac.

³ Imuac eñac galeñ meamumu. Guac ninzén ninzén dac munahécga ionarunec méññéñ késpedes wañu ac zémimu. Wañu ewaya melemmaciguc késpedesya imi waiwésémañ.

⁴ Kaiwe momacgucac qeriaiguc hatac 7 haka biria wamma guaru hatac 7 muñguc muñguc hama ewa qerina melenzua zéyu kilendac késpedesya imi waidacbésémañ.

⁵ Wañu Yesunéñ imuhuc zéyu, Yesuac Méliméli ic ieneñ Miñ Kewu yomuhuc ézégic; Ninzén ninzénrina meyandi nénécmiwésémañ.

⁶ Imuhuc zégic melemma zéyec; Ninzén ninzéngina imi delañ gocmiawac sécyá komodia he énécmiyu, sañsañ ic yomuac héréma kemma konduniguc hiñgacma nañna zéna iminéñ guac ac imuhuc bec tohowacnec.

7 Welen qeꞑe icga ménj kinonénj baec ai éséanzac me rama galeŋgéanzac imuhucya késa kecziuguc onarunec mérénénj ic imi ai igucnec liliŋgéma hayu hama hosucnu tacma nene newésémaŋ zéma ézémac me?

8 Qahac, imuhuc ménda zéma néwécgeŋac yomuhuc ézémac; Rikuŋga zikima nenena ohaima welen qenénna. Gi imi ni newa tecgéyuguc newésémaŋ.

9 Waŋu welen qeꞑe icnéj zézac séc tohoma waŋu, miŋinanénj ewa hia ac wammimac me? Qahac imuhuc ménda wammac.

10 Imuhucyanec ini acguc ai zéénécmimia imi moczoŋ wandacmuiguc yomuhuc zédacmu; Nini imi welen qeꞑe eŋomia. Nonac ai buŋa mewiŋac zézéya hezac imi mia meziŋ.

11 Yesunénj Yerusalem kemmaŋ zé Galilaia zéma Samaria baec sugiraiguc keŋec.

12 Keŋkecma ama areŋ komora ménjiguc kereŋu wizi selia warihaguc ic méra éréhécnénj Yesu mihicŋima lakec naŋjic.

13 Namma ewagina megic eŋu yomuhuc qacma zégic; Kiwi ic Yesu, nonac niŋ wéséga waŋu!

14 Zégic inicma énézéyec; Ini kemma séwigina hofac oo ic énézégic hémmu. Imuhuc zéyu nimma kemma hénaiguc solaŋa wandacjic.

15 Waŋu ionarunec ménjénj hiaruyec imi hémma liliŋgéma ewaya kunenj yandanec meyacma Anutu mepé qepési waŋ mimanec hayec.

16 Hama Yesuac hénayaiguc mama sicgéma pakaya baeciguc héima ewa hia ac ézéyec. Waŋu

ic imi Samaria ic.

¹⁷ Wañu Yesunéñ qesimima zéyec; Ic 10 moczon hiaruzu, néñ ic 9 imi dimia?

¹⁸ Ic enia yomi qahac wañu Anutu mepésimañ zé méñnéñ méñ ménda hayu hénzua.

¹⁹ Imuhuc zéma ic imi yomuhuc ézéyec; Yacma kenna, guac ninzén ninzén ganén angénga tizac.

²⁰ Farisaio ic tosanén Anutuac hén galeñ ama areña yanda imi némac naléiguc hamac niñac Yesu qesimigic, inén yomuhuc melemma zéyec; Anutuac hén galeñ ama areña yanda imi héhéñac séc ménda hamac.

²¹ Imuac you taczac me eri taczac imuhuc zéwiñac séc qahac. Anutuac hén galeñ ama areña yanda imi suginaiguc* taczac.

²² Imuhuc zéma toroqema tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Nalé méñ hayu ini Icac Naña iwac naléya momacgucdac hémbin zé ewa ewa wammu, wañu ménda hémmu.

²³ Nalé imuaru ic embac enéñ, Hén gic you taczac. Hén gic, eri taczac zému, néñ ini ménda keñ inicmu me ménda méndac énécmimu.

²⁴ Piliticnéñ asariyu kurumeñac bawaiguc néwéc nec néwéc moczon asarianzac éséc nec Icac Nañanén naléyaiguc† imuhucyanec hayu héndacmu.

²⁵ Wañu inén walac walac qenzen manzen sasala hicñimiyu niñu nalé yomuac hicñisainén andé qemimu.

²⁶ Icac Naña iwac naléya hayu haka Noawac naléyaiguc hicñiyec imuhucyanén hicñimac.

* **17:21:** Me; qeriginaiguc. † **17:24:** Kiwi méranén ooya tosaraiguc; naléyaiguc imi ménda hezac.

²⁷ Ic embac ienen nene zéma doku selia siņa nimma nema icnéņ embac meyu embacnéņ ic mema kecgic Noanéņ zéic yanda qeriaiguc eņec. Eņu doku luma unuma hoturu énécmidarec.

²⁸ Waņu nalé imi imuhucyanec Lotac naléya ésécnec wammac. Lot kerec imuaru ic embac eneņ nene zéma doku seli nema nénnagémba wamma iwawai himicma amagina megic.

²⁹ Imuhuc memanec naņgic, Lot inéņ Sodom ama areņa imi waima keņec kaiwe imuaru, kurumeņ igucnec geric zéma salfanéņ kia yanda ésécnec mama unuyu qahac wandacgic.

³⁰ Icac Naņa hicņimac nalé imuaru haka imuhucya hicņimac.

³¹ Nalé imuaru ic méņnéņ ama qahaiguc namaciguc iwawai ama qeriaiguc hezac imi memaņ zé ménda mama emmac. Ic méņ aiiguc nanzac imi acguc iwawai méņ niņac ménda liliņgéma kemmac.

³² Ini haka Lot iniņawac muru hicņiyec imi niņyacgému.

³³ Méņnéņ méņ eņeya kekecy aņgé timaņ zé waņu kekecy imi sohomac, néņ méņnéņ kekecy waimac iminéņ kekecy aņgé timac.

³⁴ Énézéwa niņgic, siņi imuaru ic éréhéć ekawu gau heyic méņ késama méņ waimac.

³⁵ Embac éréhéćnéņ hoc hilaņanéņ wit gocmia hézézama taric méņ késama méņ waimac.

³⁶ Ic éréhéćnéņ baec aiiguc kerice méņ késama méņ waimac.

³⁷ Imuhuc zéyu qesimigic; Miņ Kewunina, imi baec dimuaru hicņimac? Waņu Yesuneņ melemma zéyec; Qamoc hemac imuhucgeņ mia

kunta tocgému.

18

Zéwelecac qepainj ac.

¹ Nalé séc zéwelecma kucmama ménda wammu niñac Yesunéñ qepainj ac yomuhuc zéma énézéyec;

² Ama areña yanda ménjiguc zégésigési ic ménj kerec. Inéñ Anutu ehéihéi ménda wammianec. Wañu ic embac ionac imuhucyanec eegina ménda héianec.

³ Wañu ama areña yanda imuaru embac malé ménj kerec. Inéñ hatac sasala gésigési ic iwac muru kemma yomuhuc zéma welecmanec; Héna aciguc zésolanjima nuac hazécna kitiwa wammiwésémañ.

⁴ Imuhuc weleru suraiguc inéñ ara nimmanj niñ ménda wañec, néñ imuac tetecgiaiguc i eñeyaoc yomuhuc zéma niñec; Hélacnec, ni Anutuac niñac zénéñna ménda hirianzac. Wañu ic embac ionac ehéihéi ménda wañ énécmianzua.

⁵ Néñ embac malé yomi zézé meme wañ néñanzac imuac hazécyawac kitiwa memiwa muñguc ménda hama pipinémmac.

⁶ Séséc ac imuhuc zéma Miñ Kewunéñ énézéyec; Gésigési ic birianéñ ac zézac imuac gezac qema niñjic.

⁷ Wañu Anutunina hiabianéñ eñeya gési énécmimia eneñ sinjya sinjya kaiweya kaiweya qacma welec migic ménda niñénécmimac me? Inéñ seli seli wamma hia qeçetali wañ énécmimac me?

8 Énézéwa niŋgic, inéŋ acgina focdac niŋénécmimac. Waŋu Icac Naŋa hamac imuaru inéŋ baeciguc niŋzéŋ niŋzéŋ komodia méŋ he énécmiyu hia inicmac me?

9 Waŋu ic embac eŋaŋ haka niŋac nimma dindiŋa zéma niŋzéŋgéma ic embac tosara memaénéc mianzu ionac niŋ Yesunéŋ séséc ac yomuhuc énézéyec;

10 Ic éréhécnéŋ zéwelecbic zé ocmuŋ téréyaiguc eŋoc. Iorarunec méŋnéŋ Farisaio ic, waŋu méŋnéŋ takis meme ic.

11 Farisaio ic iminéŋ namma eŋeyawac yomuhuc zéma zéwelerec; Anutu, ni imi ic tosara ikoc waŋ énécmima iwawai onagicanzu imuhucya, me biria meme ic, me kaisero ic, me takis meme ic yomuhucya ésécnec qahac imuac niŋ guac ewa hia ac gézézua.

12 Ni imi Sonda séc ai meme éréhéc nene zikima zéwelecanzua. Waŋu imi sac qahac iwawai mema méndémba 10 waŋu sugginaiguc momacguc imi guac buŋa zéma haigéŋanzua.

13 Waŋu takis meme ic iminéŋ lakecnec namma kiwa hima Anutu hémmaŋ zé osima eŋeya tétécyá qema yomuhuc zéyec; Anutu wéséniniŋ waŋ néŋna ni imi késpedes ic.

14 Zéwa niŋgic, méŋ eŋeyawac mema eŋu Anutunéŋ memamimac. Waŋu méŋ eŋeyawac mema mayu Anutunéŋ meemmimac. Héŋia imuac niŋ Farisaio ic qahac, néŋ takis meme ic iwac mia Anutunéŋ wésia nimmima solaŋa zéyu nimma liliŋgéma keŋec.

15 Ic embac eneŋ Yesunéŋ mérianéŋ

osiénécmimac niḡac merac komoc komoc onagicma ḡagic tohotoho ichéra eneḡ zéqetali waḡ énécmigic.

16 Waḡu Yesunéḡ merac komoc komoc imi unuruyu hosuru ḡagic yomuhuc énézéyec; Waigic nambérac nuac muru hamu, ménda qetali énécmimu. Anutuac héḡgaleḡ ama areḡa yanda imi imuhucya ionac buḡa waḡzac.

17 Ni hélacnec énézéwa niḡgic, méḡnéḡ Anutuac héḡgaleḡ ama areḡa yanda imi merac komocac séciguc ménda tétécgémaciguc imuaru emmacac séc qahac.

18 Imuhuc zéyu galeḡ méḡnéḡ yomuhuc qes-imiyecc; Kiwi ic hiabia, ni néma haka wamma kekec hémbénaḡa imi mératéc késamaḡ?

19 Zéyu zéyec; Gi dimuhuc nuac niḡ hiabia zénénzaḡ? Tosara qahac, néḡ Anutu momacgucnéḡ sac hiabia waḡzac.

20 Gi hena ac imi ninzaḡ, kaisero ménda wambésémaḡ, ic kekeccya ménda qehumuwésémaḡ, kowu ménda mewésémaḡ, héipuc ac zémaḡ zé ikoc ac ménda zéwésémaḡ, neḡgoc maḡgocga eegira héiwésémaḡ.✧ Imuhuc hezac.

21 Imuhuc zéyu ara melemma zéyec; Imi mia ni komocna igucnec tohoanza.

22 Imuhuc zéyu nimma Yesunéḡ yomuhuc zéyec; Haka hiabia momacgucnéḡ guaru ménda hezac. Kemma iwawai hegénzac imi moczoḡ haina boḡa géḡgic mema ic maqeqeya méndéḡ énécmina. Imuhuc wanna kurumeḡ amaiguc

✧ 18:20: Mmh 20:12, Hén 5:16-20

guac muru iwawai héla hiabia hegémnac. Imuhuc wammaguc hama ni méndacnéna.

²³ Wañu ic imi soukiwa zéma iwawai yéwéria hemiyu ackuazéc imi nimma ewa biric eneña wañec.

²⁴ Imuhuc wañu Yesunéñ hémma ewa biric yanda wamma yomuhuc zéyec; Ic soukiwa zéma hinac yanda ginaguc eneñ Anutuac héngaleñ ama areña yandaiguc kerembiñ zé niñyéwériima osimu.

²⁵ Yañ yanda kamelenéñ godu kifañaiguc ogicma kemmac imuac nimba bénzéña wanzac. Wañu ic soukiwa yandayagucnéñ Anutuac ama yandaiguc keremmac imuac nimba séc méñ ogicma yéwéria wanzac.

²⁶ Wañu ac imi niñgic eneñ yomuhuc melemma zégic; Imuhuc wañu mérac késayu aṅgéñ titi hia mihicñimac?

²⁷ Zégic zéyec; Haihaka ic eneñ wamma memuac séc qahac imi Anutunéñ hia wamma memacac séc.

²⁸ Imuhuc zéyu Peteronéñ yomuhuc melemma zéyec; Ninicna, nini iwawainina imi moczoñ waima Miñ Kewu gi méndac géñanziñ.

²⁹ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Ni hélacnec énézéwa niñgic; Anutuac héngaleñ ama areña yanda niñac ama geric, me iniña, me dac muna, me neñgoc mañgocya, me nambérac héra wai énécmiyec imi

³⁰ Baec yomuac naléyaiguc sasala mesaima miyu memac. Wañu kecma ama baec hémbénaña hahaya imuaru kekec hémbénaña imi késamac.

³¹ Yesunéñ tohotoho ic 12 onagicma yomuhuc

énézéyec; Ninzu, nini Yerusalem kembiñ. Kenni iwawai Anutuac tiliñ tiliñ ic eneñ Icac Naña niñac ogic hezac imi moczoñ hélaguc wandacmac.

³² Icac Naña ic enia ionac méraginaiguc opocgic gamu qeçe wammima zébirimima sépécgémimu.

³³ Imuhuc wamma hihilocnéñ qemaguc qehumugic ai meme haréwéc wañu humuc igucnec qelima yacmac.

³⁴ Imuhuc zéyu niñgic, néñ tohotoho ichéra eneñ ac imuac hénia imi komodia méñ ménda niñasarigic. Imi mia musañgé énécmimia wañu ac zéyec imi ménda niñasarigic.

³⁵ Yesunéñ Yeriko ama hosuraiguc hayu kic hilic méñnéñ héniaiguc iwawai niñac welecma tarec.

³⁶ Inéñ ic tunj méñ ogicma kenjgic hétéñ nimma hénia qesiénécmiyec.

³⁷ Qesiyu Nazarete Yesunéñ hama kenzac imuhuc zégic niñec.

³⁸ Imuhuc zégic kic hilicnéñ qacma zéyec; Dawidiac qeli Yesu, gi nuac niñ ewa biric wanna.

³⁹ Imuhuc wañu, ic tosara walac walac kenjgic eneñ ic imi qetalimima ac waima tacmac niñac ézégic. Wañu inéñ muñguc yanda qacma, Dawidiac qeli, gi nuac niñ ewa biric wanna! zéyec.

⁴⁰ Qaru Yesunéñ namma wagicma hamu niñac énézéyec. Wañu inéñ hosuraiguc hayu qesimiyec.

⁴¹ Némac iwawai wañgémmanj niñac wanzañ? Zéyu zéyec; Miñ Kewu ni kicna hima hémmanj zé wanzua.

⁴² Zéyu Yesunéñ ézéyec; Hénna, guac ninzénj ninzénnganéñ gi mehiaru génzac.

⁴³ Imuhuc zéyu focnec kiwa hima héñec.

Hémma Anutu mepésima Yesu méndacmiyu ic embac moczon haka imi hémma Anutu mepésimigic.

19

Takis meme ic Zakaio.

¹ Yesunéh Yeriko ama arenja keremma ogicma keñec.

² Wañu imuaru ic ménj kerec, qara imi Zakaio. Ic imi takis meme ic kiwagina kerec. Wañu ic imi hinac yandayaguc.

³ Inéh Yesu imi méré zéma kic tanera hémmanj zé wañec. Wañu ic imi ic hotoñadac, imuac niñac ic embac sasala nañgic hémmacac séc qahac wañec.

⁴ Wañu inéh hémmanj zéma usuñnec kemma héná Yesu hama kemmac imuaru sañsanj ic ménj nañu imuac qahaiguc eñec.

⁵ Eñu Yesunéh imuaru hama kiwa hiyu eñu hémma ézéyec; Zakaio, focdac mama hana ni deguc guac amagaiguc giguc tachic.

⁶ Imuhuc zéyu inéh focdac mama hama ségiségi wamma wagiru keñoc.

⁷ Ic embac tosanéhj iricma andéluku ac yomuhuc zégic; Inéh biria meme ic iwac amaiguc tachiarumanj zé enzac.

⁸ Wañu Zakaionéh namma Minj Kewu yomuhuc ézéyec; Minj Kewu ninzanj, nuac iwawaina imi sura igucnec hésémma bakia imi ic maqeqeya énécmimanj. Ni ménjac muru iwawai ménj ikoc wañ énécmima wagiriiguc iwawai wagicma késayi imuac sécya kembonj qahac mesaima melenj mimanj.

⁹ Zéyu nimma Yesunéh yomuhuc zéyec; Ic yomi acguc Abarahamac qeli wanzac imuac niñ deguc aňgéh tiénécmimia imi ama yomuaru hicñizac.

¹⁰ Icac Naňa imi ic soho sohoya hocma mi-hicñima mehiarumañ zé hayi.

¹¹ Ic embac ieneñ ac imi nimma yomuhuc zéma niñgic; Yesu imi Yerusalem hazac imuac Anu-tuac héngaleñ ama areña yanda deguc mihicñi nénécmimac. Wañu imuhuc niñgic, séséc ac yomuhuc toroqema énézéyec;

¹² Ic eñeña méñnéñ ic kewuac qac buña mema hamañ zéma buña memeac baec lakec heyec imuaru keñec.

¹³ Nalé imuaru welen qeçe ichéra méra éréhéc unuruma siliwa soukiwa 10 énécmima yomhuc zéyec; Soukiwa yominéh nénagéma ai galeñéma memanec kecgic ni liliñéma hamañ.

¹⁴ Wañu ic embachéra ieneñ hazéc wammima kua meme ic mén melimigic andiaiguc méndacmima kemma yomuhuc ézéyec; Nini imi ic yominéh ic kewu wañ nénécmimac niñac ménda wanzij.

¹⁵ Wañu tinduc ic eñeña imi ic kewu kumumigic kuc buña mema liliñéma hama siliwa énécmiyu késagic imi eneñ mesaisai ai dimuhuc megic imi hémmañ zéma unuruyec.

¹⁶ Héihéré énécmiyu ic mén walac hayec iminéh yomuhuc zéyec; Miñ Kewu guac siliwa momacguc iminéh mesaiwa 10 wanzac.

¹⁷ Zéyu miñinanéh zéyec; Hia wannec! Welen qeçe hiabia, geñ ai komodia imi ewaga hélanéh menec imuac ai memeac qac buñaga géma ama

areña yanda 10 galenǵéwésémañ.

¹⁸ Zéyu tecǵéyu andunéñ hama zéyec; Miñ Kewu guac siliwa momacgucnéñ mesaiwa 5 wanzac.

¹⁹ Imuhuc zéyu miñinanéñ iwac imuhucyanec, Ama areña yanda 5 galenǵéna zéma ézéyec.

²⁰ Wañu ic méñnéñ hama yomuhuc zéyec; Miñ Kewu, guac siliwa momacguc imi you, ni usunéñ osowa heyec.

²¹ Imi mia gi ic qeri gericgaguc imuac niñ ni zénénna hiriyu imuhuc wañi. Gi imi ménda hainecac meanzañ. Wañu ménda himicnecac metocgo wañanzañ.

²² Imuhuc zéyu miñinanéñ zéyec; Welen qe qe biria ni genǵa acga iminéñec ac wañǵemmañ. Gi imi nuac ninna neñ ménda haima mema ménda himicma metocgoanzua me?

²³ Imuhuc ninneciguc némac niñac nuac siliwa imi hofi amaiguc ménda hainec? Gi imuhuc wambañec ni hama siliwa imi imuac héla kosi-aguc mewinec.

²⁴ Imuhuc zéma ic tosara iwac qéhéréñaguc nañgic ionac yomuhuc énézéyec; Siliwa momacguc imi wagicma ic siliwa 10 késa keczac iwac migic késamac.

²⁵ Imuhuc zéyu melemma zégic; Miñ Kewu, iwac muru imi bec siliwa 10 hezac.

²⁶ Ni énézéwa niñgic, iwawai késa keczac iwac imi muñguc yanda miyu késamac. Wañu iwawai ménda késa keczac iwac imi komocdia késa keczac imi acguc wagiru qahac wammac.

²⁷ Imuhuc zéma énézéyec; Wañu hazéchécna ni ic kewuac buña memañ niñac ménda wañgic imi

onagicma you hama kicnaiguc unuhumugic.

Yesunéj donkiiguc Yerusalem ekeñec.

²⁸ Yesunéj ac imuhuc zéyu tecgéyu Yerusalem kemmanjac zé walac mema ekeñec.

²⁹ Yesunéj baec boña qara Oliwa imuaru Betfage zéma Betania ama hosucgiraiguc kemma tohotoho ichéra sugginaiguc éréhéc méli érécmima yomuhuc érézéyec;

³⁰ Ama areñ wéségiraiguc taczac imuaru keñic. Kemma kereñic donki merawa ic méñnéj qahaiguc ménda emma tarec imi qatégic nañu hémmaoc. Hémma imi hulacma wagicma hamaoc.

³¹ Ic méñnéj némac niñ hulaczaoc zéma qesi érécmimaciguc yomuhuc melemmaoc; Miñ Kewunéj imuac wanzac.

³² Wañu méli érécmimia iereñ kemma zéyec séc mihicñiyoc.

³³ Mihicñima donki merawa imi hularic imuac miñhéra ieneñ zégic; Némac niñ donki merawa imi hulaczaoc?

³⁴ Zégic melemma zéyoc; Miñ Kewunéj imuac niñ wanzac.

³⁵ Imuhuc zéma donki imi héréma hama malekugira imuac qahaiguc haima Yesu ézégic emma tarec.

³⁶ Tacma keñu tohotoho ichéra eneñ walac andu kemma malekugina hetecgéma héna yandaiguc lémbécgic keñec.

³⁷ Oliwa boñaiguc haréma héna hiñgac hiñgara imuac hosuraiguc keñu tohotoho ichéra ieneñ moczoñ kiwi baec icnéj ménda memeya sasala

meyu héngic imuac niṅac ségiségi wamma qacma Anutu mepésimigic.

³⁸ Mepésima yomuhuc zégic; Miṅ Kewuac qac buṅa mema hazac,[☆] ic kewu imi ségiségiyaguc. Ou kurumeniguc luae hezac, ou eṅeṅaiguc edamuya hezac.

³⁹ Imuhuc zégic tuṅ ionarunec Farisaio ic tosanenṅ Yesu yomuhuc ézégic; Kiwi ic guac tohotoho ichécga qetali énécmína.

⁴⁰ Zégic melemma zéyec; Ic embac imi enenṅ acgina qaiyu kecgic, hoc sasala yominenṅ imuhuc qacmu.

⁴¹ Waṅu Yesunenṅ Yerusalem hosuru hama ama arenṅa yanda imi hémma siarec.

⁴² Siacma yomuhuc zéyec; Gi nalé yomuac luaeac iwawai héṅ tegicbaṅnec hia wambacnec, kicga hilicgéyu musaṅgé géṅgéṅawac hezac.

⁴³ Nalé ducṅiyu guac hazéchécgá ienenṅ hama deminṅ mema lelcgé géṅgic imuac me imuac séc kembiṅ zé osimu.

⁴⁴ Deguc gi Anutu hahayawac nalé imi ménda niṅtegiczaṅ, imuac gi zéma guac nambérac hécgá deminṅa qeriaiguc keczu imi giligic mama unuyu hoc ménṅenṅ hoc ménṅac qahaiguc ménda waigic tacmac.

Yesunenṅ ocmuṅ téréyawac hénia zéau énécmiyec.

⁴⁵ Yesunenṅ ocmuṅ téréyaguc emma nénṅagémba ic imi moczoṅ nesi énécmiyec.

[☆] **19:38:** Leg 118:26

⁴⁶ Nesi énécmima yomuhuc énézéyec; Ac mén yomuhuc ooyawac hezac; Nuac amana imi zéwelecac amaya wammac.✧ *

⁴⁷ Yesunéh kaiweya kaiweya ocmuñ téréyaiguc ackuazéc ku énécmiyu, hofac oo ic kiwagina ieneñ zéma héna acac kiwi ic ieneñ zéma ic embac ionac galen hécgina ieneñ Yesu imi qehumuwiñ zé héna niñac hohoc ai megic.

⁴⁸ Wañu ic embac moczoñ lelecgémima gezacgina haima niñgic imuac niñ héna mén ménda mihicñima osigic.

20

Yesuac qac buñaya imi dimuacnec zéma qesimigic.

¹ Kaiwe méniguc Yesunéh ocmuñ téréyaiguc ic embac buña suruc hiabia imi zéau énécmima ku énécmiyu hofac oo ic ionac kiwagina zéma héna acac kiwi ic ieneñ qerawac galen iniguc hosuru hagic.

² Hama yomuhuc zégic; Nénézéna ninni, gi haka imi némac qac buñaiguc meanzan? Mérénéñ qac buña imi géñec?

³ Zégic melemma zéyec; Ni acguc qesiqesi mén qesiwa ini walac melen néngicguc.

⁴ Yohaneac doku naec haka imi dimuacnec hayec? Kurumén igucnec me baec ic ionarunec?

⁵ Zéyu ieneñ eñacnec eminimma zégic; Kurumén igucnec zéwiñiguc yomuhuc zémac;

✧ **19:46:** Yes 56:7 * **19:46:** Yer 7:11 Wañu ini imuhuc wañgic kowu nene ionac bañec ésécnec wanzac.

Imuhuc wañu némac niñ ic imi ménda ninzéhé gé migic?

⁶ Ic embac moczoñ Yohaneac niñ Anutuac kua meme ic zéma ninzéhé gézu imuac doku naec haka imi ic ionarunec zéwiñiguc ieneñ hocnéñ nénérimu.

⁷ Imuhuc eminimma yomuhuc melemma zégic; Dimuarunec hayec imi nini ménda ninziñ.

⁸ Imuhuc zégic Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ni acguc néma qac buñaguc ai imuhucya meanzua imi ménda énézéman.

Ai miñina zéma soukiwa ai ic.

⁹ Imuhuc zéma ic embac séséc ac yomuhuc énézéyec; Ic ménéñ waiñ ai mema ai ic tosara soukiwa ai memu niñac ac zikima ai buña qeénéc mima baec méniguc kemma nalé horua kerec.

¹⁰ Nalé ducñiyu waiñ ai imuac héla bakia migic memac niñac welen qe qe icya ai ic ionac muru mélimiyec. Wañu ai ic eneñ welen qe qe ic imi yéwéria qema eñ mélimigic liliñgéyec.

¹¹ Liliñgéyu muñguc welen qe qe mén mélimiyu ic imi imuhucyanec yéwéria qema gamu qe qe wammima eñ mélimigic liliñgéyec.

¹² Liliñgéyu muñguc welen qe qe mén mélimiyu hatac haréwéc wañec. Wañu ic imi imuhucyanec qema séwiya mebirima sénganñen nesigic keñec.

¹³ Imuhuc wañgic waiñ ai miñinanéñ yomuhuc zéma niñec; Dimuhuc wamman? Nuac nañ sorocna yomi mélimañ. Ic yomi mia ehéihéi wammimu gezañ.

14 Wañu ai ic ieneñ ic imi hémma enacnec em-inimma yomuhuc zégic; Ic yominéñ mia kecma ai yomuac mératéc ic wammac imuac qehumuni iwac mératécya imi neñañ mératécnina wammac.

15 Imuhuc zéma nesimigic waiñ ai imuac sénganñiguc keñu imuaru qegic humuyec. Wañu waiñ ai imuac miñinanéñ dimuhuc wañ énécmimac me?

16 Inéñ hama ai ic imi moczoñ unuhumuma waiñ ai imi ai ic méñ énécmimac. Imuhuc zéyu ic embac ieneñ nimma yomuhuc zégic; Haka imuhucya ménda hicñiyu.

17 Yesunéñ ic embac inicma yomuhuc zéyec; Imuhuc wañu kiwi ooya yomuac hénia imi némac? Mericqe ic ieneñ hoc méñ héñjara mema gilicgic keñkeña iminéñ ama wañgoñaguc ama imuac hoc oruha wañec.✧

18 Méñnéñ méñ hoc imuac qahaiguc maqeyu zéñgédacmac. Wañu hoc iminéñ ic méñac qahaiguc mamac imi qototoriyu toma ésécnec wandacmac.

19 Imuhuc zéyu hénia acac kiwi ic zéma hofac oo ic kiwa enéñ ac imi enañ niñac zéyec imi niñasarima focdac késawiñ zé wañgic, néñ ic embac ionac niñac zénéñgina hiriyu waigic.

Takis haihaiyawac manam batuc.

20 Imuac ieneñ hosuraiguc galenñ mema baec galenñéñ galenñgémac niñac iwac méra bawaiguc Yesu opochiñ zéma kic galenñ meme ic méli

✧ 20:17: Leg 118:22

énécmigic kemma ac késpedesiraguc ménj zéyu mi-hicñiwij zéma ic héla ésécnec ikocgina hoturuma galeñ megic.

²¹ Imuhuc wamma qesimima zégic; Kiwi ic, nini ninni, gi ic héla, ic séwi tanecginawac ménda héñanzañ, wañu Anutuac ac hélacnec ku énécmianzañ.

²² Nini Kaisawac takis mimia imi hia wawañawac séc me qahac?

²³ Imuhuc zégic Yesunéj diwi qiwilingina imi niñtegicma yomuhuc zéyec;

²⁴ Soukiwa momacguc nézégic hémba, mérac irec ogic hezac? Zéyu zégic; Kaisawac.

²⁵ Zégic zéyec; Kaisawac buña imi Kaisawac mimu. Anutuac buña imi Anutuac haimimu.

²⁶ Imuhuc zéyu ieneñ ic embac kicginaiguc iwac késpedesira ménj mihicñimuac séc qahac wañec. Wañu iwac ac bakia niñac acgina qaiyu welicgégic.

Humuc igucnec qelima yacbiñ.

²⁷ Sadukaio ic ieneñ humuc igucnec yayac imi ménda hezac zéma ninzén géañgic. Wañu ionarunec tosraneñ Yesuaru hagic.

²⁸ Hama yomuhuc qesimigic; Kiwi ic Mosenéj kiwi yomuhuc oma nénécmiyec; Ic ménac daranéj embac mema qeli qahac kecma humuyu ic iminéj* iwac qawéra† imi mema merac ic ménj mihicñiyu darawac buña wammac.

* **20:28:** Munianéj. † **20:28:** Embac malé.

²⁹ Waŋu ama areŋa méŋiguc dac muna 7 kecgic. Kecma walacginanéŋ embac méŋ mema qeli qahac kecma humuyec.

³⁰ Humuyu iwac andia zéma

³¹ andiawac andianéŋ embac imi meyec. Waŋu imuhucyanec wamma dac muna 7 imi moczoŋ qeligina qahac kecma humudacgic.

³² Waŋu imuac andiaiguc embac imi acguc humuyec.

³³ Imuac 7 imi moczoŋ embac imi megic imuac yacyacwac naléiguc embac imi sugcina igucnec mérac iniŋa wammac?

³⁴ Imuhuc zégic Yesunéŋ zéyec; Baecac hicŋisai eneŋ ic embac meamuanzu.

³⁵ Waŋu ic embac ama baec hémbénaŋa hayawac buŋahéra zéma humumia sugcina igucnec yacyawac buŋa qeénécmimia ieneŋ imi ic embac ménda meamumu.

³⁶ Ieneŋ imi yacyarawac buŋa wamma Anutuac nambérac wamma kua meme uŋa ésécnec kecmu imuac muŋguc humumuac séc qahac.

³⁷ Mose acguc ic hésa waiyaguc imuac suruc oma Miŋ Kewuninawac zéma Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu imuhuc zéma humuc igucnec yacyac hezac imi nénézéyec.✧

³⁸ Hénia imi yomuhuc; Ic embac Anutuac muru keczu imi moczoŋ kekecginaguc. Imuac niŋ Anutu imi ic humumia ionac Anutu qahac, néŋ ic embac kekecginaguc ionac Anutu kecanzac.

³⁹ Héna acac kiwi ic ionarunec tosananéŋ yomuhuc zégic; Kiwi ic, ac zézaŋ imi hélacnec!

✧ **20:37:** Mmh 3:6

⁴⁰ Waᅇu ieneᅇ iwawai méᅇac méᅇ muᅇguc qesimiwiᅇ zé niᅇyéwérigic.

⁴¹ Waᅇu Yesunéᅇ ionac yomuhuc énézéyec; Dimuhuc ic embac eneᅇ Kristoac niᅇac Dawidiac qeli zéanᅇu?

⁴² Legiciguc Dawidi eᅇeyaoc yomuhuc zéyec; Miᅇ Kewunéᅇ nuac Miᅇ Kewuna yomuhuc ézéyec;

⁴³ Gi nuac héinaiguc tacnanec hazéchécgá hénagawac duandiaiguc qutulaᅇgé énécmiwa guac héná titiya wammu.✧

⁴⁴ Dawidinéᅇ Kristoac niᅇ Miᅇ Kewuna zéyec imuac dimuhuc iwac qelihéra wammac?

⁴⁵ Imuhuc zémaguc ic embac moczoᅇ nimma kecgic kicginaiguc Yesunéᅇ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

⁴⁶ Héna acac kiwi ic ionac niᅇ técgina nimma kecmu. Ieneᅇ imi maleku horua héima keᅇha wammu niᅇac waᅇanᅇu. Waᅇu nénnagémba sombeᅇiguc yaizézé ac waᅇ énécmigic nimmu niᅇac waᅇanᅇu. Waᅇu tocgotocgo amaiguc zéma ségiségi ariaciguc tatac eᅇeᅇaiguc tacmu niᅇac waᅇanᅇu.

⁴⁷ Ieneᅇ embac malé ionac iwawai imi onagicma qécgéma ikocgina hoturu amuma zéwelecma ac horuanec zéanᅇu imuac niᅇ bakiagina yéwéria énécmimac.

21

Embac malé méᅇac seseyawac ara zéyec.

✧ 20:43: Leg 110:1

¹ Yesunéh kic hima hénu soukiwa sasala he énécmimia ieneñ hama sese sokociguc sesegina haigic hiñgarec.

² Wañu imuhucyanec embac malé maqeqeya méñnéñ hama soukiwa pésiha éréhéc haiyu hiñgaru héñec.

³ Hémma yomuhuc énézéyec; Hélañec énézéwa niñgic, Embac malé maqeqeya yominéñ ic tosara onogicma kuney yanda haizac.

⁴ Tosia ieneñ imi iwawai yanda he énécmiyu imuarunec mema haizu, néñ embac malé yominéñ mia kekecyawac komodia hemizac imi moczoñ mema hama haidaczac.

Ocmuñ téréyawac ara.

⁵ Ic tosanéñ ocmuñ téréya imi hémma baña howi howia kuney yanda hiabia imi zéma iwawai mezeric zerira Anutuac buñawac haigic imuac welicgéma zégic.

⁶ Wañu Yesunéh nimma yomuhuc zéyec; Nalé méñ ducñiyu ocmuñ téréya hénzu imi moczoñ netec qetecgéñic hoc méñnéñ hoc méñac qahaiguc ménda hemac.

Yéwéri hahaya imuac ara.

⁷ Imuhuc zéyu qesimigic; Kiwi ic, imuhuc zézan duña némac naléiguc haka imuhucya hicñimac? Wañu haka imuhucya hicñimañ zé néma séséc walac hicñiyu hémma niñtegicbiñ?

⁸ Zégic zéyec; Ini manam batuciguc ménda keremmu niñac técgina nimma kecmu. Ic sasalanéñ nuac qaciguc hama, Ni imi mia, nalé imi bec hosuru hazac, imuhuc zému, néñ ménda tohomu.

⁹ Yaré me qewelon yanda hicñizac zéma suruc zégic nimma zénéngina ménda hirimac. Haka imuhucya walac hicñimacac hezac, néj nalé teteçgia imi focdac ménda hamac.

¹⁰ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Baec yanda méñac ic embacnéj baec yanda méñac ic embac ionac, héngalen ama areña yanda méñac ic embacnéj héngalen ama areña yanda méñac ic embac ionac unuwiñ zéma yacmu.

¹¹ Baera baera nañ yanda zéma nene béti yanda zéma hafi zepa warihaguc hicñimac. Wañu haka tosara zénéj hirihiriya zéma séséc yanda kurumeñiguc hicñimac.

¹² Iwawai imi moczon ménda hicñiyunec nuac qacna niñac méraginanéj énépésima yéwéri énécmima tocgotocgo amaiguc zéma hésa amaiguc onopocgic onagicma kemma ic kewu zéma baec galen ionac muru onopocgic nammu.

¹³ Wañu haka imi mia ninzén ninzéngina zéau énécmimu niñac hicñi énécmimac.

¹⁴ Imuac ini némac acnéj nezicgé amuwiñ zéma ewa qeriginanéj walac ménda niñarenjému.

¹⁵ Hénia imi mia neñ kuaginaiguc ac hai énécmima niñteçtic qinçteçtic mihicñi énécmiwa onac hazécgina moczon ac melen énécmima iniguc tualefic wammuac séc qahac wammac.

¹⁶ Wañu neñgoc mañgocgina zéma dac mu-nahécgina zéma sac kitichécgina zéma alahécgina ienen ini hazéc ionac méraginaiguc onopocgic onarunec tosara unuhumumu.

¹⁷ Wañu ic embac moczon ienen nuac qacna niñac hazéc wañ énécmimu.

¹⁸ Wañu onac oruc zucgina ménj ménda biri-

mac.*

¹⁹ Wañu nañselimanec kecma kekec uñagina memu.

Yerusalem kisi wawañawac ara.

²⁰ Wañu yaré ic ieneñ Yerusalem lelecgémigic hémmu imuaru ama areña yanda kisikiyoñ qemu imuac nalé imi hosuru hazac imi niñtegicmu.

²¹ Nalé imuaru ic embac Yuda baeciguc kecanzu imi eneñ baec boñaiguc néngacdacmu. Ic embac ama areña yandaiguc kecanzu imi eneñ waima kemmu. Ama areñ komoraiguc kecanzu imi eneñ ama imuaru ménda keremmu.

²² Imi mia tasé kukuac naléya, imuac niñ ogic hezac imi moczoñ nalé imuaru hélaguc wandacmac.

²³ Nalé imuaru baeciguc qenzeñ manzeñ yanda hicñimac. Wañu ic embac yomi ionac muru Anutuac hazéc yanda hicñi énécmimac, imuac embac héri haihaiya zéma namu gumu énécmimu ionac muru yéwéri kuneñ yanda hicñi énécmimac.

²⁴ Imi sou zéranéñ unugic humumu. Wañu énépésima kemma baera baera séc onopocgic weneñ qeéncmimu. Wañu Yerusalem imi ic enia ieneñ tizizama kecgic ic enia ionac nalé zézéya imi wañuguc tecgédacmac.

Icac Naña hamac.

²⁵ Wañu kecma kaiwe, maso zéma ménisikilu imuaru séséc hicñimac. Wañu baeciguc imi ic enia ieneñ kondunac eneñ mamaya zéma imuac temboñanéñ qaru aurima sicsaoc wammu.

* **21:18:** Hénia imi; Ewa goro ménda wammu.

26 Kurumeṇac kuhanéṇ hirimac,† imuac niṇ ic ieneṇ iwawai baeciguc hicṇimac imi walac niṇtegicḡic qiritic unumac.

27 Nalé imuaru mia Icac Naṇanéṇ kuha zéma edamuya yandaguc hosusuiguc mama hayu hémmu.

28 Haka imuhucyanéṇ hénima hicṇiyu onac aṇḡéṇ tiénécmimiawac nalé imi bec hosuru ducṇizac imuac niṇ yacma orucgina hima yacma nammu.

Fik icac séséc ac.

29 Imuhuc zéma Yesunéṇ séséc ac yomuhuc zéyec; Fik ic zéma ic hésa tosara hémmu.

30 Imuac hawa bébélacḡia bec éréma séra qeyu hémma kaiwe naléya bec ducṇizac imi niṇtegicanzu.

31 Imuhucyanec haka imuhucya imuhucya hicṇima keṇu hémmuiguc Anutuac héṇḡaleṇ ama areṇa yanda imi hosuru hazac imi niṇtegicmu.

32 Ni hélacnec énézéwa niṇḡic; Nalé yomuac hicṇisai imi ménda qahac waṇḡicnec iwawai imi moczoṇ hélacuc wandacmac.

33 Baec kurumeṇ imi aulaṇḡéma qahac wammac. Waṇu nuac ackuazéčna imi ménda qahac wammac.

34 Ini eṇaoc técḡina nimma kecmu. Qahac waṇu iwawaigina sicsaoc gilima doku seli nema kecgic kekecac ewa goronéṇ hélanzí énécmiyu ménda nimmanec kecgic nalé imi élanzaṇṇec haénécmimac.

† 21:26: Becnec ic embac eneṇ ménisikilu imi uṇḡaginaguc zéma niṇzégḡéḡic.

³⁵ Nalé imi mia baec séc ic embac moczoñ yanda ionac muru bétac éséc nec ménda niñgic nec ha énépésimac.

³⁶ Imuac ini imi haka focdac hicñi énécmimac moczoñ yanda imuarunec efefianec qiziziñgéma kemma Icac Naña iwac kiwaiguc nammuac séc nalé séc zéwelecma zenzen qeli qeli kecmu.

³⁷ Wañu Yesunéñ kaiwe séc ocmuñ téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmima siñiya séc Oliwa baec boñaiguc emma kecañec.

³⁸ Imuhuc wañu ic embac moczoñ yanda ackuazécya nimbiñ zé siñunec focdac ocmuñ téréyaiguc emma iwac muru haréañgic.

22

Yudanéñ Yesu qehumuwiñ zé ac saña zéyec.

¹ Saméñ yisya qahac imuac kendoñ, qara mén nagu sacyaguc ogicogira imuac kendoñ zéanzu imi hosuru hayec.

² Hofac oo ic kiwa éréhécgina* zéma hénac acac kiwi ic ieneñ ic embac ionac zénéñgina hiriyec imuac hénac dimuhuciguc Yesu qewiñ zéma eminiñgic.

³ Wañu Biria miñinanéñ tohotoho ic 12 ionarunec mén qara Yuda Karioto iwac qeriaiguc hiñgarec.

⁴ Hiñgaru Yudanéñ hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma ocmuñ téréyawac awiawi ic ionac kiwa

* **22:2:** Mén imi Roma ic kewunéñ zéyu nañu, mén imi hofac oo ic eneñ hakagina méndacma sumbic néma kumugic nañec.

hécgina ionac muru kemma dimuhuciguc méraginaiguc Yesu opocmañ zéma eminiñgic.

⁵ Wañu ieneñ ségiségi wamma soukiwa mimu niñac acgina zikigic.

⁶ Zikigic Yudanéñ ewa momac wamma ic embac Yesuguc ménda kecmu imuaru Yesu méraginaiguc opocmañ zé nalé hiawac mambéc kerec.

Yesunéñ tohotoho ichéra iniguc tacma nene negic.

⁷ Wañu saméñ yisya qahac imuac kendonñ hayec. Hayu kendonñ imuaru nagu sacyaguc ogicogira imuac kendonñ niñac rama qemuac heyec.

⁸ Yesunéñ Petero zéma Yohane méli érécmima yomuhuc érézéyec; Kemma neñañ niñ nagu sacyaguc ogicogira kendonñ imuac nene ohaihai wañic newiñ.

⁹ Zéyu qesimiyoc; Ama dimuaru ohaihai wambicac ninzañ?

¹⁰ Qesiyic zéyec; Ninzaoc, iri ama areña yanda kereñic ic méñnéñ kewuciguc doku hima huama hamac. Hayu iguc ewagic amuma méndacmima kemma ama i emmac imuaru emmaoc.

¹¹ Emma ama miñina yomuhuc ézémaoc; Kiwi icnéñ guac yomuhuc zézac; Ni tohotoho ic hécna iniguc ama qeria dimuaru nagu sacyaguc ogicogira imuac nene newiñ?

¹² Imuhuc zéyic inéñ ama qeria kuneñ yanda méñ qacyaiguc tatara imi lémbécma areñgégic hezac imi érézéyu hémma imuaru ohaihai wammaoc.

13 Imuhuc zéyu ierenj waima kemma zéyec séc mihicņima nagu sacyaguc ogicogira kendorj imuac nene ohaihai waņoc.

Miņ Kewuac saméņ téréya.

14 Nalé waņu Yesu imi imuaru emma nene newiņ zé taru Yesuac Méliméli ic 12 ienenj i guc momacnec tacgic.

15 Tacgic Yesunéņ yomuhuc énézéyec; Ni qenzenj manzenj imi ménda mihicņimanec nagu sacyaguc ogicogirawac kendorj yomuac nene iniguc momacnec nemaņ zé imuac ewa ewa wamma kerī.

16 Zéwa niņgic; Ni nene yomi muņguc ménda nemanec nagu sacyaguc ogicogira imuac kendorj imi ou Anutuac héņgaleņ ama areņa yandaiguc hélaguc wammac.

17 Imuhuc zéma sokoc mema ewa hia ac zéma énézéyec; Sokoc yomi mema momacnec amuma negic.

18 Ni énézéwa niņgic; Degucmuacnec ni iwawai waiņ ic imuarunec hicņihicņiya imi muņguc ménda nemanec kecba Anutuac héņgaleņ ama areņa yanda imi hamac.

19 Imuhuc zéma muņguc saméņ mema ewa hia ac zéma méndemma énécmima yomuhuc énézéyec; Yomi nuac séwi busuna, onac wai énécmimia, ini ni niņqeli némma haka yomi wammu.

20 Saméņ imi nemaguc imuac andiaiguc inéņ sokoc imi imuhucyanec mema yomuhuc zéyec; Sokoc yomi sisipac ac qelia nuac sacnéņ memeya, onac qocgé énécmimia.

21 Wañu héngic, ni andé numac iwac méria imi niguc momacnec zae yomuac qahaiguc haiyu hezac.

22 Icac Naña imi héna zétecgéyec séc kemmac, néñ ni andé numac ic imi saecyaguc.

23 Imuhuc zéyu ienenj enaocnec qesiamugic; Mérénéñ haka imuhucya wammac?

Séwi enenjac tualefic ac.

24 Ac imuhuc zéma sugina igucnec mérénéñ kunenjinga keczac zéma tualefic emigic.

25 Imuhuc wanjic Yesunénj zéyec; Ic enia ionac ic kewu ienenj ic embac hécgina énépésima kewu wanj énécmianzu. Wañu ic tosara ai memeac qac buña ginagucnéñ siñginawac galenjë énécmima enañ méra énécmimiawac ic zéamuazu.

26 Wañu ini imi imuhuc qahac. Kunenjinginanénj ai merac ésécnec kecmu. Galenjinginanénj welenj qeje ic ésécnec wamma kecmu.

27 Mérénéñ kunenjing wanzac? Tacma nene nezac imi me namma welenj qeénécmizac imi? Tacma nezac iminéñ kunenjing wanzac. Néñ ni you suginaiguc nammanec welenj qeénécmizua.

28 Ini imi ala batuc naléna imuaru nalé séc ménda wainémma niguc kecanzu.

29 Nuac Manjocnanénj héngalenj ama arenja yanda imi nuac muru wainénec ésécnec ni imuhucyanec onac muru imi wai énécmizua.

30 Nuac héngalenj ama arenja yandaiguc kecma nuac zaeiguc lelegéma tacma nene nema tatic edamuyaguc imuaru tacma Israelac kisic arenjéra 12 imi héngalenj wanj énécmimu niñac imi onac wai énécmizua.

Yesuac tohotoho ichéra iener manam batuciguc emmuac heyec.

³¹ Simon, Simon, Biria mininanén padi gorosona ésécnec ini hitacgé énécmimanə zé qesinénczac.

³² Waŋu ni guac niŋ wamma guac ninzén ninzénnga imi ménda sélécgémac niŋac Anutu zéwelec mizua. Imuac ewaga melemma hawésémaŋ nalé imuaru guac ninzén ninzén dac munahécga imi meseli énécmiwésémaŋ.

³³ Imuhuc zéyu inén yomuhuc melemma zéyec; Miŋ Kewuna, hésa ama zéma humuciguc kenna giguc momacnec kemmanə zé efizua.

³⁴ Zéyu zéyec; Petero gézéwa ninna, deguc kuruc ménda qarunec gi niŋnénzəŋ imi hatac haréwéc qaecgéwésémaŋ.

Soukiwa gésé zéma gésé yanda zéma sou.

³⁵ Imuhuc zéma yomuhuc énézéyec; Ni bec nec ini soukiwa gésé zéma gésé yanda zéma hena usu qahac méli énécmiwa keŋaŋgic. Waŋu nalé imuaru iwawai ménə niŋac hocma météqététaŋ waŋgic me qahac? Imuhuc qesiyu, Qahac! zégic.

³⁶ Waŋu degucmuacnec soukiwa gésé imi mema kemmu, gésé yanda imi momacnec, waŋu sougina qahac imi ener malekugina haima soukiwaya mema sou boŋ memu.†

³⁷ Ni énézéwa niŋgic, ac tosara nuac niŋ ogic hezac imi naléya bec hama héizac imuac

† **22:36:** Soukiwa gésé, zéma gésé yanda zéma sou; Imuhucya imi yéwéri mihiŋjiwu niŋac késama keŋha waŋaŋgic. Yesunén yéwéri hahayawac técgina nimma keŋha wammu niŋac imuhuc ac waŋ énécmiyec.

niḡac ménḡ yomuhuc ogic hezac imi nuac kekec-naiguc deguc héla héimacac hezac; Biriá meme ic qétégina olongic imuaru i momacnec olommigic.

³⁸ Imuhuc zéyu ienenḡ yomuhuc zégic; Miḡ Kewunina, you sou éréhéc hezac. Imuhuc zégic, Yesunéhḡ, Imi hia, sécgézac, zéyec.

Yesu zéwelec ai meyec.

³⁹ Yesunéhḡ hiḡgacma waḡaḡec ésécnec oliwa ic boḡaiguc keḡu tohotoho ichéra enenḡ acguc méndacmigic.

⁴⁰ Imuaru kereḡdacma inéhḡ yomuhuc énézézec; Ini manam batuciguc ménda keremmu niḡac zéwelecmu.

⁴¹ Imuhuc zéma wai énécmima hoc giligic kembac imuac séc lakec zézé kemma simiḡ héima zéwelerec.

⁴² Zéwelecma yomuhuc zéyec; Maḡgoc, guac ewa siḡ hezaciguc, sokoc yomi nuagicna kemmac.‡ Waḡu nuac siḡna qahac, néḡ guac siḡga selimac.

⁴³ Imuhuc zéweleru kua meme uḡanéḡ kurunenḡ igucnec iwac muru wininima mese-limiyec.

⁴⁴ Yesunéhḡ qeri yéwéc kunenḡ yanda mihicḡima ewaya moczoḡnec zéweleru néḡgécyá imi sacnéḡ baeciguc téḡgac téḡgac mazac tanec waḡec.§

⁴⁵ Waḡu inéhḡ zéwelec igucnec yacma tohotoho ichéra ionac muru kemma iniru ienenḡ imi ewa biricgina niḡac gaugina hegic.

‡ 22:42: Sokoc yomi qenzenḡ maḡzenḡac sokoc. § 22:44: Kembraḡa 43,44 imi kiwi méranéhḡ ooya tosaraiḡuc ménda hezac.

46 Waṅu Yesunéḡ énézéyec; Dimuhuc niḡac gaugina hezu? Manambatuciguc ménda keremmu niḡac yacma zéwelecmu.

Yesu késa dérécgéma wagicma kenḡic.

47 Imuhuc zémanec naṅu ic tuḡ méḡ hagic. Waṅu 12 ionac sugina igucnec méḡ qara Yuda inéḡ wéséginaiguc walac walac hayu tosara méndacma hagic. Waṅu Yudanéḡ Yesu kiric nemimaḡ zé hosuru hayec.

48 Hayu Yesunéḡ yomuhuc ézéyec; Yuda, gi kiric nenémma andé nuzaq?

49 Waṅu tosara Yesuac maréḡaiguc néwéc néwéc naḡic imi eneḡ néma haka hicḡimac imi héḡtegicma Yesu qesimigic; Miḡ Kewunina nini sounéḡ unuwiḡ?

50 Imuhuc zéma sugina igucnec méḡnéḡ hofac oo ic kiwa méḡac welenḡ qeḡe ic méḡ sounéḡ qema gezawa héiyaiguc imi qeriru mayec.

51 Mayu Yesunéḡ énézéyec; Waigic, haka imi muḡuc ménda wammu. Imuhuc zéma gezawa mérianéḡ osima mehiarumiyec.

52 Imuhuc wamma Yesunéḡ hofac oo ic kiwa éréhcgina zéma ocmuḡ téréyawac awiawi ic ionac galeḡgina zéma galeḡ tosara eneḡa késawiḡ zé hagic ionac yomuhuc énézéyec; Ini kaižiliwenḡ ic méḡac késaanzu ésécnec sou qarucginaguc hazu?

53 Ni naléya naléya iniguc ocmuḡ téréyaiguc keri nalé imuaru ini méragina ménda suluma nosigic. Waṅu deguc imi siḡi tunumaḡac miḡina zéma onac nalé wanzac.

Peteronéh ménda ninzua zéma Yesu qaecgé miyec.

⁵⁴ Wañu ienen Yesu késama wagicma hofac oo ic eñeñawac amaiguc kereñgic. Wañu Peteronéh lakecnec méndac énécmima keñec.

⁵⁵ Wañu ic embac eneñ somberñ deminaguc imuac namuñaguc geric higic zeyu lelecgéma tacgic Petero imuhucyanec suginaiguc tarec.

⁵⁶ Taru welenñ qeque embac serañ ménéñ Peteronéh geric bélañ hémma taru héñsosolima ézéyec; Ic yomi acguc i guc momacnec kecañec.

⁵⁷ Imuhuc zéyu Peteronéh qaecgéma zéyec; Embac, ni ic imi ménda nimmizua.

⁵⁸ Nalé ménda horuyu ic ménéñ ic imi hémma zéyec; Gi imi imuhucyanec tuñ imuarunec. Imuhuc zéyu Peteronéh melemma zéyec; Ic ala, ni qahac!

⁵⁹ Wañu kaiwe kiwa momacguc éséc keñu, ic ménéñ ewa éréhéc ménda wamma zéseliyec; Ic yomi Galilaia ic, imuac niñ yominéh hélacnec i guc kecañec.

⁶⁰ Imuhuc zéyu Peteronéh yomuhuc zéyec; Ic ala, néma ac zézan? Ni imi acga ménda niñacgézua. Imuhuc zémanec nañu nalé imuaru kuruc qarec.

⁶¹ Qaru Yesunéh lilingéma héñu Petero imi Miñ Kewunéh, Kuruc ménda qarunec gi ni hatac haréwéc qaecgé némbésémañ, zéma zéyec Miñ Kewuac ara imi niñqeliyec.

⁶² Wañu inéh séñgañgeniguc hiñgacma siac howuc howuc siarec.

⁶³ Wañu galeñ mema kecgic ienen Yesu zédesimima qegic.

⁶⁴ Qema iwac kiwa osoma yomuhuc qesimigic; Gi Anutuac tilin tilin ic keczañiguc mérénéñ guzac imi zéhicñina.

⁶⁵ Wañu imi sac qahac, ac tosara sasala zéma zébirimigic.

Qeriawac galeñ ienenñ Yesuac ara zégésima qesimigic.

⁶⁶ Ama gianñiyu ic embac ionac qeriawac galeñ, hofac oo ic kiwa éréhéc zéma hénac acac kiwi ic ienenñ azoroma énézégic Yesu wagicma kaunsol ionac muru emma pocgic nañec.

⁶⁷ Nañu qesimima zégic; Gi Kristo wanzañiguc nénézénac ninni. Imuhuc zégic melemma zéyec; Zéwa ménda ninzégému.

⁶⁸ Wañu neñ qesiéncmiwa ini kilenñ ménda melemma zému.

⁶⁹ Wañu degucmuacnec Icac Nañac iminéñ Kuc miñina Anutuac héiyaiguc tacmac.

⁷⁰ Imuhuc zéyu moczoñ qesimima zégic; Imuhuc wañu gi imi Anutuac Nañac? Zégic zéyec; Eneñ mia ni imi mia zézu.

⁷¹ Imuhuc zéyu ienenñ yomuhuc zégic; Némac niñ nini héipuc ac ménñ niñac hochoc ai mewinñ? Nini neñac kuaya igucnec nindacziñ.

23

Ic kewu Pilatonéñ Yesuac hénac nimmanñ zéqesi wammiyec.

¹ Imuhuc zéma ic embac moczoñ yacma Pila-toac muru Yesu wagicma kenñic.

² Kemma késpedesira zéhicñimima yomuhuc zégic; Nini ic yomi hénac, nonac ic embac ikoc wañ

énécmima Kaisawac takis ménda miwiñ niñac qetali nénécmima eneya niñac ic kewu Kristo zéanzac.

³ Imuhuc zégic Pilatonéñ Yesu yomuhuc qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu wanzañ? Imuhuc qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Geñgaoc zézan.

⁴ Pilatonéñ Hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma tuñ imi énézéyec; Ni hémba ic yomi késpedesira qahac wanzaç.

⁵ Imuhuc zéyu tuñ ieneñ muñguc yanda seliseli wamma zégic; Inéñ Yuda baec séc ac imi ku énécmima ic embac qerigina netuanzac. Imuhuc wamma Galilaia baeciguc hénima hama hama you hazac.

Yesu wagicma ic kewu Herodeac muru keñgic.

⁶ Imuhuc zégic nimma Pilatonéñ Ic imi Galilaia ic me qahac imuac qesiniñec.

⁷ Qesinimma Yesu imi Herodeac héngalen baec igucnec imi niñasarima Herodeac* muru méliyec. Wañu nalé imuaru Herodenéñ Yerusalem hama tarec.

⁸ Herodenéñ iwac buña nimma nalé horua ic imi hémma haka baec icnéñ ménda memeya mén meyu hémman zé ic imi mihicñiman zé wañañec. Imuac niñ Yesu hémma ségiségi yanda wañec.

⁹ Wañu qesiqesi sasala wammiyec. Néñ Yesunéñ ac mén ménda melenmiyec.

¹⁰ Wañu hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma hénac acac kiwi ic ieneñ namma ac geriwaguc zéma acnéñ qatémigic.

* **23:7:** Herode Antipasi, Ic Kewu Yanda Herodeac naña.

11 Herodenéñ eneya yaré ic iniguc Yesu memamima zédesi wammima maleku hiabia asac asaria héimima Pilatoac muru melemma mélimiyu keñec.

12 Herode zéma Pilato ieren becneç hazéc wañamuma ekac ekac kecañoc. Wañu nalé imuaru ai imuhuc nañgé amuma mema ala wañoc.

Yesu zéteçgégic humucac buña wañec.

13 Wañu Pilatonéñ ic embac ionac hofac oo ic kiwa éréhéçgina zéma galeñ héçgina zéma ic embac toçgé énéçmiyec.

14 Tocgo énéçmima yomuhuc zéyec; Ini ic yomuac niñac ic embac qerigina netuanzac zéma wagicma hagic. Ni kicginaiguc qesinimma niñgésima képésic mén ara imuac séçya ménda mihiçñizua.

15 Qahac téñgén, Herode imuhucyanec ara nimma muñguc mélimiyu wagicma hagic. Ninzu haka inéñ wañec imi humucac séçya qahac.

16 Imuac qemindiñi wammima hulacmiwa mama kemmac.

17 (Kendonñ séc hésa ic mén hulac énéçmimacac heyec imuac mia imuhuc zéyec.)

18 Imuhuc zéyu tuñ eneñ momacnec qacma yomuhuc zégic; Ic imi qahac wammac. Wañu iwac tasia Baraba hulacmina nonac muru mayu.

19 Baraba imi becneç ama areña yanda imuaru gawamañ hazéc wammima yaré yanda mihiçñigic imuac suraiguc ic mén humuyec imuac niñac késama hésa amaiguc haigic tarec.

20 Waṅu Pilatonéṅ Yesu hulacmimaṅ zé ac muṅguc énézéyec.

21 Waṅu ieneṅ qacmanec namma yomuhuc zégic; Ic héṅgeṅa wéndaraiguc qena humuyu! Ic héṅgeṅa wéndaraiguc qena humuyu!

22 Waṅu Pilatonéṅ muṅguc yomuhuc zéyu hatac haréwéc waṅec; Ic yomi néma kápésic waṅec? Ni imi kápésic humucac sécyā mēṅ ménda mihicṅizua. Imuac qemindiṅi wammima hulacmiwa mama kemmac.

23 Imuhuc zéyu ieneṅ muṅguc yanda kucnec qacma ic héṅgeṅa wéndaraiguc qemu niṅac hinocgéma selianec welecma zéseligic.

24 Imuhuc waṅgic Pilatonéṅ zéqaqacfeṅ acgina imi niṅénécmimu niṅac zétecgéyec.

25 Waṅu ic embac ieneṅ ic mēṅ becnecc ic embac hinocgé énécmima ac qeṅetali wamma ic mēṅ qehumuyu hésa amaiguc opocgic tarec imuac welecgic imuac niṅ Pilatonéṅ ewa siṅgina tohoma ic imi hulacmiyec.

Yesu ic héṅgeṅa wéndaraiguc biriṅnéṅ qegic.

26 Waṅu Roma ic ieneṅ Yesu wagicma keṅgic. Kemma hénaiguc ic mēṅ qara Simon Kirene[†] imi ama areṅ mēṅunec haréyu mihicṅima késama ic héṅgeṅa wéndara huayaiguc haigic huama Yesu méndacma keṅec.

27 Waṅu ic embac tuṅ yanda méndacma keṅgic. Waṅu suginaiguc embac sasala ieneṅ Yesuac niṅac zésiacc wamma méndacma keṅgic.

28 Waṅu Yesunéṅ ionac muru liliṅgéma énézéyec; Yerusalemac bérachéra ini nuac niṅ

[†] 23:26: Kirene ic Simon.

qahac, néŋ eŋaŋ niŋac zéma eŋaŋ nambérac hécgina ionac niŋac wamma siacmu.

29 Héŋgic, nalé biria hayu ic embac ieneŋ yomuhuc zému; Embac héfiŋa zéma embac merac ménda memeya, merac namu ménda gumugumuya ieneŋ efima ségiségi wammu.

30 Waŋu nalé imuaru ic embac ieneŋ baec boŋa hémma nonac qacninaiguc bacgéma mana zému. Waŋu baec héŋgeŋ héŋgeŋa hémma mama nini hoturu nénécmína zému.

31 Ic hésa téŋgiŋ téŋgiŋa nuac haka imuhucya waŋ nénzuiguc ic hésa humumia onac imi haka dimuhucya hicŋimac?

32 Waŋu nalé imuaru biria meme ic éréhéc humucac buŋa zétecgé érécmigic Yesuguc momacnec onagicma keŋgic.

33 Waŋu baec qara mén Orucsic imuaru keremma imuaru Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc biriŋnéŋ qema biria meme ic éréhéc imuhucyanec biriŋnéŋ urugic mén Yesuac héiyaiguc mén kanayaiguc naŋoc.

34 Waŋu Yesunéŋ yomuhuc zéma zéwelerec; Maŋgoc, ieneŋ imi eŋaoc néma haka wanzu imi ménda niŋtegiŋczu imuac késpedesgina waina. Waŋu téŋgiŋ ic ieneŋ sumbic néma Yesuac malekuya imi méndemma késagic.

35 Waŋu ic embac ieneŋ hémma naŋgic. Waŋu Yuda ic galeŋgina ieneŋ acguc imi Yesu zédesi wammima yomuhuc zégic; Ic imi ic tosara aŋgégé tiénécmiyec, waŋu ic imi Anutuac buŋa qemimia Kristo wanzaciguc eŋeyaoc aŋgégé tiamuma mawacnec.

36 Waᅇu yaré ic ieneᅇ imuhucyanec kemma yomuhuc zédesimima waiᅇ howuraguc migic;

37 Gi Yuda ic ionac ic kewu keczaᅇiguc gi kekecgga aᅇgéᅇ tima mana.

38 Waᅇu iwac orucya hanecgeᅇa iguc ou kiwi méᅇ yomuhuc oma qegic naᅇec; Yuda ic ionac ic kewu.

39 Waᅇu biria meme ic urugic naᅇoc iorarunec méᅇnéᅇ yomuhuc zéma Yesu ac geriwaguc zémiyec; Gi Kristo qahac me? Geᅇga zéma norac kekecnina imi aᅇgéᅇ tinéncmina.

40 Waᅇu biria meme méᅇnéᅇ qetalimima yomuhuc ac zémiyec; Gi imi humucac buᅇa bakia séc momacguc imuhucya zétecgé géᅇgic. Waᅇu Anutuac zénéᅇga ménda hirizac?

41 Waᅇu niri imi haka waᅇic imuac bakia sécnira mezic, imuac sécgézac néᅇ ic yominéᅇ haka biria méᅇ ménda waᅇec.

42 Inéᅇ imuhuc zéma Yesu yomuhuc ézéyec; Yesu, gi guac héᅇgaleᅇ ama areᅇa yandaiguc kemma nidac imuhucya niᅇnémbésémaᅇ.

43 Imuhuc zéyu Yesunéᅇ yomuhuc melemma zéyec; Ni hélacnec gézéwa ninna, deguc gi niguc baec hafi zepaya qahac imuaru kemma kecbic.

44 Waᅇu kaiwe kiwa imi gau komoc waᅇec, néᅇ kaiwe imi siᅇi déᅇgéyec. Waᅇu baec séc siᅇinéᅇ hoturumanec keru maria 3 kilok waᅇu tecgéyec.

45 Waᅇu ocmuᅇ téréya qeriaiguc maleku horua naᅇec imi namuᅇa igucnec zuracgéyec.

46 Yesunéᅇ kucnec qacma yomuhuc zéyec; Maᅇgoc nuac uᅇana guac méragaiguc haizua. Waᅇu imuhuc zéyu uᅇaya waimiyec.

⁴⁷ Wañu yaré ic 100 ionac galenġina iminénġ haka imi hémma Anutu mepésimima yomuhuc zéyec; Ic yomi hélacnec ic solaġa kerec.

⁴⁸ Ic embac héipuc wamma hémbiġ zé hagic ienenġ imuhucyanec haka imuhuc hicġiyu hémma ewa biric wamma tétécġina qema liliġéma keġġic.

⁴⁹ Ic tosara Yesuac niġénécġimimia zéma embac tosara Galilaiianec Yesu méndacġma hagic imi mo-macnec lakecnec namma haka imi héndacġic.

Yesu kicsuanġic haigic.

⁵⁰ Wañu luae ic solaġa ménġ qara Yosefe‡ kerec. Inénġ Yuda ic ionac ac gésigési ic kaunsol ionarunec.

⁵¹ (Wañu ic iminénġ Yesuac ara zégic nalé imuaru oaec ménda zéénécġimiyec.) Inénġ mia Yuda baec Arimataia ama areġ yanda imuac miġina. Wañu Anutuac héġgalenġ ama areġa yandawac mambéc kecaġec.

⁵² Wañu inénġ Pilatoac muru kemma Yesuac qamoc memaġ zé welerec.

⁵³ Wañu kemma qamora metecġéma maleku qara liniġ iminénġ osoma mema kemma baġa kifaġa ésé oraragic qamoc ménġ ménda haigic qelianec heyec imuaru haiyec.

⁵⁴ Wañu nalé imi Neġġoc, Sabatawac zérénġérénġ naléya, Wañu Sabata imi bec hénimaġ zé waġec. §

‡ **23:50:** Yosefe, Arimataia ama igucnec. § **23:54:** Sabata imi Neġġociguc kaiwe hiġġacmaġ zé wañu hénima Sondagie maria wañu tecġeāzāc.

⁵⁵ Waṅu embac tosara Galilaia baec igucnec Yesuguc momacnec hagic ienené méndacma kemma kifaṅa imi zéma qamocya dimuhuc haiyec imi héngic.

⁵⁶ Hémma lilingéma kemma haléc héméṅa hiabia zéma iwawai héméṅa hiabia imi mehahai wandacmaguc héna ac tohoma Sabatawac tac niṅic.

24

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

¹ Sabata nalé tecgéyu ama siṅima gianṅiyu Sonda waṅec. Waṅu embac eneṅ gianṅiaṅa igucgeṅ séwi haléc héméṅaguc hiabia bec mutulaṅgéjic heyec imi mema kic suaṅiguc keṅic.

² Kemma héngic hoc yanda imi kifaṅa igucnec qiliqililiṅ géyawac heyec.

³ Heyu emma héngic Miṅ Kewu Yesuac qamoc imi ménda heyu hocgic.

⁴ Hocma ewa goro wammanec naṅic. Waṅu ninzu, ic éréhécnéṅ maleku lalaclalac edamuyaguc héima qéhéréṅginaiguc élanzaṅnec naṅic iricgic.

⁵ Iricma embac eneṅ zénéṅgina hiriyu sicgé érécmima musugina baeciguc mema magic. Waṅu ic éréhéc iereṅ yomuhuc zéyoc; Némac niṅ ic kekecyaguc imi ic humumia ionac sugginaiguc mihicṅiwiṅ zé wanzu?

⁶ Inéṅ you qahac, néṅ humuc igucnec meqelimiyyu yaczac. Inéṅ Galilaia baeciguc kerec nalé imuaru dimuhuc énézéyec imi niṅyaccému.

⁷ Inéj mia yomuhuc énézéyec; Icac Naŋa imi biria meme ic ionac méraginaiguc opocgic ic héngenja wéndaraiguc qegic ai meme haréwéc waŋu kileŋ muŋguc yacmacac hezac.

⁸ Imuhuc zéyu ienej Yesuac ackuazéc imi niŋqeligic.

⁹ Niŋqelima kicsuaŋ imi waima liliŋgéma kemma iwawai imi moczoŋ Yesuac Méliméli ic 11 zéma ic embac tosara énézédacgic.

¹⁰ Waŋu Yesuac Méliméli ic ac imi énézégic embac ionac qacgina imi yomuhuc; Makdala Maria, Yoana, Yakoboac neŋgocya Maria zéma embac tosara.

¹¹ Imuhuc zégic Yesuac Méliméli ic ienej niŋgic ac ewa sohoya ésécnec waŋu ménda niŋzénégic.

¹² Waŋu Peteronéj yacma kicsuaŋiguc usuŋnec kemma lolocgéma kifaŋaiguc kiwa hima héŋu linej maleku sac heyec. Waŋu iwawai hicŋiyec imuac qerianéj niŋgumbi niŋguŋ wamma liliŋgéma keŋec.

¹³ Waŋu niŋzu, tohotoho ic ionarunec éréhécnéj Emmausi ama arej komoraiguc kembicac zé keŋoc. Waŋu ama imi Yerusalemnec 11 kilomitawac séc.

¹⁴ Waŋu ierej imi haka hicŋiyec imuac ac suruc imi moczoŋ wammanec wamma keŋoc.

¹⁵ Imuhuc ac suruc eminiŋ wammanec keŋic Yesunéj hosucgiraiguc keŋu momacnec keŋgic.

¹⁶ Waŋu kicgira imi ménda béréŋgéyu ménda héŋtegiroc.

¹⁷ Waŋu Yesunéj yomuhuc qesiérecmiyec; Iri héna kemma ekawu suruc zékeŋ zéha wanzaoc

imi némac surucyawac wanzaoc? Imuhuc zéyu ierenj ewa biric kikiç wamma nanjoc.

18 Namma iorarunec ménj qara Keleopa inénj melemma yomuhuc zéyec; Yerusalem kecma suraiguc haka hicnijyec imi ic enia gi momacguc sac ménda ninzanj?

19 Zéyu zéyec; Imi némac haka? Zéyu melemma zéyec; Nazarete ic Yesuac suruc mia, inénj Anutuac kiwaiguc zéma ic embac ionac kicginaiguc kua meme ic kerec. Wanju zézéya zéma wawanja imi kuha yandaguc wanjec.

20 Neñan hofac oo ic kiwa éréhécnina zéma galenj hécnina ienenj humucac buñja opocgic ic héñgenja wéndaraiguc qegic humuyec.

21 Nini imi ic iminénj Israel doenina menénécmimac niñac mambéc kerinj. Imi sac qahac, haka imi hicnijyecac deguc ai meme haréwéc wanzac.

22 Wanju sucninaiguc embac tosara ienenj meauri nénécmigic. Ienenj sinunec yanda kicsuanjiguc kenjic.

23 Kemma iwac qamora imi ménda mihicnjima hocma hama zégicnéñ; Kua meme unjanénj hicñi énécmiyic iricgic.

24 Imi sac qahac alahécnina tosanénj kicsuanjiguc kemma embac enenj zégic ésécnec heyu héñgic, néñ Yesu ménda mihicnjigic.

25 Imuhuc zéyic nimma Yesunénj yomuhuc zéyec; Ewagira qahac, qerigira makikia wanju iri Anutuac tilinj tilinj ic ionac zézéya imi ninzénjgécic zé ewa qerigiranénj ésénj ésénj wanzac.

26 Kristonénj enjeya edamuyaiguc keremmac ninj

qenzen manzen imuhucya mihicnimacac hezac imi iri ménda ninzaoc?

27 Imuhuc zéma Moseac kiwi igucnec hénima Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac kiwi moczoñ mema eñeya niñac kiwi téréyaiguc ogic heyec imi moczoñ zéasari érécmiyec.

28 Wañu ama areña imuac wamma keñoc imuaru kendaric Yesunéñ ama areña imi ogicma kemman zé wañec.

29 Wañu ieren seliseli wamma yomuhuc qesimiyoc; Kaiwe sima hiñgaru ama bec siñiman zé wanzac imuac niriguc momacnec tacbiñ. Imuhuc zéyic momacnec tacbiñ zé iriguc eñec.

30 Wañu ic iriguc momacnec nene nemañ zé tacma saméñ mén mema ewa hia ac zéma mésémma érécmiyec.

31 Érécmiyu kicgira béréngéyu Yesu imi héntegiroc. Héntegicma hényic aulangéyec.

32 Aulangéyu ieren yomuhuc zéyoc; Hénaiguc ackuazéc nérézéma kiwi téréya zéasari nérécmiyu ewa qerinira zeyec.

33 Imuhuc zéma nalé sosola qahac yacma muñguc Yerusalem lilingéma keñoc. Kemma iniric Yesuac Méliméli ic 11 zéma ic embac tosara iniguc tocgéma tackecgic.

34 Tacma yomuhuc zégic; Imi hélacnec! Miñ Kewuninanéñ qelima yacma Simon mihicni miyec.

35 Imuhuc zégic ic éréhéc ieren hénaiyuc iwawai hicni érécmiyec imuac suruc zéma Yesu saméñ qésémma érécmiyu dimuhuc héntegiroc imuac suruc énézéyoc.

³⁶ Ieneñ ac imi zémanec tacgic Yesu eñeyaoc sucginaiguc hicñima namma zéyec; Onac muru luae hemac.

³⁷ Imuhuc zéyu ieneñ aurigic zénéñgina hiriyu uña mén hénziñ zéma niñgic.

³⁸ Wañu Yesunéñ énézéyec; Némac niñ zénéñgina hiriyu, ewa qeriginanéñ ewa éréhéc wanzu?

³⁹ Nuac mérana zéma hénana hémma néñtegicgic. Méraginanéñ ni nosinimma néñgic, uña imi séwi busu zéma sira qahac, néñ ni iminaguc.

⁴⁰ Ac imuhuc zéma méria zéma hénaya énézéyu héndacgic.

⁴¹ Hémma ségiségi kileñ yanda wañgic. Wañu ségiséginéñ sécgé énécmiyu méngucnec ewa éréhéc wañgic. Imuhuc wañgic Yesunéñ nene tosara taczac me qahac zéma qesiéncmiyec.

⁴² Imuhuc zéyu lambéc kembraña mén zezeya momacguc migic.

⁴³ Wañu mima hémma nañgicnec kicginaiguc mema néyec.

⁴⁴ Nema toroqema yomuhuc zéyec; Ac yominéñ mia ni iniguc keru nalé imuaru énézéyi ac imi mia; Moseac kiwi zéma kua meme ic ionac kiwi zéma Legiciguc nuac niñ ogic hezac imi moczoñ héla wammacac hezac.

⁴⁵ Imuhuc zéma ewa qerigina naguya auéncmima kiwi téréya ku énécmiyu niñasarigic.

⁴⁶ Wañu inéñ toroqema zéyec; Mén imi yomuhuc ooyawac hezac; Imuhucyanec Kristonéñ qenzeñ manzeñ nimma ai meme haréwéc wañu humuc igucnec yacmacac hezac.

⁴⁷ Waṅu Yesuac qaraiguc ewa qerigina melenjic kápésicgina zuac énécmimac imuac buṅa suruc hiabia imi Yerusalem igucnec hénima baera baera zésai énécmigic nimmu imi moczoṅ ogic hezac.

⁴⁸ Waṅu ini imi haka moczoṅ yanda imuac héipuc ic wanzu.

⁴⁹ Héngic, ni Maṅgocnanéṅ ac ziki énécmiyec imi* onac mélimañ. Imuac ini kuc yanda ou nec mama hoturu énécmimac nalé sura imuac séc ama areṅa yanda yomuaru kecgic.

⁵⁰ Yesunéṅ énépésima Betania baeciguc kemma méria meyu eṅu mozoc ac énézéyec.

⁵¹ Mozoc ac zémanec naṅu sugina igucnec wagicma kurumenjiguc eṅec.

⁵² Waṅu ieneṅ i mepésima ségiségi yanda wamma Yerusalem liliṅgéma keṅgic.

⁵³ Kemma nalé séc ocmuṅ téréyaiguc kecma Anutu mepésimigic.

* **24:49:** Uṅa téréyawac imuhuc zéyec.

SISIPAC AC QELIA
The New Testament and Psalms in the Kube Language
of Papua New Guinea
Buk Song na Nupela Testamen long tokples Kube long
Niugini

copyright © 2012 Global Bible Translators

Language: Mongi (Kube)

Translation by: Global Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

0403b50f-078d-52e2-a203-056e8a430665